

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ ΣΧΟΛΗ  
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ  
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

**ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

**Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΗΣ ΠΟΤΟΠΟΙΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ  
ΕΝΩΣΗ**

Όνοματεπώνυμα Φοιτητών

*Γαρεφαλάκης Μιχαήλ*

*Μικελοπούλου Μαρία*

*Πελώνης Πάρης*

Αναπληρωτής καθηγητής Σ. Αρβανίτης

Ηράκλειο Ιούνιος 2018

## ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	ΣΕΛ.
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΟΙ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	
1.1. Ιστορική αναδρομή	6
1.2. Ταξινόμηση επιχειρήσεων	7
1.2.1. Ταξινόμηση με βάση το σκοπό	7
1.2.2. Ταξινόμηση με βάση τον τομέα παραγωγής	8
1.2.3. Ταξινόμηση με βάση τη νομική μορφή	9
1.2.4. Ταξινόμηση με βάση το μέγεθος	9
1.3. Ο δευτερογενής τομέας παραγωγής	10
1.4. Ορισμός	11
1.5. Βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής μεταποιητικής βιομηχανίας	11
1.6. Ελληνική μεταποιητική βιομηχανία και καινοτομία	13
1.7. Εξέλιξη των κλάδων της μεταποίησης στην Ελλάδα	15
1.8. Κατάταξη μεταποιητικών βιομηχανιών	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	
2.1. Παραγωγή αλκοολούχων ποτών	19
2.2. Εισαγωγή - διανομή και χονδρεμπόριο	24
2.3. Πορεία αγοράς και ζήτηση	26
2.4. Ελληνική ποτοποιία: παραγωγή - κατανάλωση - εξαγωγές	29
2.5. Αριθμός επιχειρήσεων κατά τον τομέα της μεταποίησης	42
2.6. Κύκλος εργασιών κατά τον τομέα της μεταποίησης	47

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΗΣ ΠΟΤΟΠΟΙΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 Αριθμός επιχειρήσεων	52
3.2 Κύκλος εργασιών	53
3.3 Δείκτες απασχόλησης	55
3.3.1 Αριθμός απασχολουμένων	55
3.3.2 Αριθμός εργαζομένων	57
3.3.3 Αριθμός άμισθου εργατικού προσωπικού	59
3.4 Δείκτες δαπανών	61
3.4.1 Μισθοί και ημερομίσθια	61
3.4.2 Κόστος ασφαλιστικών εισφορών	63
3.5 Βασικά συμπεράσματα	65

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΗΣ ΠΟΤΟΠΟΙΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

4.1. Παραγωγή μπίρας	67
4.2. Παραγωγή αναψυκτικών	76
4.3. Παραγωγή κρασιού	85
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	94
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	95

## ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μελέτη του τομέα της ποτοποιίας περιλαμβάνει τρεις ενότητες. Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται συνοπτικά κάποια συγκριτικά στοιχεία του τομέα της ποτοποιίας σε σύγκριση με τους άλλους τομείς της ελληνικής μεταποίησης. Στην δεύτερη αναλύονται συνοπτικά κάποια συγκριτικά στοιχεία του τομέα της ποτοποιίας στην Ελλάδα με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

- Αριθμός επιχειρήσεων
- Κύκλος εργασιών
- Αριθμός απασχολούμενων
- Αριθμός εργαζομένων
- Αριθμός άμισθου εργατικού δυναμικού
- Μισθοί και ημερομίσθια
- Κόστος ασφαλιστικών εισφορών

Τα δεδομένα προς ανάλυση προέρχονται επίσης από τη βάση δεδομένων της EUROSTAT. Στη τρίτη ενότητα αναλύεται η θέση της Ελλάδας στην ευρωπαϊκή ένωση σε σύγκριση με τις μεσογειακές χώρες. Η ανάλυση πραγματοποιείται σε τρεις διαφορετικές κατηγορίες του κλάδου της ποτοποιίας:

- Παραγωγή ζύθου
- Παραγωγή μεταλλικών νερών και άλλων αναψυκτικών
- Παραγωγή κρασιού από σταφύλια

Η ανάλυση γίνεται με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

- Αριθμός επιχειρήσεων
- Κύκλος εργασιών
- Αριθμός απασχολούμενων
- Αριθμός εργαζομένων
- Άμισθο εργατικό δυναμικό
- Μισθοί και ημερομίσθια

Η ημερομηνία εξαγωγής των δεδομένων ήταν στις 21.12.2017

## ABSTRACT

The study of the distillery industry includes three sections. The first section summarizes some comparative elements for the distillery sector compared to other sectors of the Greek manufacturing. In the second briefly analyzed some comparative figures for the distillery sector in Greece based on the following criteria:

- Number of enterprises
- Turnover
- Number occupied
- Number of employees
- Number of unpaid labor
- Wages and salaries
- Cost of actuarial contributions

The data to analysis emanate also from the EUROSTAT database. In the third section analyzes the position of Greece in the European Union compared to the Mediterranean countries. The analysis is realized in three different categories of the sector of distillery:

- Beer production
- Production of mineral waters and other refreshments
- Production of wine from grapes

The analysis is based on the following criteria:

- Number of enterprises
- Turnover
- Number occupied
- Number of employees
- Unpaid labor
- Wage and salaries

The date of export of data was in 21.12.2017.

## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ελληνική οικονομία κλυδωνίζεται έντονα από τη σημαντικότερη οικονομική κρίση των τελευταίων δεκαετιών ενώ εκφράζονται ανησυχίες σχετικά με τις άμεσες και απώτερες μελλοντικές επιπτώσεις της. Η κρίση αποκάλυψε την αδυναμία του γενικότερου μοντέλου ανάπτυξης που επικράτησε εδώ και δεκαετίες. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι με βάση τον Δείκτη Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας του Global Competitiveness Report από την 35η θέση το 2003 η χώρα μας υποχωρεί συνεχώς χάνοντας θέσεις ανταγωνιστικότητας και καταλήγει στην 87<sup>η</sup> για το 2017-2018.

Βασικές διαπιστώσεις οι οποίες συνάδουν με το συμπέρασμα περί αδυναμίας του τρέχοντος αναπτυξιακού μοντέλου είναι η χρόνια δημοσιονομική αστάθεια και το συνεχώς διευρυνόμενο έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου. Ήταν λοιπόν θέμα χρόνου να φτάσουμε στην τρέχουσα κρίση, η οποία εκδηλώθηκε ως κρίση δανεισμού και οδήγησε στην ένταξη της χώρας στο μηχανισμό διάσωσης της τρόικας. Ωστόσο, η δημοσιονομική εξυγίανση είναι η μία όψη του νομίσματος. Η άλλη όψη είναι η ανάπτυξη, καθώς είναι πια φανερό και γενικά αποδεκτό ότι εν πολλοίς η χώρα οδηγήθηκε στη σημερινή κατάσταση γιατί πολύ απλά “δεν παράγουμε τίποτα”. Με βάση αυτή τη γενικά παραδεκτή αρχή, ανέλαβame τη μελέτη ενός από τους κατεχοχόν παραγωγικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας, τον τομέα της Ποτοποίησης.

Η μελέτη του τομέα της Ποτοποίησης περιλαμβάνει τέσσερις ενότητες. Στη πρώτη ενότητα συγκριτικά στοιχεία του τομέα της ποτοποίησης σε σχέση με τους υπόλοιπους τομείς της μεταποίησης. Στη δεύτερη ενότητα αναλύεται η σημαντικότητα κάθε επιμέρους κλάδου της ποτοποίησης με βάση συγκεκριμένα στοιχεία. Στην Τρίτη ενότητα αναλύεται ο κλάδος της ποτοποίησης στην Ελλάδα και γίνεται ανάλυση ως προς το μέγεθος των επιχειρήσεων ανάλογα με το αριθμό απασχολούμενων. Στην τέταρτη αναλύεται ο κλάδος της ποτοποίησης στην ευρωπαϊκή ένωση ανάμεσα στις πλέον ανταγωνιστικές χώρες της ευρωζώνης και ορίζεται η θέση της Ελλάδας ανάμεσα τους.

Την ευθύνη του σχεδιασμού, οργάνωσης, παρακολούθησης, και έρευνας είχε ο φοιτητής Γαρεφαλάκης Μιχαήλ. Η επιμέλεια των κειμένων και η αναζήτηση της βιβλιογραφίας πραγματοποιήθηκαν από τους φοιτητές Πελώνη Πάρη και Μικελοπούλου Μαρία. Τέλος πολύτιμη ήταν η συμβολή του αναπληρωτή καθηγητή κ. Σταύρο Αρβανίτη.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1<sup>ο</sup> : ΟΙ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ

### 1.1. Ιστορική αναδρομή

Οι απαρχές του δευτερογενούς τομέα στην Ευρώπη εντοπίζονται στην προϊστορία στην καρδιά του ίδιου πολιτισμού που έδωσε στην Ευρώπη τη γεωργία, την πόλη και το πολίτευμα. Αρχικά οι βιομηχανίες του δευτερογενούς τομέα ήταν επικεντρωμένες στη Μεσογειακή Ευρώπη και ειδικότερα στην Αρχαία Ελλάδα κατά τη διάρκεια της χρυσής της εποχής (Murphy et al, 2014).

Οι πόλεις των Αθηνών και της Κορίνθου ήταν ηγέτες στη μεταποίηση που καυχιόνταν για τους υφαντουργούς, τους βαφείς, τους εργάτες δέρματος, τους κεραμοποιούς, τους οπλουργούς, τους κατασκευαστές κοσμημάτων, τους μεταλλουργούς, τους λιθοξόους και τους ναυπηγούς που κρατούσαν τον μεγάλο ελληνικό εμπορικό στόλο και το πολεμικό ναυτικό ζωντανό (Murphy et al, 2014).

Η ηγετική θέση των Ελλήνων στη μεταποίηση πέρασε για αρκετούς αιώνες στα χέρια των Ρωμαίων μόνο και μόνο για να επιστρέψει ξανά στους Έλληνες του Βυζαντίου. Η Κωνσταντινούπολη με τον καιρό ανταγωνίστηκε από τη Μαυριτανική Ισπανία όπου το Τολέδο ανέπτυξε τη φήμη υψηλής ποιότητας ατσαλιού και η Κόρδοβα παράγαγε έξοχα δερμάτινα είδη (Murphy et al, 2014).

Στη συνέχεια αναδύθηκε η Βόρεια Ιταλία σαν το κέντρο της μεταποίησης και του Μεσογειακού μερκαντιλισμού. Η ιταλική άνθιση οφείλεται κατά κύριο λόγο στην κυρίαρχη θέση που κατέκτησαν οι έμποροι της που κινούνταν από την Κίνα μέχρι την Αγγλία. Πόλεις όπως η Γένοβα, το Μιλάνο, η Φλωρεντία και η Βενετία απέκτησαν ευρεία φήμη για τα προϊόντα μεταποίησής τους (Murphy et al, 2014).

Στη Βόρεια Ευρώπη, η πιο σημαντική περιοχή στο δευτερογενή τομέα υπήρξε η Φλάνδρα, η πρώτη μεγάλη ανάπτυξη της οποίας μπορεί να ανιχνευτεί το 1100 μ.Χ. Η μεγάλη σημασία που απέκτησε η Φλάνδρα για τη βόρεια Ευρώπη προήλθε από μία ευτυχή συγκέντρωση ποτάμιων, οδικών και θαλάσσιων εμπορικών διαδρομών που επέτρεψαν στους κατοίκους της περιοχής να επιτύχουν στη Βόρεια



Ευρώπη την ίδια κυριαρχία που είχαν οι ιταλικές πόλεις στη Μεσόγειο (Murphy et al, 2014).

Οι απόδημοι της Φλάνδρας μετέφεραν την επιρροή της συντελώντας στη βιομηχανική ανάπτυξη της Ολλανδίας κατά το 1400 μ.Χ. Η Ολλανδία κυριάρχησε οικονομικά στον 17<sup>ο</sup> αιώνα μ.Χ. ενώ και η βόρεια Γερμανία βίωσε ανάπτυξη την ίδια επίσης εποχή (Murphy et al, 2014).

Η προς βορά μετατόπιση της οικονομικής δραστηριότητας του δευτερογενούς τομέα και η αντίστοιχη μείωσή του στη νότια Ευρώπη σήμαινε ότι η μεταποίηση ταυτίστηκε περισσότερο με τις Γερμανικές, Προτεσταντικές περιοχές και λιγότερο με τις Ρωμαιοκαθολικές χώρες. Αυτό που συνεισέφερε σημαντικά στην ανάδυση της Ολλανδίας, της βόρειας Γερμανίας και της Αγγλίας ως κέντρων μεταποίησης ήταν οι διώξεις και απελάσεις των Ουγενότων εμπόρων από την καθολικής βάσης γαλλική κυβέρνηση και η παρόμοια πίεση των προτεσταντών Φλαμανδών από τους Ισπανούς κυβερνήτες (Murphy et al, 2014).

Οι εξελίξεις στη μεταποιητική δραστηριότητα διευκόλυναν τα απομακρυσμένα εμπορικά ταξίδια, τα οποία με τη σειρά τους άνοιξαν το δρόμο για την εποχή της Ευρωπαϊκής Αποικιοκρατίας. Το 15<sup>ο</sup> αιώνα η Πορτογαλία πρώτα και κατόπιν η Ισπανία επέκτειναν τις εμπορικές δραστηριότητες στην Αφρική και στην Αμερικανική ήπειρο. Ακολούθησαν οι Άγγλοι, οι Γάλλοι και οι Δανοί ενώ στη συνέχεια κινητοποιήθηκαν και η Γερμανοί, Βέλγοι, Ιταλοί κ.α. (Murphy et al, 2014).

## **1.2. Ταξινόμηση επιχειρήσεων**

### **1.2.1. Ταξινόμηση με βάση το σκοπό**

Όλες οι επιχειρηματικές οικονομικές μονάδες διακρίνονται ανάλογα με τον επιδιωκόμενο σκοπό τους σε μονάδες που έχουν κοινωφελή χαρακτήρα και σε όσες επιδιώκουν κέρδος. Οι δεύτερες αποτελούν κατά κύριο λόγο ιδιωτικές επιχειρήσεις οι οποίες πραγματοποιούν κέρδος ως αποτέλεσμα της αποδοχής από το

καταναλωτικό κοινό των προϊόντων ή των υπηρεσιών που παράγουν (Λαζαρίδης & Παπαδόπουλος, 2005).

### 1.2.2. Ταξινόμηση με βάση τον τομέα παραγωγής

Η οικονομική δραστηριότητα παραδοσιακά διακρίνεται σε τρεις κυρίως τομείς παραγωγής: τον πρωτογενή τομέα, το δευτερογενή τομέα και τον τριτογενή τομέα. Ο δευτερογενής τομέας αποτελεί εκείνον τον οικονομικό τομέα οι δραστηριότητες του οποίου παράγουν μεταποιημένα προϊόντα από τα παράγωγα του πρωτογενούς τομέα (Λαζαρίδης & Παπαδόπουλος, 2005; Morcillo, 2012; Petrakos & Kallioras, 2012).

Οι επιχειρήσεις που ανήκουν στον πρωτογενή τομέα έχουν ως αντικείμενο την απόσπαση (είτε με τη μορφή συλλογής είτε με τη μορφή εξόρυξης) από τη φύση των αγαθών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή να καταναλωθούν άμεσα. Παράλληλα αντικείμενό τους αποτελεί η διάθεση αυτών των αγαθών στις επιχειρήσεις του δευτερογενούς τομέα προκειμένου να μετατραπούν ή να επεξεργαστούν περαιτέρω ή στις επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα ή απευθείας στο καταναλωτικό κοινό είτε σε ένα συνδυασμό αυτών. Μία περαιτέρω διάκριση αυτών των επιχειρήσεων είναι αυτή σε γεωργικές, κτηνοτροφικές, αλιευτικές, δασικές κ.α. (Λαζαρίδης & Παπαδόπουλος, 2005).

Στο δευτερογενή τομέα παραγωγής ανήκουν οι επιχειρήσεις οι οποίες (ειδικά οι μεταποιητικές) επεξεργάζονται, εξευγενίζουν ή κατεργάζονται αγαθά με τη βοήθεια μηχανικών, χημικών ή άλλων μέσων. Τα αγαθά αυτά παράγονται από τις επιχειρήσεις που ανήκουν στον πρωτογενή τομέα και σκοπός της επεξεργασίας/μετατροπής/κατεργασίας τους είναι η παραγωγή νέων αγαθών που θα καλύψουν ανθρώπινες ανάγκες. Μία σημαντική διάκριση των επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα είναι αυτή που γίνεται σε βιοτεχνικές και σε βιομηχανικές (Λαζαρίδης & Παπαδόπουλος, 2005).

Τα αγαθά που παράγονται από το δευτερογενή τομέα φτάνουν στο καταναλωτικό κοινό μέσω των επιχειρήσεων οι οποίες ανήκουν στον τριτογενή τομέα. Οι επιχειρήσεις που υπάγονται στον τριτογενή τομέα επιδιώκουν να

εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του καταναλωτικού κοινού και να παράσχουν πάσης φύσης υπηρεσίες (Λαζαρίδης & Παπαδόπουλος, 2005).

### 1.2.3. Ταξινόμηση με βάση τη νομική μορφή

Με βάση τη νομική μορφή τους οι επιχειρήσεις ταξινομούνται σε (Νεγκάκης, 2012; Πετράκης, 2008):

- Ατομικές επιχειρήσεις
- Προσωπικές εταιρείες που ταξινομούνται περαιτέρω σε αφανείς, ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες.
- Κεφαλαιουχικές εταιρείες, στις οποίες παίζει κυρίαρχο ρόλο το εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο το οποίο διαιρείται σε ίσα τμήματα (που ονομάζονται μερίδες ή μετοχές) και οι εταίροι ευθύνονται μέχρι του ποσού που έχουν εισφέρει. Ταξινομούνται περαιτέρω σε Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ) και σε Ανώνυμες Εταιρείες (ΑΕ).
- Συνεταιρισμούς

### 1.2.4. Ταξινόμηση με βάση το μέγεθος

Οι επιχειρήσεις ταξινομούνται με βάση το μέγεθος σε μικρές, μεσαίες και μεγάλες. Τα συνήθη συμβατικά κριτήρια για την ταξινόμησή τους είναι ο αριθμός των απασχολούμενων, το κεφάλαιο, ο κύκλος εργασιών και το παραγωγικό δυναμικό. Όταν ταξινομείται μία εταιρεία με βάση το μέγεθος θα πρέπει να λαμβάνεται αφενός υπόψη ο τομέας στον οποίο δραστηριοποιείται και αφετέρου το γεγονός ότι θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν περισσότερα του ενός κριτήρια καθώς και η χώρα – αγορά στην οποία δραστηριοποιείται (Πετράκης, 2008).

Με βάση τις σχετικές συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η ταξινόμηση γίνεται ως εξής (Πετράκης, 2008):

- Πολύ μικρή: <10 εργαζόμενοι και κύκλος εργασιών ή σύνολο ισολογισμού <2 εκατομμύρια ευρώ.
- Μικρή: <50 εργαζόμενοι και κύκλος εργασιών ή σύνολο ισολογισμού <10 εκατομμύρια ευρώ.

- Μεσαία: 50-250 εργαζόμενοι και κύκλος εργασιών ή σύνολο ισολογισμού <43 εκατομμύρια ευρώ.
- Μεγάλη: 250 ή περισσότεροι εργαζόμενοι και κύκλος εργασιών ή σύνολο ισολογισμού >43 εκατομμύρια ευρώ.

### **1.3. Ο δευτερογενής τομέας παραγωγής**

Η πρωτογενής οικονομική δραστηριότητα βρίσκεται στην «καρδιά» της αγροτικής ζωής αλλά το μοντέρνο αστικοποιημένο τοπίο της Ευρώπης είναι πρώτα και κατά κύριο λόγο προϊόν του δευτερογενούς τομέα. Σε αυτού του είδους τον οικονομικό τομέα περιλαμβάνονται δραστηριότητες όπως η μεταποίηση και οι κατασκευές (Morcillo, 2012; Murphry et al, 2014).

Ο τομέας αυτός αποκαλείται παραδοσιακά «μεταποίηση» και σχετίζεται με την επεξεργασία των υλικών που συλλέγονται από τις επιχειρήσεις του πρωτογενούς τομέα σε τελειωμένα προϊόντα. Το μέταλλευμα μετατρέπεται σε ατσάλι, οι ίνες σε ύφασμα, τα υφάσματα και το ατσάλι μετατρέπονται σε ενδύματα, αυτοκίνητα, μηχανήματα κ.α. (Murphry et al, 2014).

Η σημασία του δευτερογενούς τομέα έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια καθώς η μεταποίηση έχει μετακινηθεί σε υπερπόντιες χώρες αλλά η ιστορία της ανάδυσης της σύγχρονης Ευρώπης ως μία παγκόσμια οικονομική και πολιτική δύναμη είναι αναπόσπαστα δεμένη με την ανάπτυξη μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα (Murphry et al, 2014).

Από υψηλά επίπεδα απασχόλησης στο δευτερογενή τομέα χαρακτηρίζονται χώρες οι οποίες είναι βιομηχανοποιημένες από παλιά και έχουν μακρά πορεία προϊόντων εξαγωγής. Το συνολικό ποσοστό του δείκτη απασχόλησης για το δευτερογενή τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 αντιστοιχούσε το 2012 στο 26,71% της συνολικής απασχόλησης στην οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Morcillo, 2012).

Χαμηλά επίπεδα για την απασχόληση στο δευτερογενή τομέα (χαμηλότερα του 23%) εμφανίζουν η Ελλάδα, η Κύπρος, η Νορβηγία, η Δανία, το Ηνωμένο

Βασίλειο, το Βέλγιο και του Λουξεμβούργου. Η Ελλάδα και η Κύπρος έχουν αυτό το ποσοστό εξαιτίας της ιδιαίτερης γεωργίας τους και του χαμηλού τους Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος αλλά γέρνουν προς τον τεταρτογενή τομέα (κυρίως η Κύπρος) (Morcillo, 2012).

Οι υπόλοιπες χώρες βασίζουν τις οικονομίες τους στον τεταρτογενή τομέα βοηθούμενες από τις υποδομές υψηλής τεχνολογίας και τρεφόμενες από εισαγωγές βασικών αγαθών, όντας πιθανώς εξαρτώμενες από τις πρωτογενείς και δευτερογενείς δραστηριότητες των άλλων χωρών (Morcillo, 2012).

#### **1.4. Ορισμός**

Η μεταποίηση αποτελεί τη διαδικασία κατά την οποία οι πρώτες ύλες μετατρέπονται σε προϊόντα. Τα προϊόντα αυτά μπορούν στη συνέχεια να πωληθούν σε κάποια άλλη μεταποιητική επιχείρηση, η οποία θα τα χρησιμοποιήσει ως πρώτες ύλες για να παράξει άλλο προϊόν, ή απευθείας στο καταναλωτικό κοινό (Μπαντής, 2012).

Οι επιχειρήσεις μεταποίησης συνήθως είναι μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες απαιτούν μεγαλύτερες επενδύσεις τόσο σε μηχανικό όσο και σε τεχνολογικό εξοπλισμό. Αυτό με τη σειρά του σημαίνει ότι υπάρχει και μεγαλύτερος κίνδυνος για απώλεια του κεφαλαίου αλλά ταυτόχρονα και μεγαλύτερο περιθώριο κέρδους, ιδιαίτερα αν πρόκειται για καινοτόμα επιχείρηση (Μπαντής, 2012).

#### **1.5. Βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής μεταποιητικής βιομηχανίας**

Η ελληνική μεταποίηση μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ακολούθησε μία πορεία που μπορεί να διακριθεί σε τέσσερις περιόδους. Η πρώτη από αυτές ξεκινάει αμέσως μετά τον πόλεμο και φτάνει μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1950, η δεύτερη αρχίζει από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 και φτάνει μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1970, η τρίτη αρχίζει από εκεί που σταμάτησε η δεύτερη και φτάνει μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980 ενώ η τέταρτη και τελευταία ξεκινά από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 και φτάνει έως και σήμερα (Γκέκας, 2005).

Κατά τη διάρκεια της πρώτης περιόδου ενώ στις βόρειες βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης παρατηρείται έκρηξη της βιομηχανικής παραγωγής στην Ελλάδα η βιομηχανική παραγωγή είναι σχεδόν ανύπαρκτη ενώ ο αγροτικός τομέας κυριαρχεί. Η μεταποιητική δραστηριότητα που παρατηρείται τη συγκεκριμένη περίοδο αφορά παραδοσιακά προϊόντα (Γκέκας, 2005).

Ο παραδοσιακός για την Ελλάδα αγροτικός τομέας χάνει συνεχώς έδαφος κατά τη δεύτερη περίοδο, η οποία χαρακτηρίζεται από έντονη βιομηχανική δράση. Μεταξύ 1960 και 1980 η συμμετοχή της μεταποίησης στο ΑΕΠ αυξήθηκε από 14,3% σε 21,3%. Την ίδια περίοδο η συμμετοχή της αγροτικής παραγωγής στο ΑΕΠ μειώθηκε περισσότερο από 8 % ενώ του τριτογενή τομέα κατά περίπου 3% (Γκέκας, 2005).

Την ίδια περίοδο παρατηρείται ότι η βιομηχανική παραγωγή μετατοπίστηκε από τα παραδοσιακά και καταναλωτικά αγαθά σε τεχνολογικά, ενδιάμεσα και κεφαλαιουχικά αγαθά. Επιστροφή στους βασικούς παραδοσιακούς κλάδους όπως τα τρόφιμα, τα ποτά, ο καπνός, τα υφαντικά κ.α. γίνεται κατά την τρίτη περίοδο. Κατά την περίοδο αυτή παρατηρείται μία οπισθοδρόμηση η οποία φαίνεται ότι οφείλεται κατά κύριο λόγο στην επιβράδυνση των επενδύσεων καθώς και στη μειωμένη είσοδο κεφαλαίων στη χώρα (Γκέκας, 2005).

Η τέταρτη και τελευταία περίοδος χαρακτηρίζεται από αλλαγή προσανατολισμού της βιομηχανίας στην Ελλάδα η οποία πλέον στρέφεται σε πιο προηγμένα τεχνολογικά προϊόντα τα οποία ενσωματώνουν τεχνολογίες αιχμής, π.χ. ραδιόφωνο, βασικά μέταλλα, χημικά προϊόντα, τηλεόραση, εκδόσεις – εκτυπώσεις κ.α. (Γκέκας, 2005).

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό της ελληνικής μεταποιητικής βιομηχανίας είναι η δυσμενής κλαδική διάρθρωσή της η οποία συνδέεται άμεσα με το γεγονός ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες δε αρκούν για την αποτελεσματική κάλυψη των αναγκών της χώρας και σαφώς δεν μπορούν να ανταποκριθούν στη ζήτηση για εξαγωγές (Γκέκας, 2005).

Η συντριπτική πλειονότητα των μεταποιητικών επιχειρήσεων απασχολούν λιγότερα από 50 άτομα ενώ ένα μεγάλο ποσοστό αυτών απασχολεί λιγότερα από 5. Πρόκειται δηλαδή για πολύ μικρές επιχειρήσεις. Αυτές οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις παρήγαγαν μέχρι πριν λίγα χρόνια το 38% περίπου των συνολικών προϊόντων μεταποίησης και κάλυπταν το 20% περίπου των εξαγωγών βιομηχανικών προϊόντων (Γκέκας, 2005).

Ανέκαθεν η μεταποιητική βιομηχανία της Ελλάδας χαρακτηριζόταν από υπεροχή των κλάδων που παράγουν παραδοσιακά προϊόντα όπως τρόφιμα και ποτά, καπνό κ.α. Εξαίρεση αποτέλεσε η δεκαετία από τα μέσα του 1960 έως τα μέσα του 1970, κατά την οποία παρατηρήθηκε μία στροφή προς κεφαλαιουχικά αγαθά. Η πορεία αυτή όμως δεν συνεχίστηκε (Γκέκας, 2005).

Βέβαια, η ύπαρξη τόσων πολλών μικρομεσαίων επιχειρήσεων δεν είναι απαραίτητα αρνητικό χαρακτηριστικά καθώς το μικρό τους μέγεθος τους επιτρέπει να δείξουν μεγαλύτερη ευελιξία και προσαρμοστικότητα στις ανάγκες της αγοράς ενώ μπορούν να αξιοποιήσουν την επιχειρηματικότητα και την ανάγκη για δημιουργικότητα και εφευρετικότητα που έχουν οι ιδιοκτήτες τους. Το πρόβλημα συνεπώς που έχει η ελληνική μεταποίηση είναι κυρίως ο μικρός αριθμός μεγάλων επιχειρήσεων και όχι ο μεγάλος αριθμός των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (Αγαπητός, 2003; Γκέκας, 2005).

#### **1.6. Ελληνική μεταποιητική βιομηχανία και καινοτομία**

Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα έχει βελτιώσει τις επιδόσεις της στον τομέα της καινοτομίας αν και πάλι βρίσκεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, καταβάλλοντας ωστόσο σημαντικές προσπάθειες να φτάσουν στο επίπεδο των προπορευόμενων χωρών (Τζικοπούλου, Ζιάνκα & Κουρεντής, 2009).

Η μειωμένη καινοτομία που παρατηρείται στην ελληνική μεταποιητική βιομηχανία είναι αποτέλεσμα πολλών εμποδίων τα οποία συναντούν οι πολύ μικρές και οι μικρομεσαίες μεταποιητικές επιχειρήσεις. Τα εμπόδια αυτά προκύπτουν είτε από το εξωτερικό περιβάλλον είτε από τα ίδια τα χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων και είναι τα εξής (Τζικοπούλου, Ζιάνκα & Κουρεντής, 2009):

1. Ασταθές θεσμικό πλαίσιο, το οποίο δυσχεραίνει αφενός την επιχειρηματικότητα και αφετέρου το σχεδιασμό μακροχρόνιων στρατηγικών.

2. Υψηλό κόστος γραφειοκρατίας: οι γραφειοκρατικές διαδικασίες οι οποίες είναι ιδιαίτερα χρονοβόρες αποτελούν ένα σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα για πολλούς επιχειρηματίες ως προς την ανάπτυξη της δημιουργικότητάς τους.

3. Έλλειψη σχετικής κουλτούρας (καινοτόμου επιχειρηματικότητας), η οποία οφείλεται σε ένα αρκετά μεγάλο βαθμό στο φόβο που διακατέχει τις μικρές επιχειρήσεις για την καινοτομία. Ο φόβος αυτός προκύπτει από τη σύνδεση της καινοτομίας με τις μεγάλες επιχειρήσεις, το υψηλό ρίσκο και τις ριζικές μορφές καινοτομίας.

4. Αναποτελεσματική κατανομή δαπανών για έρευνα και τεχνολογία. Η Ελλάδα δαπανά χρήματα προσπαθώντας να αναπτύξει την έρευνα και την τεχνολογία αλλά υστερεί στη σωστή κατανομή αυτών οπότε απαιτείται στροφή στη βελτίωσή της.

5. Ελλιπής ενημέρωση για τις χρηματοδοτικές πηγές. Υπάρχουν αρκετές μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες δεν γνωρίζουν τις χρηματοδοτικές πηγές (π.χ. επιδοτήσεις) από τις οποίες είναι δυνατή η άντληση κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση των καινοτομικών τους προσπαθειών.

6. Παραδοσιακή δομή – μικρό μέγεθος. Οι περισσότερες μεταποιητικές επιχειρήσεις, όπως έχει προαναφερθεί, είναι μικρές. Ταυτόχρονα ο χαρακτήρας τους είναι συνήθως οικογενειακός. Έτσι οι περισσότερες διαδικασίες συγκεντρώνονται σε λίγα ή ακόμα και ένα άτομο περιορίζοντας την ομαδική δημιουργικότητα η οποία αποτελεί ενισχυτικό παράγοντα της καινοτομίας.

7. Εσωστρέφεια. Οι ελληνικές επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται από εσωστρέφεια η οποία τις αποτρέπει από τη συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις και πανεπιστήμια ή/και ερευνητικά κέντρα, περιορίζοντας με τον τρόπο αυτό την ανταλλαγή πρακτικών και τεχνογνωσίας.



8. Φόβος αποτυχίας. Οι μικρές επιχειρήσεις διαθέτουν περιορισμένους οικονομικούς πόρους και συνεπώς διατηρούν μία αρνητική στάση απέναντι στο επιχειρηματικό ρίσκο.

### **1.7. Εξέλιξη των κλάδων της μεταποίησης στην Ελλάδα**

Στους κλάδους της μεταποίησης εμφανίζονται σημαντικές εξελίξεις μεταξύ των ετών 2000-2010. Αν και η απασχόληση στους κλάδους αυτούς βελτιώνεται κάποια στιγμή η βελτίωση είναι οριακή και η τάση μείωσης είναι ιδιαίτερα εμφανής. Το 2000 η απασχόληση στους μεταποιητικούς κλάδους ανέρχεται σε περίπου μισό εκατομμύριο άτομα (571.543) ενώ το 2008 μειώνεται σε 548.000 άτομα. Η μείωση ανέρχεται στο 4,1% ενώ ο μέσος ετήσιος ρυθμός της ανέρχεται σε 0,5% και οι απολεσθείσες θέσεις εργασίας σε 23.535 (Ευστράτογλου και συν., 2011).

Η εξέλιξη της απασχόλησης στη μεταποίηση είναι το αποτέλεσμα διαφόρων ετερόκλητων εξελίξεων στο εσωτερικό της στο οποίο παρατηρείται ότι κάποιοι κλάδοι εμφανίζουν σημαντικές μειώσεις και έντονες τάσεις αποβιομηχάνισης ενώ κάποιοι άλλοι εμφανίζουν σημαντικό δυναμισμό και σημαντική συνεισφορά στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (Ευστράτογλου και συν., 2011).

Ο τομέας της μεταποίησης διαθέτει 23 κλάδους με διψήφιο κωδικό και από αυτούς οι 13 παρουσιάζουν μείωση στην απασχόληση που κυμαίνεται από -0,5% (ο κλάδος κατασκευής μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού) έως και -60,1% (ο κλάδος παραγωγής προϊόντων καπνού). Οι υπόλοιποι δέκα κλάδοι παρουσιάζουν αύξηση της απασχόλησης με ρυθμούς οι οποίοι κυμαίνονται από το 06% έως και το 1057,6% (Ευστράτογλου και συν., 2011).

Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του συνόλου του μεταποιητικού τομέα παρουσιάζει μεταξύ των ετών 2000-2007 αύξηση της τάξεως του 35,3% (σε σταθερές τιμές). Στις αρχές της δεκαετίας (2001-2002) υπήρξε μία ελαφριά μείωση αλλά από τότε η άνοδος είναι διαχρονική και σταθερή. Ο ρυθμός αύξησης της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας της μεταποίησης αυξάνεται με κατά μέσο όρο

4,4% ετησίως καταλήγοντας ελαφρώς μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο μέσο για το σύνολο της χώρας (Ευστράτογλου και συν., 2011).

Το αποτέλεσμα είναι να αυξάνεται οριακά από 11,1% το 2000 σε 11,2% το 2007 το μερίδιο της μεταποίησης στο συνολικό προϊόν της χώρας. Η συνολική αυτή αύξηση, όμως, είναι ελαφρώς χαμηλότερη από αυτή που παρατηρείται στον τομέα των υπηρεσιών (37,8%) με αποτέλεσμα να διαμορφώνονται οι όροι μιας σχετικής βιομηχανικής οπισθοχώρησης (Ευστράτογλου και συν., 2011).

Οι εξαιρετικά ετερόκλητες εξελίξεις που εμφανίζονται στο εσωτερικό των κλάδων που αποτελούν τον τομέα της μεταποίησης είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση κατά 38,4% της παραγωγικότητας της εργασίας του κλάδου. Ο δείκτης όμως της έντασης της απασχόλησης παραμένει σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα (-0,1%), γεγονός που υποδηλώνει ότι εμφανίζονται ιδιαίτερες δυσχέρειες στη διαδικασία δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας (Ευστράτογλου και συν., 2011).

Η παρατηρούμενη μείωση στην απασχόληση στον τομέα της μεταποίησης μπορεί συνεπώς να αποδοθεί στις ακόλουθες εξελίξεις(Ευστράτογλου και συν., 2011):

- Αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας στον τομέα της μεταποίησης (38,4%) ταχύτερα από την παραγωγικότητα στο σύνολο της οικονομίας (21,0%) και από αυτή του συνόλου των υπηρεσιών.
- Αύξηση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας του τομέα της μεταποίησης (35,3%) με χαμηλότερο ρυθμό από τον αντίστοιχο της παραγωγικότητας.

Ο συνδυασμός αυτός έχει σχεδόν πάντα και αναπόφευκτα αποτέλεσμα τη μείωση της απασχόλησης.

Βέβαια οι εξελίξεις αυτές είναι σαφές ότι συνδέονται με τα βασικά αλλά και τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά που έχει ο κλάδος. Ανάμεσα σε αυτά διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο τα εξής(Ευστράτογλου και συν., 2011):

- Η κατανομή των επιμέρους κλάδων σε κλάδους εντάσεως εργασίας και εντάσεως κεφαλαίου.
- Ο βαθμός ενσωμάτωσης στην παραγωγική διαδικασία των κλάδων των νέων τεχνολογιών και των σύγχρονων μορφών οργάνωσης της παραγωγής.
- Το ύψος των επενδύσεων.
- Ο αριθμός και το μέγεθος των παραγωγικών μονάδων.

Όταν η μισθωτοποίηση των κλάδων της μεταποίησης συνδέεται με την ικανότητα εμφάνισης πιο σύγχρονων μορφών οργάνωσης της παραγωγής, η μεταποίηση εμφανίζει μερίδιο απασχόλησης, το οποίο το 2008 ανερχόταν σε 74,4% και ήταν ελαφρώς υψηλότερο από το αντίστοιχο του 2007 (71,6%) αλλά και υψηλότερο από τον αντίστοιχο μέσο για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας (64,9%) (Ευστράτογλου και συν., 2011).

Ταυτόχρονα εμφανίζει σταθερό ποσοστό εργοδοτών (10,0%) και για το 2000 και για το 2008 και ελαφρώς μειωμένα μερίδια αυτοαπασχολούμενων (11,2% το 2008 έναντι 12,7% το 2000) και συμβοηθούντων και μη αμειβόμενων μελών (4,4% έναντι 5,7% για το 2000 και το 2008 αντίστοιχα) (Ευστράτογλου και συν., 2011).

Αυτή η διάρθρωση της απασχόλησης συνδέεται με τη σειρά της με τον μεγάλο αριθμό των μικρών επιχειρήσεων. Το 2004 η ΕΣΥΕ κατέγραψε 96.252 επιχειρήσεις στον τομέα της μεταποίησης από τις οποίες οι 84.382 ή ποσοστό 87,7% ήταν πολύ μικρές επιχειρήσεις καθώς απασχολούσαν κάτω από 4 άτομα η κάθε μία. Μόλις 551 επιχειρήσεις ή ποσοστό 0,6% του συνόλου τους είναι μεγάλες και απασχολούν περισσότερα από 100 άτομα η κάθε μία (Ευστράτογλου και συν., 2011).

Το γεγονός ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός πολύ μικρών επιχειρήσεων συνιστά σαφώς μειονέκτημα αλλά, όπως προαναφέρθηκε, μπορεί να αποτελεί και πλεονέκτημα. Εκτός από τα πλεονεκτήματα που έχουν οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που έχουν ήδη αναφερθεί πρόσφατες θεωρήσεις έχουν επισημάνει μία μετακίνηση της μεταποίησης προς μία δομή λιγότερο συγκεντρωτική, με περιορισμό της ηγεμονίας των μεγάλων επιχειρήσεων και αντίστοιχα αύξηση των μικρών, με τέτοιο τρόπο που οι χώρες οι οποίες έχουν παρουσιάσει υψηλότερους

ρυθμούς μετακίνησης να είναι επίσης αυτές που παρουσιάζουν και τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης (Ευστράτογλου και συν., 2011).

### **1.8. Κατάταξη μεταποιητικών βιομηχανιών**

Συχνά οι μονάδες του κλάδου μεταποίησης αναφέρονται ως εγκαταστάσεις, εργοστάσια ή μύλοι. Βασικό χαρακτηριστικό τους είναι η χρήση ηλεκτροκίνητων μηχανών και εξοπλισμού διακίνησης υλικών. Στην κατηγορία αυτή όμως ανήκουν και μονάδες οι οποίες μετασχηματίζουν υλική ή ουσίες σε νέα προϊόντα με χειρωνακτικό τρόπο ή στις κατοικίες των εργαζομένων αλλά και μονάδες που πωλούν τα προϊόντα που παράγουν, όπως οι φούρνοι και τα ραφεία

Οι κλάδοι που κατατάσσονται στη μεταποιητική βιομηχανία και οι υπο-κλάδοι τους με την επίσημη εθνική ονοματολογία τους είναι αυτοί που παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα (πίνακας 1.1).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ

### 2.1 ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΩΝ ΠΟΤΩΝ

Ο κλάδος παραγωγής αλκοολούχων ποτών περιλαμβάνει περίπου 240 ποτοποιεία από τα οποία μόνο τα 60 έχουν νομική μορφή Α.Ε. και Ε.Π.Ε. ενώ τα υπόλοιπα είναι είτε βιοτεχνίες που έχουν νομική μορφή Ο.Ε., Ε.Ε. ή ατομικής επιχείρησης είτε συνεταιρισμοί. Ένα βασικό χαρακτηριστικό των ελληνικών ποτοποιείων, τόσο των μικρών όσο και των μεγαλύτερων είναι ότι έχουν οικογενειακό χαρακτήρα (Νικολαΐδης, 2014).

Σε επίπεδο Νομών τα περισσότερα ποτοποιεία (27) βρίσκονται στον Νομό Αττικής, Αχαΐας (22) και Λέσβου (17) που παράγεται κατά κύριο λόγο ούζο. Ακολουθούν ο Νομός Έβρου, Σερρών και Λάρισας (στον οποίο παράγεται κατά κύριο λόγο τσίπουρο) με 11 ποτοποιεία ο καθένας.

Η εγχώρια παραγωγή εστιάζει κυρίως στο ούζο, το τσίπουρο, το μπράντι και το λικέρ αν και παράγονται και μικρές ποσότητες των ονομαζόμενων «σκληρών» αλκοολούχων ποτών, όπως βότκα, τζιν, ουίσκι. Οι ποσότητες αυτές όμως είναι τόσο μικρές που είναι αμελητέες στο σύνολο της εγχώριας κατανάλωσης, η οποία για τον λόγο αυτό καλύπτεται από εισαγωγές (Νικολαΐδης, 2014).

Τα εμπορικά σήματα που παράγονται στην Ελλάδα ανέρχονται σε 3114 από τα οποία τα 1500 είναι λικέρ, τα 650 ούζο και τα 270 τσίπουρο. Η παραγωγική διαδικασία στις μεγαλύτερες ποτοποιίες του κλάδου είναι αυτοματοποιημένη ενώ για τη διανομή χρησιμοποιούνται τα εκτεταμένα δίκτυα των χονδρεμπόρων. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις όμως, οι οποίες είναι κυρίως βιοτεχνικού χαρακτήρα, διανέμουν τα προϊόντα τους κατά κύριο λόγο σε τοπικό επίπεδο κάνοντας χρήση της φήμης τους και των προσωπικών σχέσεων (Νικολαΐδης, 2014).

Σημαντικό κρίνεται επίσης το γεγονός ότι οι περισσότερες εταιρείες του κλάδου της ποτοποιίας επιδεικνύουν πολλαπλή δραστηριότητα και δεν εξειδικεύονται στην παραγωγή ενός και μόνο ποτού. Επιπλέον αρκετές από αυτές παράγουν εκτός των άλλων και κρασί. Το φαινόμενο παρατηρείται και αντίστροφα,

δηλαδή υπάρχουν αρκετές εταιρείες που ενώ έχουν ως κύρια δραστηριότητα την οινοποιία παράγουν επίσης τσίπουρο ή/και ούζο.

Παράδειγμα των εταιρειών της πρώτης κατηγορίας είναι η «ΕΒΡΙΤΙΚΑ ΚΕΛΑΡΙΑ Α.Ε.» ενώ της δεύτερης κατηγορίας η «ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΣΑΝΤΑΛΗΣ Α.Ε.». Η τελευταία μάλιστα αποτελεί μία εταιρεία με σημαντικό μερίδιο αγοράς και στα υπόλοιπα παραδοσιακά αλκοολούχα ποτά εκτός του κρασιού (Νικολαΐδης, 2014).

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του κλάδου είναι το γεγονός της απόσταξης για προσωπική κατανάλωση αλλά και η παραγωγή οινοπνευματωδών ποτών χωρίς ετικέτα, πρακτική και φαινόμενο που εντοπίζεται κυρίως στο ούζο και στο τσίπουρο. Ένα μέρος από την παραγωγή αυτήν διατίθεται στους καταναλωτές είτε ως δώρο (σε συγγενείς και φίλους) είτε σε χώρους εστίασης και λιανικής πώλησης, φαινόμενο που παρατηρείται κατά κύριο λόγο στην επαρχία.

Όσον αφορά το ούζο ειδικότερα, στον τομέα δραστηριοποιούνται σύμφωνα με τις εκτιμήσεις 200 περίπου επιχειρήσεις εκ των οποίων νομική μορφή Α.Ε. και Ε.Π.Ε. έχουν μόνο οι 40. Κάθε μία από αυτές παράγει περισσότερες από μία ετικέτες. Το αποτέλεσμα είναι να διακινούνται περίπου 350 διαφορετικές ετικέτες στην εγχώρια αγορά

Το ούζο είναι δύο κατηγοριών (Νικολαΐδης, 2014):

1. Ούζο ανάμειξης 20%, το οποίο ονομάζεται και «ψυχρό ούζο». Σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο που διέπει την παραγωγή του θα πρέπει το 20% του αλκοολικού τίτλου του προϊόντος να το αντιπροσωπεύει η αλκοόλη που έχει αρωματισθεί με απόσταξη.

2. Ούζο απόσταξης 100%.

Στην πρώτη κατηγορία ούζου δραστηριοποιούνται αρκετές εταιρείες με τις μεγαλύτερες εξ αυτών να είναι οι ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ Ι. ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ Α.Ε. (που παράγει και διακινεί το ομώνυμο προϊόν), PERNOD RICARD HELLAS Α.Ε.Β.Ε. (που παράγει και διακινεί τα προϊόντα με ετικέτα «Μίνι», «Φήμη» και «Λέσβος») και η ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ-ΚΟΥΤΣΙΚΟΣ ΠΟΤΟΠΟΙΪΑ Α.Ε.Β.Ε. (που παράγει και διακινεί το «Ούζο

12»). Σημαντική παραγωγή ούζου της συγκεκριμένης κατηγορίας έχει και η οينوποιία ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΣΑΝΤΑΛΗΣ Α.Ε. που παράγει και διακινεί το «Ούζο Τσάνταλη).

Η δεύτερη κατηγορία του ούζου, δηλαδή το 100% απόσταξης, έχει υψηλότερο κόστος παραγωγής και γι' αυτόν ίσως το λόγο παράγεται από μικρότερο αριθμό ποτοποιών. Το μεγαλύτερο μερίδιο της συγκεκριμένης κατηγορίας το καταλαμβάνει η εταιρεία ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ε.Π.Ε. (Νικολαΐδης, 2014).

Η διανομή και προώθηση του παραγόμενου ούζου γίνεται με τρεις κυρίως τρόπους:

1. Οι μεγαλύτερες εταιρείες συνεργάζονται με μεγάλες εταιρείες διακίνησης αλκοολούχων ποτών. Για παράδειγμα το «Ούζο 12» διακινείται από την AMBYΞ Α.Ε.
2. Οι υπόλοιπες μεγάλες και μεσαίες εταιρείες χρησιμοποιούν κυρίως μικρότερους χονδρέμπορους και super markets.
3. Οι μικρότερες εταιρείες δραστηριοποιούνται κυρίως στην τοπική αγορά στην οποία διαθέτουν αναγνωρισιμότητα.

Το ούζο εξάγεται σε μεγάλες ποσότητες κατέχοντας την πρώτη θέση μεταξύ των εξαγόμενων οινοπνευματωδών ποτών της Ελλάδας. Αυτό συμβαίνει γιατί το προϊόν θεωρείται αποκλειστικά ελληνικό και προστατεύεται από την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και γιατί είναι ιδιαίτερα δημοφιλές στο εξωτερικό είτε σε προορισμούς που υπάρχει έντονη παρουσία του ελληνικού στοιχείου είτε αλλού.

Ένα συγκριτικό πλεονέκτημα που διαθέτουν οι ποτοποιοί που παράγουν ούζο έναντι αυτών που παράγουν κρασί ή τσίπουρο είναι το γεγονός ότι η παραγωγή του ούζου είναι δυνατή όλο το έτος. Το κόστος παραγωγής είναι αρκετά υψηλό και το μεγαλύτερο ποσοστό αυτού αφορά τις πρώτες ύλες. Η αιθυλική αλκοόλη εισάγεται καθώς στη χώρα παράγεται μόνο από την ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ Β.Γ. Α.Ε.Β.Ε. και καλύπτει το 45% περίπου του κόστους παραγωγής. Το υπόλοιπο κόστος αφορά τη συσκευασία και την εμφιάλωση (30% περίπου) και τα εργατικά (περίπου 10%) (Νικολαΐδης, 2014).

Όσον αφορά το τσίπουρο και πιο συγκεκριμένα το εμφιαλωμένο, η παραγωγή του γίνεται από μικρές ποτοποιίες κατά κύριο λόγο, οι οποίες διακινούν το παραγόμενο προϊόν τους στις τοπικές αγορές. Επίσημα λειτουργούν 85 αποσταγματοποιοί εκ των οποίων οι 67 λειτουργούν σε μόνιμη βάση.

Η εμφιάλωση του, που γίνεται υποχρεωτικά σε γυάλινη φιάλη, έχει αναπτυχθεί σχετικά πρόσφατα. Αποτέλεσμα αυτής είναι οι υψηλότεροι ρυθμοί εγχώριας κατανάλωσης αλλά και η προώθηση του προϊόντος στο εξωτερικό καθώς πλέον είναι πιο εύκολη η διακίνηση του σε μεγάλες ποσότητες, η ανάπτυξη ενεργειών που θα προβάλλουν και θα προωθούν το προϊόν, η υιοθέτηση στρατηγικών μάρκετινγκ κ.α. (Νικολαΐδης, 2014).

Επιπλέον το τσίπουρο αποτελεί ένα στοιχείο παράδοσης σε πολλές περιοχές της χώρας οπότε κάθε χρόνο δραστηριοποιούνται πολλοί διήμεροι αποσταγματοποιοί (εκδίδονται περίπου 30.000 άδειες και ο αριθμός των αμβύκων ανέρχεται σε 5.000-6.000 περίπου). Πρόκειται για παραγωγούς μικρού μεγέθους με άμβυκες που δεν ξεπερνούν τα 130 λίτρα. Δεν ελέγχονται από το Γενικό Χημείο του Κράτους και υπόκεινται σε ειδικό (συνήθως εικονικό) φορολογικό καθεστώς. Οι παραγόμενες από αυτούς ποσότητες καταναλώνονται από τους ίδιους ή διοχετεύονται σε διάφορα δίκτυα διανομής.

Η αδήλωτη παραγωγή των διήμερων παραγωγών ή των αμπελουργών εκτιμάται ότι ανέρχεται σε 11 εκατομμύρια λίτρα έτοιμου προϊόντος το χρόνο. Επιπλέον υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο εισάγονται αφορολόγητες χύμα ποσότητες τσίπουρου από γειτονικές χώρες που ανέρχονται σε 30 εκατομμύρια λίτρα το χρόνο.

Πολλές οινοποιίες παράγουν εκτός από κρασί και τσίπουρο καθώς η πρώτη ύλη για αυτό είναι τα στέμφυλα των σταφυλιών που μένουν μετά την παραγωγή του κρασιού. Οι εταιρείες αυτές εκμεταλλεύονται και την εμπορική επωνυμία που έχουν αποκτήσει ήδη στο κρασί και προωθούν με κοινά δίκτυα διανομής και το τσίπουρο (Νικολαΐδης, 2014).

Οι μεγαλύτερες εταιρείες παραγωγής τσίπουρου είναι η ΒΡΥΣΣΑΣ Α.Ε., ΤΣΙΛΙΛΗΣ Α.Ε., ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΣΑΝΤΑΛΗΣ Α.Ε., ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΤΥΡΝΑΒΟΥ



και η ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΑΓΧΙΑΛΟΥ. Το προϊόν πωλείται κατά κύριο λόγο στην κρύα αγορά, σε τσιπουράδικα και μεζεδοπωλεία κυρίως. Η διακίνηση του τσίπουρου μέσω super markets είναι περιορισμένη.

Παρόλο που το τσίπουρο είναι (όπως και το ούζο) προϊόν με προστασία γεωγραφικής προέλευσης δίνοντας στις εταιρείες που το παράγουν εμφιαλωμένο ένα υψηλό κίνητρο για ανάπτυξη εξαγωγικής δραστηριότητας, εν τούτοις η εξαγωγή του είναι προς το παρόν περιορισμένη ή για την ακρίβεια μηδαμινή.

Στη χώρα παράγεται και μπράντι η παραγωγή του οποίου κυριαρχείται από το ποτό Metaxa, που παράγεται από την εταιρεία OPTIMAL CHAIN A.E., για λογαριασμό της εταιρείας ΜΕΤΑΞΑ Α.Ε. Αυτό το εμπορικό σήμα διαθέτει υψηλή αναγνωρισιμότητα στο εξωτερικό καθώς το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής του (το 60% περίπου) εξάγεται και μάλιστα σε περισσότερες από 100 χώρες (Νικολαΐδης, 2014).

Εκτός από τη συγκεκριμένη εταιρεία στη χώρα παράγεται μπράντι (σε συνδυασμό με άλλα αλκοολούχα ποτά) και από τις ΠΙΛΑΒΑΣ ΠΟΤΟΠΟΙΙΑ Α.Β.Ε.Ε., ΚΑΛΛΙΚΟΥΝΗΣ Γ.Ν. Α.Β.Ε.Ε., ΠΑΥΛΙΔΗ Χ. ΑΦΟΙ Α.Ε. κ.α. Η εγχώρια παραγωγή μπράντι καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση μετά το ούζο και κατά τις εκτιμήσεις ανέρχεται σε 900.000 κιβώτια.

Στη χώρα παράγονται επίσης ηδύποτα λικέρ, όπως είναι η μαστίχα Χίου, το κουμ κουάτ Κέρκυρας, το κίτρο Νάξου και η τεντούρα, που μάλιστα έχουν αποκτήσει προστασία γεωγραφικής προέλευσης. Πρόκειται για ποτά τα οποία αποτελούν ένα σημαντικό μέρος της παράδοσης των περιοχών στις οποίες παράγονται. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλές μικρές ποτοποιίες που τα παράγουν και οι οποίες έχουν συνήθως νομική μορφή ατομικής επιχείρησης, Ο.Ε. ή Ε.Ε.

Η διάθεσή τους γίνεται κατά κύριο λόγο στις περιοχές παραγωγής τους και σε τοπικές αγορές καθώς εκεί είναι αναγνωρίσιμα. Αν και το μερίδιό τους στη συνολική παραγωγή είναι αμελητέο προς το παρόν, η παραγωγή τους αυξάνεται κάθε χρόνο

δηλώνοντας ότι μία μερίδα καταναλωτών στρέφεται προς τα παραδοσιακά προϊόντα που παράγονται στη χώρα (Νικολαΐδης, 2014).

Τέλος στη χώρα παράγονται και άλλα οινοπνευματώδη ποτά (κυρίως βότκα, ουίσκι και τζιν) αλλά η παραγωγή τους βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα καθώς τα εισαγόμενα εμπορικά σήματα καλύπτουν την εγχώρια κατανάλωση. Ενδεικτικές επιχειρήσεις παραγωγής τους είναι η ALEXANDRION GROUP HELLAS A.E., ΚΑΛΛΙΚΟΥΝΗΣ Γ.Ν. Α.Β.Ε. και ΤΣΙΛΙΓΚΑΡΙΔΗΣ Α.Β.Ε.Ε.

## **2.2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΧΟΝΔΡΕΜΠΟΡΙΟ**

Ο κλάδος που έχει ως αντικείμενο το χονδρικό εμπόριο των αλκοολούχων ποτών έχει δύο κατηγορίες εταιρειών. Η πρώτη περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις οι οποίες εισάγουν και διανέμουν τα αλκοολούχα ποτά και η δεύτερη τους χονδρέμπορους. Η πλειονότητα των εταιρειών αυτών διακινεί όλες τις κατηγορίες αλκοολούχων ποτών και συχνά μάλιστα ασχολείται με το εμπόριο και προϊόντων που δεν περιέχουν αλκοόλ.

Η εταιρείες της πρώτης κατηγορίας διακινούν στην εγχώρια αγορά ποτά τα οποία έχουν παράξει ή έχουν εισάγει οι ίδιες. Οι εταιρείες που κυριαρχούν στην αγορά στον συγκεκριμένο τομέα είναι πέντε: DIAGEO ΕΛΛΑΣ Α.Ε., ΚΑΡΟΥΛΙΑΣ Α.Β.Ε.Ε., PERNOD RICARD HELLAS Α.Β.Ε.Ε., AMBYΞ Α.Ε. και BACARDI ΕΛΛΑΣ Ε.Π.Ε. Οι εταιρείες αυτές διαθέτουν στα χαρτοφυλάκια τους τα πιο δημοφιλή και επώνυμα ποτά, ελέγχοντας έτσι το μεγαλύτερο όγκο των αλκοολούχων ποτών που καταναλώνεται στη χώρα.

Στον κλάδο δραστηριοποιούνται βέβαια και μικρότερες εταιρείες οι οποίες είτε εισάγουν και διανέμουν εμπορικά σήματα που είναι λιγότερο γνωστά είτε εμπορεύονται τα προϊόντα των πέντε κυρίαρχων εταιρειών του κλάδου είτε κάνουν και τα δυο (Νικολαΐδης, 2014).

Οι πελάτες όλων αυτών των εταιρειών που εισάγουν και διανέμουν τα αλκοολούχα ποτά στη χώρα είναι είτε τα super markets, στα οποία οι πωλήσεις

γίνονται απευθείας, είτε οι χονδρέμποροι. Οι τελευταίοι είναι εκείνοι που προωθούν στην αλυσίδα διανομής τα ποτά που προμηθεύονται από τους παραγωγούς ή τις εταιρείες εισαγωγής και διανομής. Βέβαια οι μεγαλύτερες εταιρείες χονδρεμπορίου κάνουν και οι ίδιες απευθείας εισαγωγές αλκοολούχων ποτών αν και σε μικρή κλίμακα (Νικολαΐδης, 2014).

Παράλληλα με τη διακίνηση αλκοολούχων ποτών οι χονδρεμπορικές εταιρείες διακινούν και μη αλκοολούχα ποτά, δηλαδή χυμούς, εμφιαλωμένα νερά και αναψυκτικά. Επιπλέον, πολλές διακινούν και άλλα προϊόντα (κατά κύριο λόγο τρόφιμα) ενώ κάποιες εξειδικεύονται στη διακίνηση συγκεκριμένης κατηγορίας αλκοολούχου ποτού. Παράδειγμα τέτοιων εταιρειών είναι οι ΧΑΛΑΡΗ ΑΦΟΙ Α.Ε., ΑΝΘΙΔΗΣ Α.Ε., ΔΗΜΗΤΕΡ Α.Ε.Ε. ΟΙΝΩΝ αλλά και άλλες οι οποίες διακινούν κατά κύριο λόγο κρασί.

Με τη σειρά τους οι χονδρέμποροι προωθούν τα προϊόντα σε μικρότερες χονδρεμπορικές εταιρείες ή σε χώρους εστίασης και νυχτερινά κέντρα τα οποία αποτελούν και την αποκαλούμενη «επιτόπια κατανάλωση». Τέλος, οι μικρότεροι χονδρέμποροι του κλάδου συνήθως τροφοδοτούν με τη σειρά τους τα μπακάλικα και τις κάβες.

Οι εταιρείες της πρώτης κατηγορίας έχουν έντονο ανταγωνισμό μεταξύ τους και τόσο όσον αφορά την απόκτηση των πλέον εμπορικών σημάτων όσο και των συμφωνιών με τα super markets ώστε τα προϊόντα τους να έχουν καλύτερη θέση στο «ράφι». Το ίδιο έντονος είναι ο ανταγωνισμός και στο χώρο της νυχτερινής διασκέδασης. Εννοείται ότι οι μεγαλύτερες εταιρείες πλεονεκτούν έναντι των υπολοίπων καθώς μπορούν να προσφέρουν όρους που οι μικρότερες δεν μπορούν εύκολα να ακολουθήσουν.

Οι μεγάλες χονδρεμπορικές επιχειρήσεις από την άλλη στοχεύουν σε super markets και κέντρα νυχτερινής διασκέδασης τα οποία δεν είναι στόχος των μεγάλων εταιρειών εισαγωγής και διανομής. Ταυτόχρονα προμηθεύουν τους μικρότερους χονδρεμπόρους οι οποίοι με τη σειρά τους τροφοδοτούν την υπόλοιπη αλυσίδα διανομής (Νικολαΐδης, 2014).

Τα αλκοολούχα ποτά που παράγονται στη χώρα ή εισάγονται διοχετεύονται στην ονομαζόμενη «κρύα αγορά» (ταβέρνες, εστιατόρια, μπαρ κ.α.) και «ζεστή αγορά» (super market, mini market, περίπτερα, ψιλικατζίδικα κ.α.). Από την «κρύα αγορά» προέρχεται παραδοσιακά το μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης. Το ποσοστό όμως αυτό έχει αρχίσει να υποχωρεί τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής ύφεσης. Αντίθετα, διευρύνεται το αντίστοιχο μερίδιο των super markets (Νικολαΐδης, 2014).

### **2.3. ΠΟΡΕΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΗ**

Όπως είναι γνωστό τα αλκοολούχα ποτά δεν είναι είδη πρώτης ανάγκης. Η κατανάλωσή τους επηρεάζεται από παράγοντες που σχετίζονται με το εισόδημα του καταναλωτή, την τιμή του προϊόντος, την τουριστική κίνηση, τις διατροφικές συνήθειες, τις καταναλωτικές προτιμήσεις και την ηλικιακή διάρθρωση του πληθυσμού.

Σε περιόδους οικονομικής ύφεσης και συρρίκνωσης του εισοδήματος η κατανάλωση τους μειώνεται. Είναι φυσικό λοιπόν ότι η ύφεση που διέπει την ελληνική οικονομία από το 2008 έχει μειώσει σημαντικά την κατανάλωση των αλκοολούχων ποτών. Η μείωση αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη στην διασκέδαση εκτός σπιτιού, δηλαδή στα εστιατόρια και τα μπαρ, και στην κατανάλωση ποτών ανά έξοδο.

Ένας ακόμη παράγοντας που έχει επιδράσει αρνητικά στην κατανάλωση των αλκοολούχων ποτών είναι οι σημαντικές αυξήσεις στη λιανική τους τιμή οι οποίες είναι αποτέλεσμα των αλλεπάλληλων και διαδοχικών αυξήσεων στη φορολογία. Από τις αρχές του 2009 ο ΕΦΚ αυξήθηκε κατά 125% τουλάχιστον διαμορφωνόμενος σε 25,50 ευρώ ανά λίτρο άνυδρου αλκοόλης.

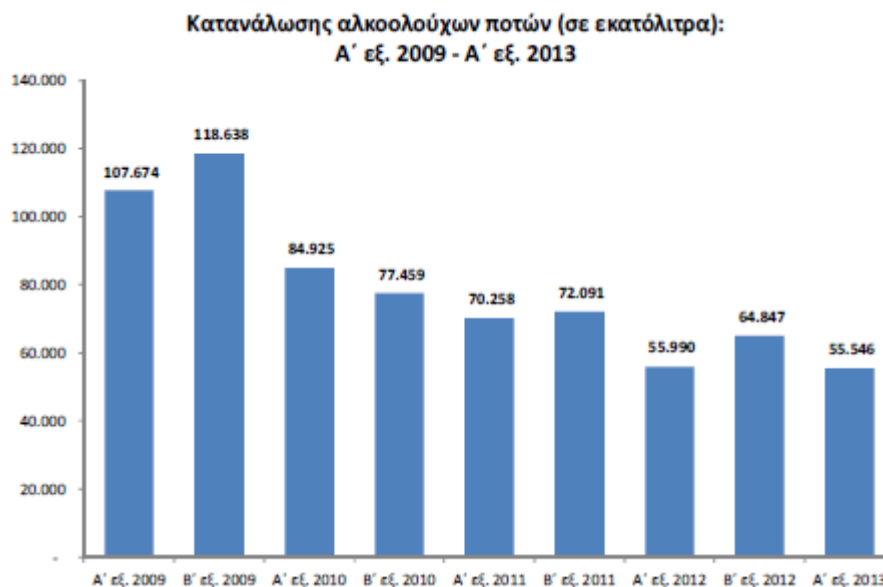
Στα εγχώρια τοπικά αποστάγματα, όπως το τσίπουρο και το ούζο, ο ΕΦΚ υπολογίζεται στο μισό του φόρου των αλκοολούχων ποτών που εισάγονται δηλαδή στα 12,75 ευρώ ανά λίτρο άνυδρης αλκοόλης. Οι εκτιμήσεις των εκπροσώπων του κλάδου κάνουν λόγο για μείωση των εσόδων των εμπορικών επιχειρήσεων κατά

25% λόγω των αυξήσεων του ΕΦΚ. Επιπλέον, μόνο τον Ιούλιο του 2010 ο ΦΠΑ αυξήθηκε κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες ανερχόμενος από 19% στο 23% (Νικολαΐδης, 2014).

Βάσει των διαθέσιμων στοιχείων (που αφορούν κάποια χρόνια πριν) το 2013 η συνολική κατανάλωση αλκοολούχων ποτών έφτασε στα 120.000 εκατόλιτρα (έναντι 226.000 εκατόλιτρων το 2008) σημειώνοντας σημαντική υποχώρηση που ανέρχεται σε περισσότερο από 45%. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι το 2013 η πτώση ήταν αρκετά μικρότερη συγκρινόμενη με τους ρυθμούς που υπήρχαν τα προηγούμενα χρόνια. Τις μεγαλύτερες απώλειες κατέγραψε το ουίσκι, το οποίο καταλαμβάνει σημαντικό ποσοστό (άνω του 30%) του συνολικού όγκου και το ούζο (Νικολαΐδης, 2014).

Στο διάγραμμα 1.1 φαίνεται ανάγλυφα η μείωση της κατανάλωσης αλκοολούχων ποτών από το 2009 έως και το πρώτο εξάμηνο του 2013.

Διάγραμμα 1.1.: Η κατανάλωση αλκοολούχων ποτών σε εκατόλιτρα στην Ελλάδα από το πρώτο εξάμηνο του 2009 έως και το πρώτο εξάμηνο του 2013



**Πηγή:** (Νικολαΐδης, 2014).

Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι η εταιρείες του κλάδου διατήρησαν σταθερές τις τιμές τους για τουλάχιστον μια τριετία (2010-2013) εντούτοις οι τιμές πολλών προϊόντων στο ράφι αυξήθηκαν μέχρι και 50%. Ενδεικτικά και μόνο αναφέρεται ότι

η τιμή παραδοσιακών προϊόντων, όπως είναι το τσίπουρο και το ούζο, αυξήθηκε κατά 8 τουλάχιστον ευρώ στη φιάλη των 700 γραμμαρίων ενώ μία εισαγόμενη φιάλη ουίσκι τιμολογείται σε επίπεδα μεγαλύτερα από 18 ευρώ (Νικολαΐδης, 2014).

Αυτή η αύξηση των τιμών σε συνδυασμό με τον περιορισμό του εισοδήματος επέδρασαν στην καταναλωτική συμπεριφορά διαφοροποιώντας την. Η διαφοροποίηση αυτή αποτυπώθηκε με τη στροφή από τα πιο ακριβά και «ισχυρά» αλκοολούχα ποτά (όπως είναι το ουίσκι) σε ποτά με χαμηλότερο κόστος, τα οποία έχουν μικρότερο ή μηδενικό ΕΦΚ (όπως είναι αντίστοιχα η μπύρα και το κρασί) και σε ελληνικά παραδοσιακά προϊόντα, δηλαδή ούζο και τσίπουρο (Νικολαΐδης, 2014).

Παρόλα αυτά οι ελληνικές ποτοποιίες και χονδρεμπορικές εταιρείες οι οποίες δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και διακίνηση ελληνικών επώνυμων προϊόντων δεν κατάφεραν να εκμεταλλευτούν πλήρως αυτή τη στροφή καθώς οι καταναλωτές στράφηκαν κατά κύριο λόγο στις χύμα ποσότητες που είναι και φθηνότερες.

Η αύξηση της φορολογίας είχε μία ακόμη δυσμενή επίδραση η οποία είναι η ραγδαία αύξηση του λαθρεμπορίου και της νοθείας. Οι παράνομες δραστηριότητες ευνοούνται σημαντικά στον τομέα του τσίπουρου εξαιτίας της νομοθεσίας η οποία είναι ξεπερασμένη και η οποία επιτρέπει την ανεξέλεγκτη απόσταξη από χιλιάδες αμπελουργούς ως διήμερων παραγωγών τσίπουρου.

Σε αυτούς επιτρέπεται να παραχθεί συγκεκριμένη ποσότητα ανά παραγωγό η οποία υποτίθεται ότι προορίζεται για ιδία κατανάλωση ή για εμπορία με φόρο 0,59 ευρώ το κιλό. Όμως, στην πραγματικότητα, οι αμπελουργοί διοχετεύουν πολύ μεγαλύτερες χύμα ποσότητες καθώς δηλώνουν μόνο τον όγκο που θα παράξουν και δεν ελέγχονται για τις τελικές ποσότητες που παράγουν και διακινούν.

Επιπλέον, οι άδειες των διήμερων παραγωγών που εξασφαλίζουν χωρίς κανέναν έλεγχο συνήθως μεταβιβάζονται σε λαθρεμπόρους οι οποίοι κάνουν εισαγωγές αφορολόγητου χύμα αποστάγματος το οποίο στη συνέχεια προωθούν στην εγχώρια αγορά ως ελληνικό.

Οι εκτιμήσεις της αγοράς ανεβάζουν την ποσότητα τσίπουρου που διακινείται παράνομα σε 11 εκατομμύρια λίτρα το χρόνο, ποσότητα που είναι πολύ μεγαλύτερη από τις οργανωμένες μονάδες που υπόκεινται σε κανονική φορολόγηση. Τέλος είναι χαρακτηριστικό ότι μία φιάλη τσίπουρου που είναι επώνυμο και τυποποιημένο κοστίζει από 7,5 έως 11,5 ευρώ ανάλογα με το βαθμό αλκοόλης ενώ το αντίστοιχο χύμα προϊόν κοστίζει από 2,5 έως 8 ευρώ (Νικολαΐδης, 2014).

#### 2.4. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΤΟΠΟΙΙΑ: ΠΑΡΑΓΩΓΗ – ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ – ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Η κατανάλωση των αλκοολούχων ποτών που παράγονται στη χώρα ακολουθεί στην ελληνική αγορά την πτωτική πορεία που έχουν και τα εισαγόμενα προϊόντα. Το 2013 η ποσότητα καθαρής αλκοόλης που καταναλώθηκε ήταν χαμηλότερη κατά 7,1% (ή κατά 4.400 τόνους περίπου) συγκρινόμενη με το προηγούμενο έτος καθώς ανήλθε στα 57.371 εκατόλιτρα. Η μεγαλύτερη μείωση παρατηρήθηκε στα λοιπά αλκοολούχα ποτά (πλην των παραδοσιακών ούζο, τσίπουρο και λικέρ) και ακολούθως στο ούζο (πίνακας 1.2).

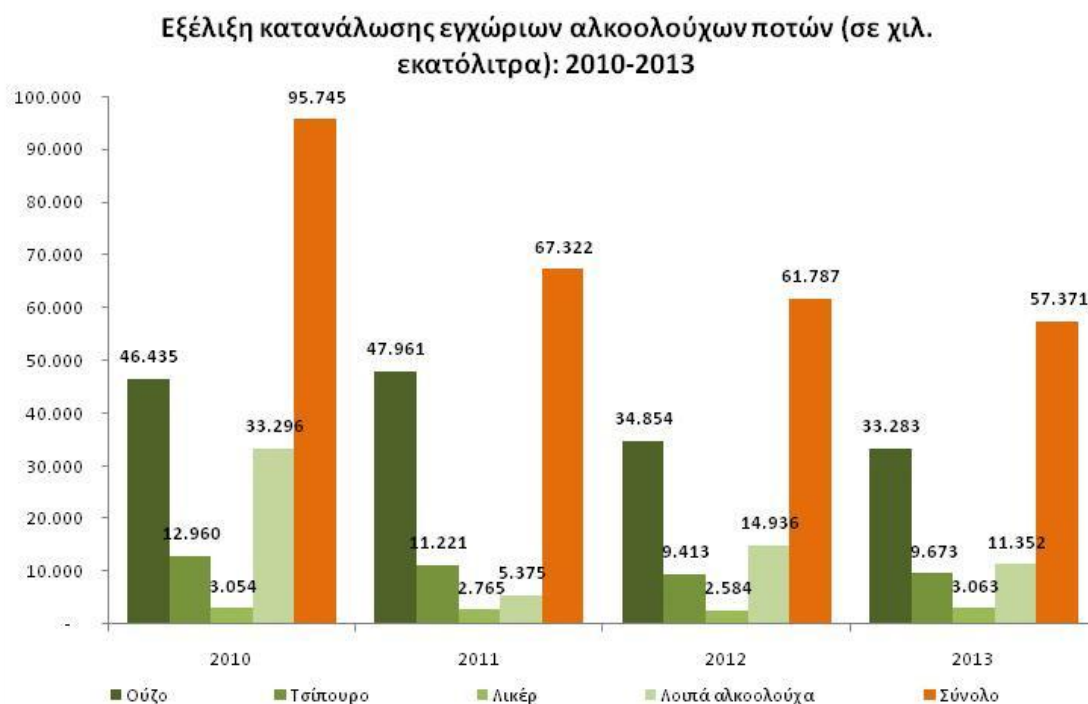
Πίνακας 1.2: Εξέλιξη κατανάλωσης ελληνικών αλκοολούχων ποτών σε εκατόλιτρα κατά τα έτη 2010-2013

Εξέλιξη κατανάλωσης εγχώριων αλκοολούχων ποτών (σε εκατόλιτρα): 2010-2013					
	2010	2011	2012	2013	% 13/12
Ούζο	46.435	47.961	34.854	33.283	-4,5%
Τσίπουρο	12.960	11.221	9.413	9.673	2,8%
Λικέρ	3.054	2.765	2.584	3.063	18,5%
Λοιπά αλκοολούχα	33.296	5.375	14.936	11.352	-24,0%
<b>Σύνολο</b>	<b>95.745</b>	<b>67.322</b>	<b>61.787</b>	<b>57.371</b>	<b>-7,1%</b>

Πηγή: (Νικολαΐδης, 2014)

Η κατανάλωση του ούζου εμφάνισε περαιτέρω υποχώρηση κατά 4,5% ανερχόμενη σε 33.283 εκατόλιτρα. Σημειώνεται πάντως ότι η πτώση επιβραδύνθηκε μετά την απότομη πτώση που παρατηρήθηκε το 2012 και η οποία ανήλθε σε -27%. Αντιθέτως, η κατανάλωση του τσίπουρου εμφάνισε άνοδο της τάξης του 2,8% ανερχόμενη σε 9.673 εκατόλιτρα δείχνοντας σχετική ανάκαμψη από την πτωτική τάση που παρατηρήθηκε τα προηγούμενα έτη (διάγραμμα 1.2).

Διάγραμμα 1.2.: Εξέλιξη κατανάλωσης ελληνικών αλκοολούχων ποτών σε χιλ. εκατόλιτρα την περίοδο 2010-2013



Πηγή: (Νικολαΐδης, 2014)

Ο τομέας του λικέρ σημείωσε αύξηση της τάξης του 18,5% (3063 εκατόλιτρα) ενώ η μεγαλύτερη υποχώρηση (24%) παρατηρήθηκε στα υπόλοιπα αλκοολούχα ποτά (δηλαδή μπράντι, ουίσκι κ.α.) η κατανάλωση των οποίων ανήλθε στα 11.352 εκατόλιτρα. Από την υποχώρηση αυτών των προϊόντων προήλθε κατά κύριο λόγο η μείωση της κατανάλωσης της συνολικής ποσότητας που καταναλώθηκε (Νικολαΐδης, 2014).

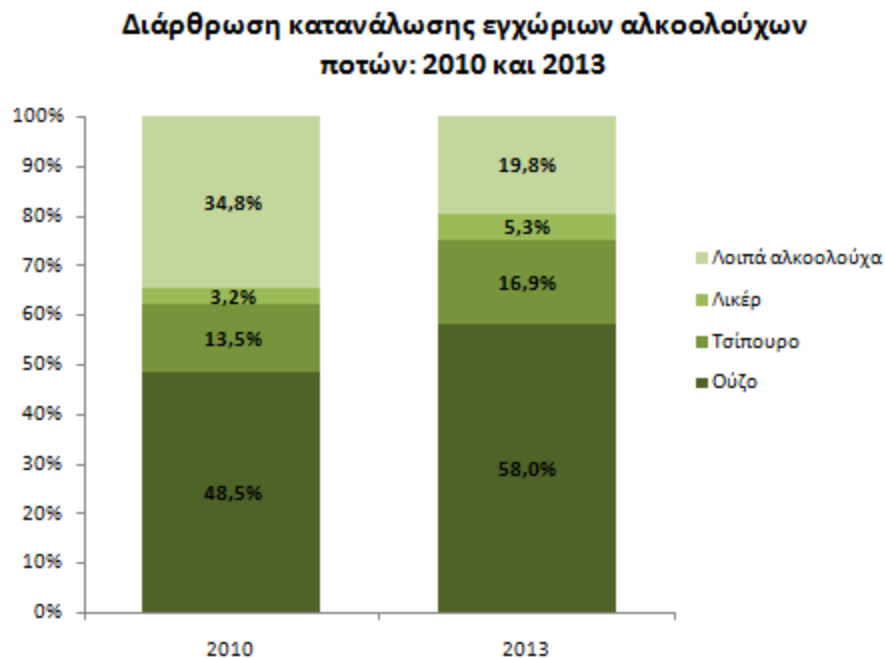
Με βάση τις μεταβολές αυτές φαίνεται ότι ο μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης το κατέλαβε το ούζο (58% του συνόλου) ενώ πριν από τρία χρόνια καταλάμβανε το 48,5% του συνόλου. Το τσίπουρο κατέλαβε το 17% του συνόλου, το λικέρ το 5,3% ενώ τα υπόλοιπα ποτά το 20% αντίστοιχα (εικόνα 4.4.).

Ο συνολικός όγκος κατανάλωσης σε σύγκριση με το 2012 εμφάνισε απώλειες 38.400 τόνων ή 40%. Πρόκειται για σημαντική υποχώρηση η οποία αποδίδεται στα διάφορα αλκοολούχα ποτά που έχασαν τα 2/3 της κατανάλωσης τους την εξεταζόμενη χρονική περίοδο. Το ούζο και το τσίπουρο έχασαν 28,3% και 25,4%



αντίστοιχα του όγκου κατανάλωσης τους ενώ η διαχρονική κατανάλωση λικέρ δεν παρουσίασε κάποια σημαντική διαφοροποίηση (Διάγραμμα 1.3).

Διάγραμμα 1.3: Διάρθρωση κατανάλωσης εγχώριων αλκοολούχων ποτών κατά τα έτη 2010 και 2013



Πηγή: (Νικολαΐδης, 2014)

Η εγχώρια παραγωγή εμφάνισε σημάδια σταθεροποίησης το 2013 μετά από την απότομη κάμψη που έχει εμφανίσει τα προηγούμενα έτη. Η συνολική παραγωγή αυξήθηκε οριακά κατά 1% στα 167.860 εκατόλιτρα (Πίνακας 1.3) εξαιτίας της ευνοϊκής επίδρασης που άσκησαν οι εξαγωγές καθώς το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας παραγωγής δεν διοχετεύεται στην εγχώρια αγορά αλλά εξάγεται(Νικολαΐδης, 2014).

Πίνακας 1.3.: Εξέλιξη της εγχώριας παραγωγής αλκοολούχων ποτών σε εκατόλιτρα κατά τη χρονική περίοδο 2010-2013

Εξέλιξη εγχώριας παραγωγής αλκοολούχων ποτών (σε εκατόλιτρα): 2010-2013					
	2010	2011	2012	2013	% 13/12
Ούζο	115.690	112.070	104.400	110.940	6,3%
Τσίπουρο	14.260	11.220	9.840	9.740	-1,0%
Λικέρ, λοιπά αλκοολούχα (μπράντυ κ.ά.)	56.240	51.650	52.000	47.180	-9,3%
<b>Σύνολο</b>	<b>186.190</b>	<b>174.940</b>	<b>166.240</b>	<b>167.860</b>	<b>1,0%</b>

Πηγή: (Νικολαΐδης, 2014)

Αυτό σημαίνει ότι οι εγχώριες εταιρείες ποτοποιίας και ειδικά αυτές που παράγουν ούζο κατάφεραν να προστατευτούν το συγκεκριμένο έτος (2013) από τη μείωση της εγχώριας κατανάλωσης καθώς επωφελήθηκαν από τη ζήτηση των προϊόντων τους στο εξωτερικό (Νικολαΐδης, 2014).

Πιο αναλυτικά, το 2013 παρήχθησαν 110.940 εκατόλιτρα ούζου, ποσότητα που ήταν αυξημένη κατά 6,3% σε σχέση με το 2012. Η άνοδος αυτή αν μεταφραστεί σε εκατόλιτρα αντιστοιχεί σε 6.540 περισσότερα εκατόλιτρα στη διάρκεια του έτους. Σε άλλους τομείς της αγοράς, όμως, η παραγωγική δραστηριότητα εμφάνισε υποχώρηση. Ο όγκος παραγωγής του τσίπουρου εμφάνισε μείωση κατά 1% διαμορφωνόμενος στα 9.740 εκατόλιτρα ενώ στο λικέρ και τα υπόλοιπα αλκοολούχα ποτά καταγράφηκε μείωση κατά 9,3% ανερχόμενη σε 47.180 εκατόλιτρα διαγράμματα 1.3 και 1.4).

Διάγραμμα 1.4.: Εξέλιξη εγχώριας παραγωγής αλκοολούχων ποτών σε χιλ. εκατόλιτρα τη χρονική περίοδο 2010-2013



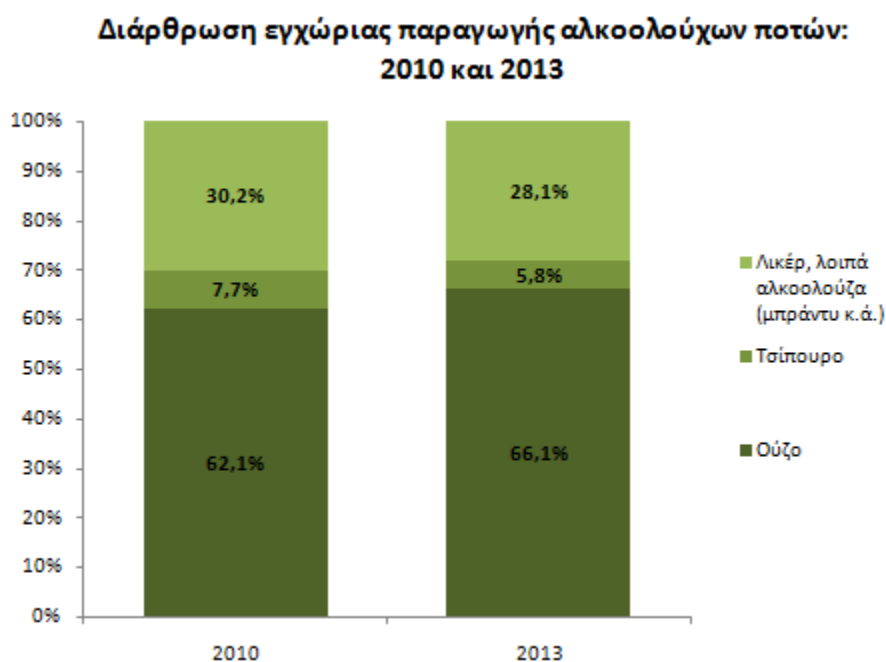
Πηγή: (Νικολαΐδης, 2014)

Αν συγκριθεί όμως η δραστηριότητα του 2013 με αυτή του 2010 προκύπτει μία σωρευτική κάμψη που ανέρχεται σε 18.330 εκατόλιτρα, ποσότητα που αντιστοιχεί σε πτώση της τάξης του 9,8%. Ο κύριος υπεύθυνος για αυτήν την κάμψη

είναι ο τομέας του λικέρ και των υπολοίπων ποτών (ο οποίος είχε απώλεια 9.000 εκατόλιτρων ή -16%) και δευτερευόντως από το ούζο και το τσίπουρο που εμφάνισαν μείωση 4.750 και 4.520 εκατόλιτρων αντίστοιχα (Νικολαΐδης, 2014).

Με βάση τις προαναφερόμενες μεταβολές στους όγκους παραγωγής το ούζο έφτασε το 2013 να καταλαμβάνει το 66% του συνολικού όγκου της ελληνικής παραγωγής ενισχύοντας το μερίδιό που καταλάμβανε το 2010 και το οποίο ανερχόταν σε 62%. Το τσίπουρο αντίθετα αποτέλεσε το 5,8% έχοντας χάσει δύο ποσοστιαίες μονάδες καθώς υποχώρησε σημαντικά, ενώ ισόποση ήταν η κάμψη που σημείωσε το μερίδιο του λικέρ και των υπολοίπων ποτών (στο 28%) (Διάγραμμα 1.5).

Διάγραμμα 1.5.: Διάρθρωση εγχώριας παραγωγής αλκοολούχων ποτών κατά τα έτη 2010 και 2013



Πηγή: (Νικολαΐδης, 2014)

Η μικρή ανάκαμψη της παραγωγής για το 2013 επιβεβαιώνεται από το σχετικό δείκτη για την βιομηχανική παραγωγή που καταρτίζει η Ελληνική Στατιστική Εταιρεία. Με βάση αυτόν λοιπόν το 2013 σημειώθηκε μία ήπια άνοδος της τάξης του 2,1%. Σε σχέση όμως με το 2008, που εκδηλώθηκε η οικονομική ύφεση διαπιστώνεται ότι υπάρχει σωρευτική υποχώρηση της τάξης του 18,3%. Αυτό

σημαίνει ότι κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου 2008-2013 ο συγκεκριμένος δείκτης εμφάνισε μέση υποχώρηση της τάξης του 4% ετησίως. Επιπρόσθετα, το πρώτο επτάμηνο του 2014 φαίνεται ότι υπήρξε πιο έντονη τάση ανάκαμψης της αγοράς καθώς σημειώθηκε μια αύξηση 5,9% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2013 (Πίνακας 1.4) (Νικολαΐδης, 2014).

Πίνακας 1.4.: Εξέλιξη δείκτη βιομηχανικής παραγωγής για το 2013 και 2014 με έτος βάσης το 2010

Εξέλιξη δείκτη βιομηχανικής παραγωγής: 2008-2013 και Ιαν.-Ιουλ. 2014 (έτος βάσης: 2010)				
	Παραγωγή αλκοολούχων ποτών		Μεταποίηση	
	Μέση τιμή έτους	Ετήσια μετ. (%)	Μέση τιμή έτους	Ετήσια μετ. (%)
2008	119,2		118,6	
2009	100,5	-15,7%	105,3	-11,2%
2010	100,0	-0,5%	100,0	-5,0%
2011	96,7	-3,3%	90,9	-9,1%
2012	95,4	-1,3%	87,7	-3,5%
2013	97,4	2,1%	86,8	-1,0%
% 13/08	-18,3%		-26,8%	
MEPM	-4,0%		-6,1%	
Ιαν.-Ιουλ. 2013	98,1		88,4	
Ιαν.-Ιουλ. 2014	103,9	5,9%	88,4	0,0%

Πηγή: (Νικολαΐδης, 2014)

Όσον αφορά τις εξαγωγές των εγχώριων αλκοολούχων ποτών αυτές αυξήθηκαν κατά 4,7% ανερχόμενες στα 109.190 εκατόλιτρα τροφοδοτώντας με τον τρόπο αυτό τη μικρή ανάκαμψη της παραγωγής που παρατηρήθηκε. Η άνοδος των εξαγωγών προήλθε από το ούζο σε μεγάλο βαθμό, καθώς οι εξαγωγές του αυξήθηκαν κατά 4.500 περίπου εκατόλιτρα (ή +6,3%) ανερχόμενες στα 75.942 εκατόλιτρα (πίνακας 1.5).

Πίνακας 1.5.: Εξέλιξη εξαγωγών εγχώριων αλκοολούχων ποτών σε εκατόλιτρα την περίοδο 2010-2013

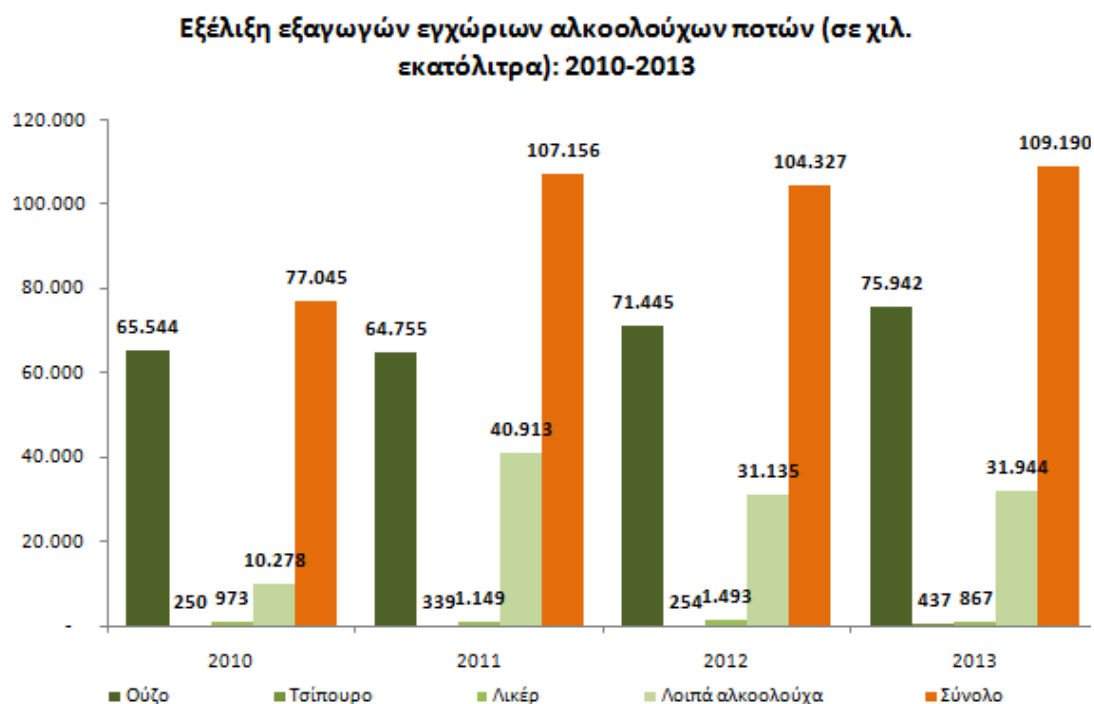
Εξέλιξη εξαγωγών εγχώριων αλκοολούχων ποτών (σε εκατόλιτρα): 2010-2013					
	2010	2011	2012	2013	% 13/12
Ούζο	65.544	64.755	71.445	75.942	6,3%
Τσίπουρο	250	339	254	437	72,0%
Λικέρ	973	1.149	1.493	867	-41,9%
Λουπά αλκοολούχα	10.278	40.913	31.135	31.944	2,6%
<b>Σύνολο</b>	<b>77.045</b>	<b>107.156</b>	<b>104.327</b>	<b>109.190</b>	<b>4,7%</b>

Πηγή: (Νικολαΐδης, 2014)

Η επίδοση στις εξαγωγές των διαφόρων ποτών ανήλθε στα 31.944 εκατόλιτρα παρουσιάζοντας αύξηση κατά 2,6% σε σύγκριση με το 2012 ενώ οι εξαγωγές λικέρ και τσίπουρου κυμάνθηκαν σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα δηλαδή σε 867 και 437 εκατόλιτρα αντίστοιχα (Νικολαΐδης, 2014).

Την τετραετία 2010-2013 οι εξαγωγές των ελληνικών αλκοολούχων ποτών εμφάνισαν έντονες διακυμάνσεις. Πιο συγκεκριμένα το 2011 σημειώθηκε μια απότομη άνοδος εξαιτίας των λοιπών προϊόντων οπότε και ξεπέρασαν τα 107.000 εκατόλιτρα. Μετά από αυτό παρέμειναν στα ίδια επίπεδα εμφανίζοντας μόνο μικρές αυξομειώσεις. Το 2013 λοιπόν οι εξαγωγές ήταν κατά 41,7% (ή κατά 31.145 εκατόλιτρα) υψηλότερες από αυτές του 2010 ενώ ο εξαγόμενος όγκος του ούζου και των λοιπών ποτών αυξήθηκε κατά 10.400 και 21.666 αντίστοιχα (Διάγραμμα 1.6).

Διάγραμμα 1.6.: Εξέλιξη των εξαγωγών των εγχώριων αλκοολούχων ποτών την περίοδο 2010-2013

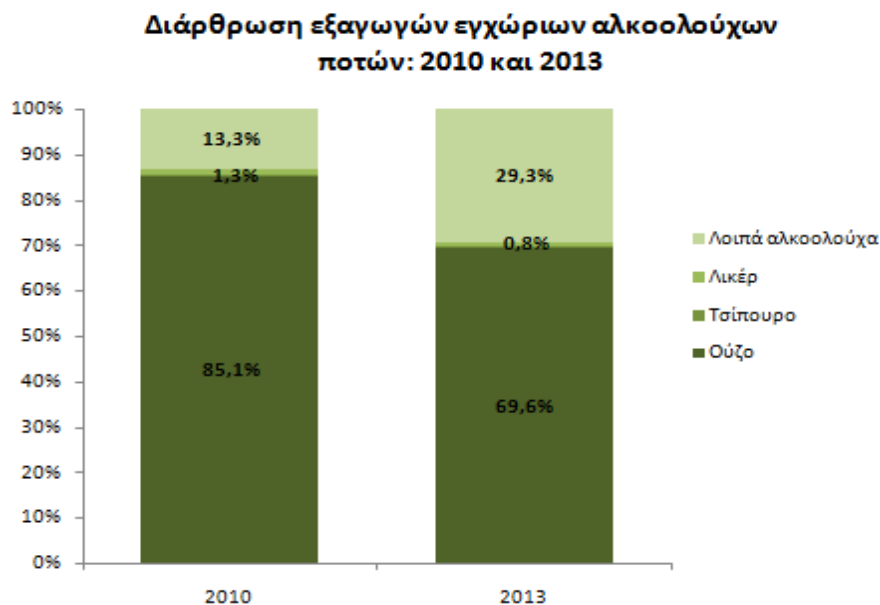


Πηγή: (Νικολαΐδης, 2014)

Διαχρονικά το κυριότερο εξαγόμενο προϊόν της ελληνικής ποτοποιίας είναι το ούζο το οποίο το 2013 κατέλαβε το 70% σχεδόν του συνόλου. Το μερίδιο του όμως στις εξαγωγές σημείωσε μια έντονη υποχώρηση σε σύγκριση με το 2010. Η

υποχώρηση του ήταν της τάξης του 15% περίπου κι αυτό εξαιτίας της ανόδου των λοιπών ποτών από 13,3% σε 29,3% (διάγραμμα 1.7).

Διάγραμμα 1.7.: Διάρθρωση εξαγωγών εγχώριων αλκοολούχων ποτών την περίοδο 2010-2013



Πηγή: (Νικολαΐδης, 2014)

Το μεγαλύτερο ποσοστό (65%) της παραγωγής της εγχώριας ποτοποιίας εξάγεται σε χώρες του εξωτερικού. Το 2013 το ποσοστό αυτό εμφάνισε μία σημαντική αύξηση σε σύγκριση με το 2010 γιατί αυξήθηκαν οι εξαγωγές των λοιπών αλκοολούχων ποτών. Το αντίστοιχο ποσοστό του ούζου διαμορφώθηκε το 2013 σε 68,5% έναντι 56,7% που ήταν πριν 4 χρόνια ενώ σε άλλες κατηγορίες οι επιδόσεις αυτές είναι αρκετά χαμηλότερες καθώς για παράδειγμα από την παραγωγή τσίπουρου το 2013 μόνο το 4,5% εξήχθη (πίνακας 1.6) (Νικολαΐδης, 2014).

Πίνακας 1.6.: ποσοστό εξαγωγών ως προς την παραγωγή την περίοδο 2010-2013

Ποσοστό εξαγωγών ως προς την παραγωγή: 2010-2013				
	2010	2011	2012	2013
Ούζο	56,7%	57,8%	68,4%	68,5%
Σύνολο	41,4%	61,3%	62,8%	65,0%

Πηγή: (Νικολαΐδης, 2014)

## 2. 5. Αριθμός επιχειρήσεων κατά τομέα μεταποίησης

### Πίνακας

Κλάδοι επιχειρήσεων	2008	2010	2012	2014	2016
Βιομηχανία τροφίμων	15.485	15.325	13.715	13.685	15.686
<b>Ποτοποιία</b>	<b>868</b>	<b>918</b>	<b>795</b>	<b>757</b>	<b>1.004</b>
Βιομηχανία καπνυ	5	-	6	6	19
Κατασκευή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων	2.712	2.065	1.811	1.721	1.675
Κατασκευή ενδυμάτων	11.349	9.929	7.727	7.168	4.294
Κατασκευή δέρματος και συναφών προϊόντων	1.408	1.280	825	1.144	763
Κατασκευή ξύλου και προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα. κατασκευή ειδών από άχυρο και πλεκτικές ύλες	6.973	6.959	6.520	4.097	-
Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού και χαρτονιού	122	118	103	90	84
Εκτύπωση και αναπαραγωγή εγγεγραμμένων μέσων	3.393	3.348	2.513	2.295	2.635
Παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου	7	7	55	47	39
Κατασκευή χημικών και χημικών προϊόντων	898	851	778	666	969
Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών παρασκευασμάτων	48	-	84	80	92
Κατασκευή προϊόντων από καουτσούκ και πλαστικά	1.402	1.345	1.130	1.226	1.011
Κατασκευή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	4.757	4.294	3.965	3.159	3.050
Κατασκευή βασικών μετάλλων	1.188	1.118	1.032	1.030	375
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, εκτός από μηχανήματα και εξοπλισμό	13.461	12.035	9.594	7.672	8.524
Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων	588	473	364	215	430
Κατασκευή ηλεκτρικού εξοπλισμού	1.446	1.379	1.236	785	884
Κατασκευή μηχανημάτων και εξοπλισμού π.δ.κ.α.	2.780	2.539	1.790	1.701	1.910
Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημρυμουλκούμενων	373	-	302	200	395
Κατασκευή άλλων μεταφορικών μέσων	456	417	283	206	326
Κατασκευή επίπλων	6.884	6.940	4.606	3.152	3.876
Άλλες κατασκευές	4.590	4.224	3.154	3.309	3.846
Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	4.090	3.634	3.161	4.055	4.230
<b>Σύνολο</b>	<b>85.283 €</b>	<b>79.198 €</b>	<b>65.549 €</b>	<b>58.466 €</b>	<b>56.117 €</b>

Πηγή: Eurostat

## Ποσοστιαία μεταβολή αριθμό των επιχειρήσεων

### Πίνακας

Κλάδοι επιχειρήσεων	2008	2010	2012	2014	2016
Βιομηχανία τροφίμων	18,20%	19,40%	20,90%	23,40%	28,00%
<b>Ποτοποιία</b>	<b>1,00%</b>	<b>1,20%</b>	<b>1,20%</b>	<b>1,30%</b>	<b>1,80%</b>
Βιομηχανία καπνου	0,00%	-	0,00%	0,00%	0,00%
Κατασκευή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων	3,20%	2,60%	2,80%	2,90%	3,00%
Κατασκευή ενδυμάτων	13,30%	12,50%	11,80%	12,30%	7,70%
Κατασκευή δέρματος και συναφών προϊόντων	1,70%	1,60%	1,30%	2,00%	1,40%
Κατασκευή ξύλου και προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα. κατασκευή ειδών από άχυρο και πλεκτικές ύλες	8,20%	8,80%	9,90%	7,00%	-
Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού και χαρτονιού	0,10%	0,10%	0,20%	0,20%	0,10%
Εκτύπωση και αναπαραγωγή εγγεγραμμένων μέσων	4,00%	4,20%	3,80%	3,90%	4,70%
Παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου	0,00%	0,00%	0,10%	0,10%	0,10%
Κατασκευή χημικών και χημικών προϊόντων	1,10%	1,10%	1,20%	1,10%	1,70%
Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών παρασκευασμάτων	0,10%	-	0,10%	0,10%	0,20%
Κατασκευή προϊόντων από καουτσούκ και πλαστικά	1,60%	1,70%	1,70%	2,10%	1,80%
Κατασκευή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	5,60%	5,40%	6,00%	5,40%	5,40%
Κατασκευή βασικών μετάλλων	1,40%	1,40%	1,60%	1,80%	0,70%
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, εκτός από μηχανήματα και εξοπλισμό	15,80%	15,20%	14,60%	13,10%	15,20%
Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων	0,70%	0,60%	0,60%	0,40%	0,80%
Κατασκευή ηλεκτρικού εξοπλισμού	1,70%	1,70%	1,90%	1,30%	1,60%
Κατασκευή μηχανημάτων και εξοπλισμού π.δ.κ.α.	3,30%	3,20%	2,70%	2,90%	3,40%
Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων	0,40%	-	0,50%	0,30%	0,70%
Κατασκευή άλλων μεταφορικών μέσων	0,50%	0,50%	0,40%	0,40%	0,60%
Κατασκευή επίπλων	8,10%	8,80%	7,00%	5,40%	6,90%
Άλλες κατασκευές	5,40%	5,30%	4,80%	5,70%	6,90%
Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	4,80%	4,60%	4,80%	6,90%	7,50%
<b>Σύνολο</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>

Πηγή: Eurostat



## Κύκλος εργασιών κατά τομέα της μεταποίησης (εκ €)

Κλάδοι επιχειρήσεων	2008	2010	2012	2014	2016
Βιομηχανία τροφίμων	10.032,60	10.622,20	10.430,10	10.161,70	11.073,40
<b>Ποτοποιία</b>	<b>2.153,70</b>	<b>2.059,10</b>	<b>1.683,30</b>	<b>1.647,80</b>	<b>1.743,00</b>
Βιομηχανία καπνού	510,2	:	370,4	496,7	574,3
Κατασκευή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων	1.183,10	839,1	690,1	570,3	638,3
Κατασκευή ενδυμάτων	1.966,50	1.499,40	1.013,30	813,7	815,1
Κατασκευή δέρματος και συναφών προϊόντων	281,3	233,7	117,4	89,3	160
Κατασκευή ξύλου και προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα. κατασκευή ειδών από άχυρο και πλεκτικές ύλες	805	777,9	434,2	289,6	316,3
Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού και χαρτονιού	166,8	165,7	137,1	162,6	146,8
Εκτύπωση και αναπαραγωγή εγγεγραμμένων μέσων	923,3	949,2	657,7	499,5	594,9
Παραγωγή οπτάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου	13.018,00	12.932,00	18.021,80	17.588,70	10.772,70
Κατασκευή χημικών και χημικών προϊόντων	2.840,90	2.010,80	1.812,90	1.979,60	2.183,30
Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών παρασκευασμάτων	1.146,60	:	924,3	1.000,00	1.497,10
Κατασκευή προϊόντων από καουτσούκ και πλαστικά	1.875,90	1.826,30	1.702,90	1.708,50	1.621,40
Κατασκευή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	3.745,60	2.909,20	1.585,80	1.722,80	1.883,00
Κατασκευή βασικών μετάλλων	6.274,80	4.720,50	4.677,30	4.168,00	3.731,60
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, εκτός από μηχανήματα και εξοπλισμό	4.616,00	3.966,90	2.991,40	2.870,60	2.861,40
Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων	542,7	501,8	391,6	378,3	320,4
Κατασκευή ηλεκτρικού εξοπλισμού	1.630,70	1.448,80	1.394,00	1.015,30	1.110,80
Κατασκευή μηχανημάτων και εξοπλισμού π.δ.κ.α.	1.423,90	1.059,10	915,4	1.748,10	759,5
Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων	412,2	:	156,5	145	96,7
Κατασκευή άλλων μεταφορικών μέσων	657,8	431,4	272,9	223,1	332,7
Κατασκευή επίπλων	1.018,40	922,3	526,4	412,7	441
Άλλες κατασκευές	551,9	410	333,5	315,8	269
Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	725,4	519,4	516,9	449,5	623,8
<b>Σύνολο</b>	<b>58.503,30</b>	<b>50.804,80</b>	<b>51.757,20</b>	<b>50.457,20</b>	<b>44.566,50</b>

Πηγή: Eurostat

## Ποσοστιαία μεταβολή του κύκλου εργασιών του συνόλου της μεταποίησης

Κλάδοι επιχειρήσεων	2008	2010	2012	2014	2016
Βιομηχανία τροφίμων	17,15%	20,90%	20,20%	20,10%	24,80%
<b>Ποτοποιία</b>	<b>3,68%</b>	<b>4,05%</b>	<b>3,25%</b>	<b>3,27%</b>	<b>3,91%</b>
Βιομηχανία καπνυ	0,87%	-	0,72%	0,98%	1,29%
Κατασκευή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων	2,02%	1,65%	1,33%	1,13%	1,43%
Κατασκευή ενδυμάτων	3,36%	2,95%	1,96%	1,61%	1,83%
Κατασκευή δέρματος και συναφών προϊόντων	0,48%	0,46%	0,23%	0,18%	0,36%
Κατασκευή ξύλου και προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από έπιπλα. κατασκευή ειδών από άχυρο και πλεκτικές ύλες	1,38%	1,53%	0,84%	0,57%	0,71%
Κατασκευή χαρτοπολτού, χαρτιού και χαρτονιού	0,29%	0,33%	0,26%	0,32%	0,33%
Εκτύπωση και αναπαραγωγή εγγεγραμμένων μέσων	1,58%	1,87%	1,27%	0,99%	1,33%
Παραγωγή οπάνθρακα και προϊόντων διύλισης πετρελαίου	22,25%	25,45%	34,82%	34,86%	24,17%
Κατασκευή χημικών και χημικών προϊόντων	4,86%	3,96%	3,50%	3,92%	4,90%
Παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων και φαρμακευτικών παρασκευασμάτων	1,96%	-	1,79%	1,98%	3,36%
Κατασκευή προϊόντων από καουτσούκ και πλαστικά	3,21%	3,59%	3,29%	3,39%	3,64%
Κατασκευή άλλων μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων	6,40%	5,73%	3,06%	3,41%	4,23%
Κατασκευή βασικών μετάλλων	10,73%	9,29%	9,04%	8,26%	8,37%
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, εκτός από μηχανήματα και εξοπλισμό	7,89%	7,81%	5,78%	5,69%	6,42%
Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων	0,93%	0,99%	0,76%	0,75%	0,72%
Κατασκευή ηλεκτρικού εξοπλισμού	2,79%	2,85%	2,69%	2,01%	2,49%
Κατασκευή μηχανημάτων και εξοπλισμού π.δ.κ.α.	2,43%	2,08%	1,77%	3,46%	1,70%
Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων	0,70%	-	0,30%	0,29%	0,22%
Κατασκευή άλλων μεταφορικών μέσων	1,12%	0,85%	0,53%	0,44%	0,75%
Κατασκευή επίπλων	1,74%	1,82%	1,02%	0,82%	0,99%
Άλλες κατασκευές	0,94%	0,81%	0,64%	0,63%	0,60%
Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού	1,24%	1,02%	1,00%	0,89%	1,40%
<b>Συνολο</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>

Πηγή: Eurostat

Ο τομέας της ποτοποιίας αποτελεί ένα σημαντικό κλάδο της οικονομικής δραστηριότητας της Ελλάδας. Καταλαμβάνει τη δέκατη θέση στο τομέα της μεταποίησης με κριτήριο τον αριθμό των επιχειρήσεων καθώς έχει το 1.8% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων. Ο κλάδος της ποτοποιίας σύμφωνα με τη ανάλυση του κύκλου εργασιών της μεταποίησης καταλαμβάνει της έκτη θέση με ποσοστό 3.91% επί του συνόλου, παρ'όλο που στο αριθμό των επιχειρήσεων είναι στη δέκατη.

Βασικές διαπιστώσεις που προκύπτουν από την ανάλυση των στοιχείων του αριθμού των επιχειρήσεων και του κύκλου εργασιών είναι αφενός η σχετική σταθερότητα που παρατηρείται στο τομέα της ποτοποιίας στο συνολικό κύκλο εργασιών για τη περίοδο 2008 -2016 (μεταξύ 3.68% και 3.91%) με κάποιες μεταβολές και αφετέρου η συνεχόμενη αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που ασχολούνται με την ποτοποιία για τη περίοδο 2008 -2016. Ο κλάδος της ποτοποιίας καθώς και ο κλάδος της επισκευής και εγκαταστάσεως μηχανημάτων και εξοπλισμού είναι οι μόνοι που παρατηρείται μια μικρή αλλά συνεχόμενη αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΗΣ ΠΟΤΟΠΟΙΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

### Ανάλυση του κλάδου της ποτοποΐας

Στην ενότητα αυτή αναλύεται ο κλάδος της ποτοποΐας σε ορίζοντα οκταετίας

#### 3.1. Αριθμός επιχειρήσεων

Ο τομέας της ποτοποΐας αποτελείται από 1013 επιχειρήσεις όπου στη συντριπτική τους πλειοψηφία (90,7%) πολύ μικρές (1-9 απασχολούμενοι). Στο σύνολο του τομέα παρατηρείται αύξηση των επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου κατά 0,83% δηλαδή περίπου 0.11% κατά μέσο όρο ετησίως με συνέπεια το καθαρό πλεόνασμα των νέων επιχειρήσεων να διαμορφώνεται στις 145 περισσότερες επιχειρήσεις μεταξύ των ετών 2008 – 2016.

**Πίνακας 3.1 Αριθμός επιχειρήσεων**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	787	835	824	804	695	663	661	911	124
10 to 19	38	37	38	34	42	30	33	46	8
20 to 49	18	23	26	24	27	30	31	28	10
50 to 249	19	25	25	26	25	26	26	24	5
249 +	6	6	5	5	6	6	6	4	-2
Σύνολο	868	926	918	893	795	755	757	1.013	145

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.2 Ποσοστιαία μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	0,00%	5,75%	-1,33%	-2,49%	-15,68%	-4,83%	-0,30%	27,44%	8,56%
10 to 19	0,00%	-2,70%	2,63%	-11,76%	19,05%	-40,00%	9,09%	28,26%	4,56%
20 to 49	0,00%	21,74%	11,54%	-8,33%	11,11%	10,00%	3,23%	-10,71%	38,57%
50 to 249	0,00%	24,00%	0,00%	3,85%	-4,00%	3,85%	0,00%	-8,33%	19,36%
249 +	0,00%	0,00%	-20,00%	0,00%	16,67%	0,00%	0,00%	-50,00%	-53,33%
Σύνολο	0,00%	0,12%	0,11%	0,11%	0,11%	0,13%	0,13%	0,13%	0,83%

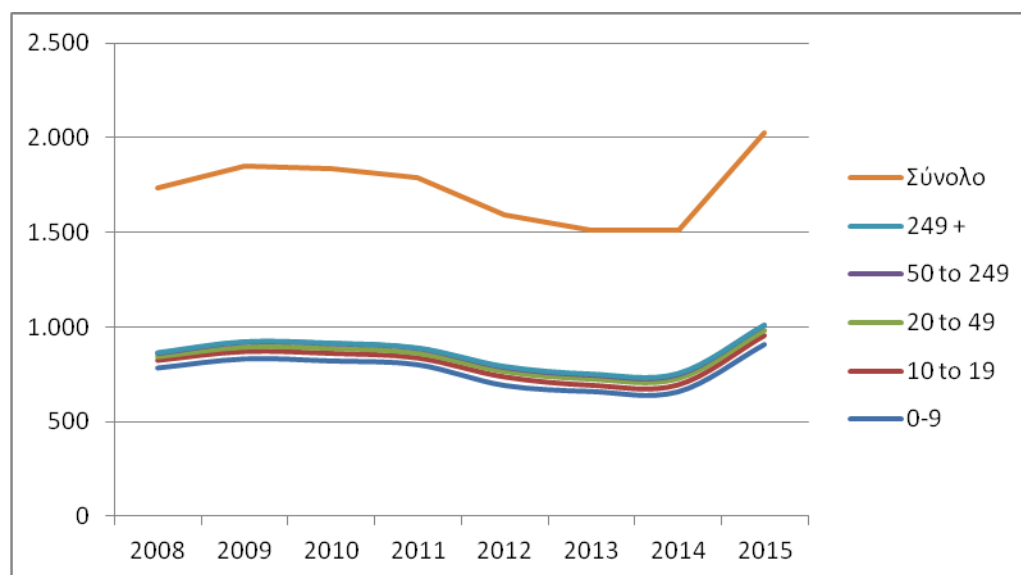
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.3 Ποσοστιαία μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων ως προς το σύνολο**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0-9	90,7%	90,2%	89,8%	90,0%	87,4%	87,8%	87,3%	89,9%
10 to 19	4,4%	4,0%	4,1%	3,8%	5,3%	4,0%	4,4%	4,5%
20 to 49	2,1%	2,5%	2,8%	2,7%	3,4%	4,0%	4,1%	2,8%
50 to 249	2,2%	2,7%	2,7%	2,9%	3,1%	3,4%	3,4%	2,4%
249 +	0,7%	0,6%	0,5%	0,6%	0,8%	0,8%	0,8%	0,4%
<b>Σύνολο</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>	<b>100,0%</b>

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.4 Διαγραμματική απεικόνιση του αριθμού των επιχειρήσεων**



Πηγή: Eurostat

### 3.2. Κύκλος εργασιών

Ο συνολικός κύκλος εργασιών του τομέα για το 2015 ήταν 1747,2 εκ μειωμένος κατα 22.3% απο 2153,7 εκ το 2008. Κατα τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου παρουσιάζεται σε όλες τις κατηγορίες των επιχειρήσεων της ποιοτικής μια αρκετά ασταθή κατάσταση. Τη μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζουν οι μεσαίες επιχειρήσεις (20-49 απασχολούμενοι) της τάξεως 49.8%. Τη μεγαλύτερη μείωση

παρουσιάζουν οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις (250+ απασχολούμεων) της τάξεως του 52,7%.

Ενδιαφέροντα συμπεράσματα εξάγονται απο την ανάλυση του αριθμου των επιχειρήσεων ανα κατηγορία και μέγεθος και του από την ανάλυση του κύκλου εργασιών. Οι 911 πολυ μικρές επιχειρήσεις οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 89,9% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων κατέχουν μόλις το 9.56% του συνόλου του κύκλου εργασιών. Ενώ οι μόλις 4 πολυ μεγάλες επιχειρήσεις οι οποίες αντιπροσωπεύουν μόλις το 0,4% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων κατέχουν το 52,85% του συνόλου του κύκλου εργασιών. Ένα άλλο ενδιαφέρον συμπέρασμα που προκύπτει από την ανάλυση του αριθμού των εργαζομένων και του κύκλου εργασιών είναι ότι ενώ η ανάλυση του αριθμού των εργαζομένων φανερώνει ότι υπάρχει αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων σε όλες τις κατηγορίες εκτος τη μεγαλύτερη (249+ απασχολούμενοι) πασουσιάζει μείωση της τάξης του 22,3%. Αυτό παρουσιάζει μια συγκέντρωση το συνολικού κύκλου εργασιών στις πολυ μεγάλες επιχειρήσεις παρ'ολο που μειώθηκαν έστω και οριακά σε σχέση με τις μικρότερες.

### Πίνακας 3.2.1 Κύκλος εργασιών (εκ € )

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	199,4	205,4	219,8	160,8	150,5	134,7	126,8	167,1	-32,3
10 to 19	64,2	78,1	65,1	64,3	66,9	47,7	47,3	112,8	48,6
20 to 49	79,8	62,5	120,9	113,1	135,0	127,2	148,9	168,1	88,3
50 to 249	308,7	299,7	361,1	370,5	369,3	371,4	392,5	375,8	67,1
249 +	1.501,7	1.499,3	1.292,2	1.154,7	961,6	1.013,8	932,2	923,4	-578,3
Σύνολο	2.153,7	2.145,0	2.059,1	1.863,3	1.683,3	1.694,8	1.647,8	1.747,2	-406,5

Πηγή: Eurostat

### Πίνακας 3.2. 2 Ποσοστιαία μεταβολή

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	-	2,9%	6,6%	-36,7%	-6,8%	-11,7%	-6,2%	24,1%	-27,9%
10 to 19	-	17,8%	-20,0%	-1,2%	3,9%	-40,3%	-0,8%	58,1%	17,4%
20 to 49	-	-27,7%	48,3%	-6,9%	16,2%	-6,1%	14,6%	11,4%	49,8%
50 to 249	-	-3,0%	17,0%	2,5%	-0,3%	0,6%	5,4%	-4,4%	17,7%
249 +	-	-0,2%	-16,0%	-11,9%	-20,1%	5,1%	-8,8%	-1,0%	-52,7%
Σύνολο		-0,4%	-4,2%	-10,5%	-10,7%	0,7%	-2,9%	5,7%	-22,3%

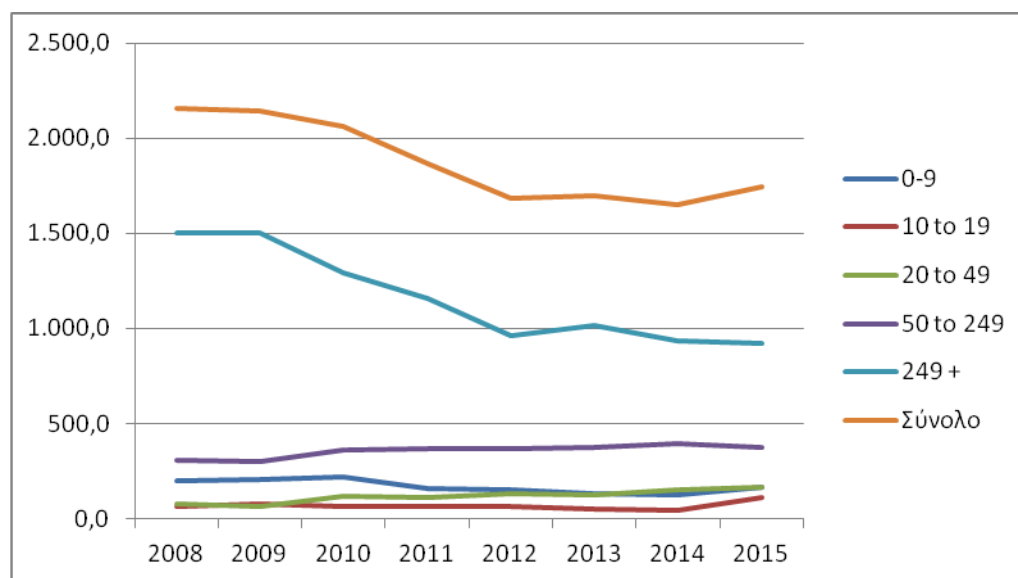
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.2.3 Ποσοστιαία μεταβολή ως προς το σύνολο του κύκλου εργασιών**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0-9	9,26%	9,58%	10,67%	8,63%	8,94%	7,95%	7,70%	9,56%
10 to 19	2,98%	3,64%	3,16%	3,45%	3,97%	2,81%	2,87%	6,46%
20 to 49	3,71%	2,91%	5,87%	6,07%	8,02%	7,51%	9,04%	9,62%
50 to 249	14,33%	13,97%	17,54%	19,88%	21,94%	21,91%	23,82%	21,51%
249 +	69,73%	69,90%	62,76%	61,97%	57,13%	59,82%	56,57%	52,85%
<b>Σύνολο</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,01%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>99,99%</b>	<b>100,00%</b>

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.2.4 Διάγραμμα μεταβολών του κύκλου εργασιών.**



Πηγή: Eurostat

### 3.3. Δείκτες απασχόλησης

#### 3.3.1. Αριθμός απασχολούμενων

Ο τόμεας της ποτοποιίας απασχολούσε 10138 απασχολούμενους (2008) όπου κατά την εξεταζόμενη περίοδο (2008-2015) παρατηρείται μια μείωση της τάξεως του 12.90%. Την περίοδο αυτή οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αύξησαν τον αριθμό

των απασχολουμένων κατα 0,26% (10-19απασ) 37,38% (20-49 απασ) όπου είναι και η μεγαλύτερη αύξηση και 28,87% (50-249απασ) αντίστοιχα. Ενώ οι μεγαλύτερες μειώσεις παρατηρούνται στις μικρότερες επιχειρήσεις 19,97% (0-9 απασχ) και στις μεγαλύτερες 51,18% (249+ απασχ). Ένα ενδιαφέρον συμπέρασμα που προκύπτει από την ανάλυση του τομέα των απασχολούμενων είναι ότι στην αρχή το μεγαλύτερο ποσοστό 51,03% απασχολούμενων κατείχε ο κλάδος των μεγαλύτερων επιχειρήσεων (249+ απασχ) και ακολουθούσε η μικρότερη κατηγορία επιχειρήσεων (0-9 απασχ) με ποσοστό 19,92. Στο τέλος η μεγαλύτερες επιχειρήσεις καταλαμβάνουν μόλις το 35,46% ενώ στις μικρότερες έχει μειωθεί ελάχιστα το ποσοστό στο 19,78%. Το έδαφος το οποίο χάθηκε από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις (249+ απασχ) έχουν καταλάβει οι μικρομεσαίες (20-49 απασχ) και (50-249 απασχ) που ενώ στην αρχή της εξεταζόμενης περιόδου είχαν ποσοστό 14,19% και 22,41% αντίστοιχα στο τέλος έχουν 37,38% και 28,87% αντίστοιχα.

### Πίνακας 3.3.1 Αριθμός απασχολούμενων

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	2.019	1.979	1.901	1.725	1.489	1.403	1.383	1.724	-295
10 to 19	571	520	553	497	567	413	460	658	87
20 to 49	502	585	843	701	850	902	982	828	326
50 to 249	1.873	2.414	2.530	2.631	2.425	2.534	2.432	2.599	726
249 +	5.173	5.130	5.188	4.443	4.051	3.688	3.581	3.192	-1.981
Σύνολο	10.138	10.628	11.015	9.997	9.382	8.939	8.838	9.001	-1.137

Πηγή: Eurostat

### Πίνακας 3.3.2 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	-	-2,02%	-4,10%	-10,20%	-15,85%	-6,13%	-1,45%	19,78%	-19,97%
10 to 19	-	-9,81%	5,97%	-11,27%	12,35%	-37,29%	10,22%	30,09%	0,26%
20 to 49	-	14,19%	30,60%	-20,26%	17,53%	5,76%	8,15%	-18,60%	37,38%
50 to 249	-	22,41%	4,58%	3,84%	-8,49%	4,30%	-4,19%	6,43%	28,87%
249 +	-	-0,84%	1,12%	-16,77%	-9,68%	-9,84%	-2,99%	-12,19%	-51,18%
Σύνολο	-	4,6%	3,51%	-10,18%	-6,56%	-4,96%	-1,14%	1,81%	-12,90%

Πηγή: Eurostat

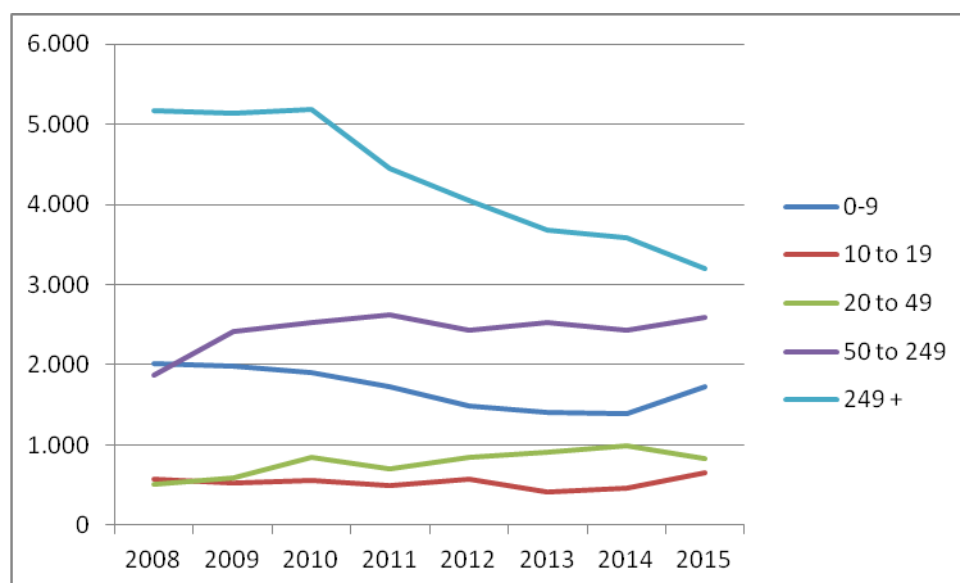


**Πίνακας 3.3.3 Ποσοστιαία μεταβολή ως προς το σύνολο του αριθμού των απασχολούμενων**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0-9	19,92%	18,62%	17,26%	17,26%	15,87%	15,70%	15,65%	19,15%
10 to 19	5,63%	4,89%	5,02%	4,97%	6,04%	4,62%	5,20%	7,31%
20 to 49	4,95%	5,50%	7,65%	7,01%	9,06%	10,09%	11,11%	9,20%
50 to 249	18,48%	22,71%	22,97%	26,32%	25,85%	28,35%	27,52%	28,87%
249 +	51,03%	48,27%	47,10%	44,44%	43,18%	41,26%	40,52%	35,46%
<b>Σύνολο</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,01%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.3.4 Σχεδιάγραμμα αριθμού απασχολούμενων**



Πηγή: Eurostat

### 3.3.2 Αριθμός εργαζομένων

Η ανάλυση του αριθμού των εργαζομένων ακολουθεί την ίδια πορεία με την ανάλυση του αριθμού των απασχολούμενων. Το ενδιαφέρον που προκύπτει από αυτή την ανάλυση είναι η διακυμάνσεις που παρατηρούνται στις μικρομεσαίες

επιχειρήσεις. Κατα την εξεταζόμενη περίοδο οι επιχειρήσεις αυτές παρουσιάζουν μεταβολές που κάποιες φορές αγγίζουν ακόμα και το -40%.

**Πίνακας 3.4.1 Αριθμός εργαζομένων**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	1.081	1.144	1.086	984	1.108	1.053	1.049	935	-146
10 to 19	559	515	542	477	551	393	430	643	84
20 to 49	493	564	823	698	842	896	977	826	333
50 to 249	1.867	2.174	2.512	2.612	2.418	2.532	2.428	2.595	728
249 +	5.171	5.130	5.188	4.443	4.051	3.688	3.579	3.192	-1.979
<b>Σύνολο</b>	<b>9.171</b>	<b>9.527</b>	<b>10.151</b>	<b>9.214</b>	<b>8.970</b>	<b>8.562</b>	<b>8.463</b>	<b>8.191</b>	<b>-980</b>

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.4.2 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	-	5,51%	-5,34%	-10,37%	11,19%	-5,22%	-0,38%	-12,19%	-16,81%
10 to 19	-	-8,54%	4,98%	-13,63%	13,43%	-40,20%	8,60%	33,13%	-2,23%
20 to 49	-	12,59%	31,47%	-17,91%	17,10%	6,03%	8,29%	-18,28%	39,29%
50 to 249	-	14,12%	13,46%	3,83%	-8,02%	4,50%	-4,28%	6,44%	30,04%
249 +	-	-0,80%	1,12%	-16,77%	-9,68%	-9,84%	-3,05%	-12,12%	-51,14%
<b>Σύνολο</b>	<b>-</b>	<b>3,74%</b>	<b>6,15%</b>	<b>-10,17%</b>	<b>-2,72%</b>	<b>-4,77%</b>	<b>-1,17%</b>	<b>-3,32%</b>	<b>-12,26%</b>

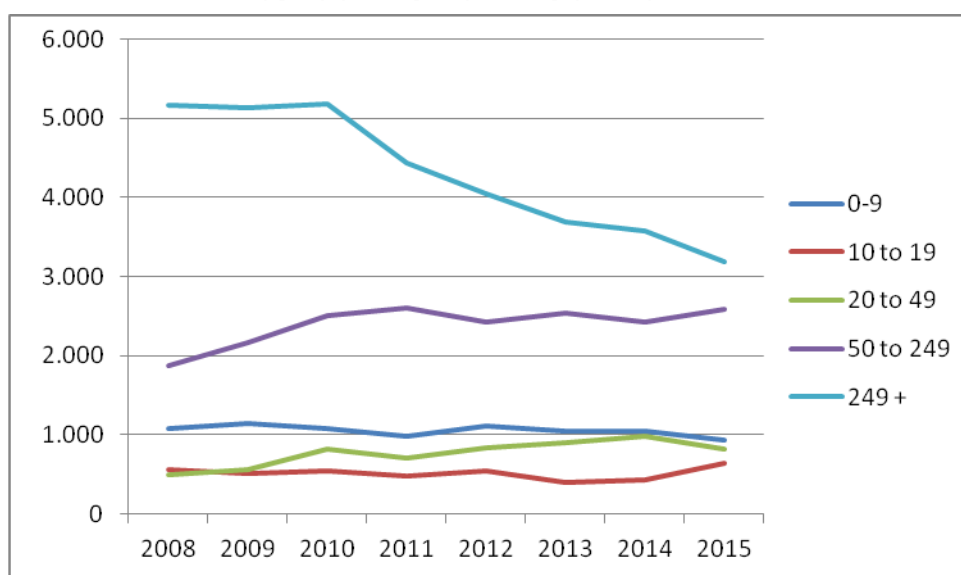
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.4.3 Ποσοστιαία μεταβολή ως προς το σύνολο του αριθμού των εργαζομένων**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0-9	11,79%	12,01%	10,70%	10,68%	12,35%	12,30%	12,40%	11,41%
10 to 19	6,10%	5,41%	5,34%	5,18%	6,14%	4,59%	5,08%	7,85%
20 to 49	5,38%	5,92%	8,11%	7,58%	9,39%	10,46%	11,54%	10,08%
50 to 249	20,36%	22,82%	24,75%	28,35%	26,96%	29,57%	28,69%	31,68%
249 +	56,38%	53,85%	51,11%	48,22%	45,16%	43,07%	42,29%	38,97%
<b>Σύνολο</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.4.4 Σχεδιάγραμμα αριθμού εργαζομένων**



Πηγή: Eurostat

### **3.3.3 Αριθμός άμισθου εργατικού δυναμικού**

Κατά την εξεταζόμενη περίοδο ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στο ρυθμό ανάπτυξης της απασχόλησης όλων των κατηγοριών των επιχειρήσεων. Η γενική εικόνα που προκύπτει είναι η μείωση της απασχόλησης στις πολύ μικρές και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις 16,81% και 51,14% αντίστοιχα, ο αριθμός του άμισθου εργατικού δυναμικού έχει μειωθεί αντίστοιχα ενώ στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις έχει μηδενιστεί. Στην συγκεκριμένη ανάλυση οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (20-49 απασχ) και (50-249 απασχ) παρουσιάζουν καλύτερη εικόνα καθώς ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης είναι 39,29% και 30,04% αντίστοιχα ενώ ο αριθμός άμισθου εργατικού δυναμικού έχει μειωθεί σημαντικά.

**Πίνακας 3.5.1 Αριθμός άμισθου εργατικού δυναμικού**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	938	835	815	:	381	350	:	789	-149
10 to 19	12	5	11	:	16	20	30	15	3
20 to 49	9	21	20	:	8	6	5	2	-7
50 to 249	6	240	18	:	7	2	4	4	-2
249 +	2	0	0	:	0	0	2	0	-2
Σύνολο	967	1.101	864	783	412	377	375	810	-157

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.5.2 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	-	-12,34%	-2,45%	-	-	-8,86%	-	-	-
10 to 19	-	140,00%	54,55%	-	-	20,00%	33,33%	100,00%	-
20 to 49	-	57,14%	-5,00%	-	-	-33,33%	-20,00%	150,00%	-
50 to 249	-	97,50%	-1233,33%	-	-	250,00%	50,00%	0,00%	-
249 +	-	100,00%	0,00%	-	-	0,00%	100,00%	100,00%	-
Σύνολο	-	12,17%	-27,43%	-10,34%	-90,05%	-9,28%	-0,53%	53,70%	-71,77%

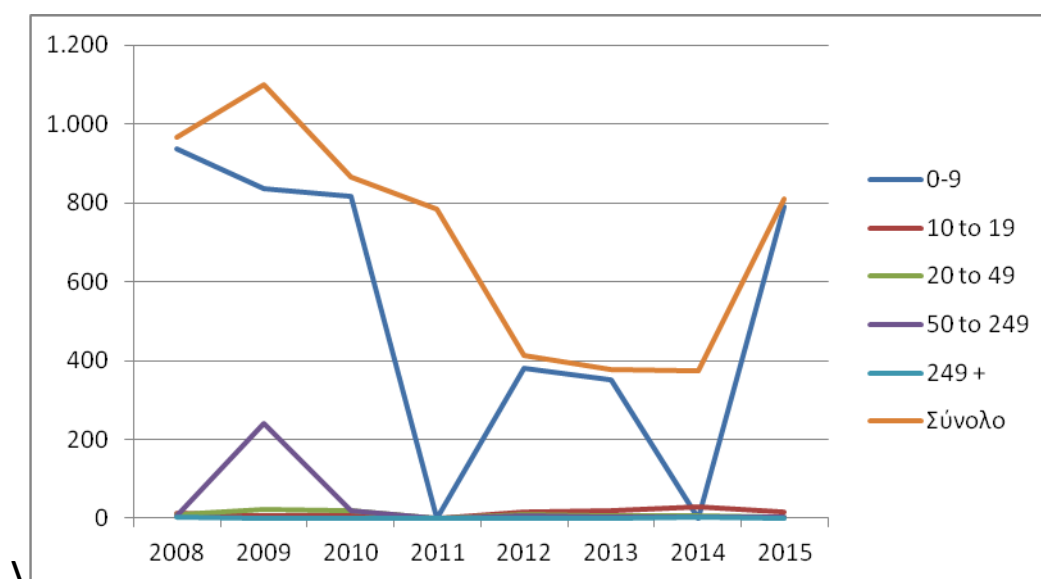
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.5.3 Ποσοστιαία μεταβολή ως προς το σύνολο άμισθου εργατικού δυναμικού**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	97,00%	75,84%	94,33%	-	92,48%	92,84%	-	97,41%	94,90%
10 to 19	1,24%	0,45%	1,27%	-	3,88%	5,31%	8,00%	1,85%	-1,91%
20 to 49	0,93%	1,91%	2,31%	-	1,94%	1,59%	1,33%	0,25%	4,46%
50 to 249	0,62%	21,80%	2,08%	-	1,70%	0,53%	1,07%	0,49%	1,27%
249 +	0,21%	0,00%	0,00%	-	0,00%	0,00%	0,53%	0,00%	1,27%
Σύνολο	100%	100%	100%	-	100%	100%	#VALUE!	100%	100%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.5.4 Σχεδιάγραμμα άμισθου εργατικού δυναμικού**



Πηγή: Eurostat

### Πίνακας 3.5.5 Ποσοστό εργαζομένων στο σύνολο των απασχολούμενων

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0-9	53,54%	57,81%	57,13%	57,04%	74,41%	75,05%	75,85%	54,23%
10 to 19	97,90%	99,04%	98,01%	95,98%	97,18%	95,16%	93,48%	97,72%
20 to 49	98,21%	96,41%	97,63%	99,57%	99,06%	99,33%	99,49%	99,76%
50 to 249	99,68%	90,06%	99,29%	99,28%	99,71%	99,92%	99,84%	99,85%
249 +	99,96%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	99,94%	100,00%
Σύνολο	90,46%	89,64%	92,16%	92,17%	95,61%	95,78%	95,76%	91,00%

Πηγή: Eurostat

Ο αριθμός των απασχολούμενων προκύπτει από τον άθροισμα του αριθμού των εργαζομένων και του αριθμού του άμισθου εργατικού δυναμικού. Η συνολική εικόνα που προκύπτει από την ανάλυση του δείκτη απασχόλησης είναι ότι ο κλάδος της ποτοποιίας στην Ελλάδα κατά την εξεταζόμενη περίοδο (2008-2015) σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία (2015), στον κλάδο απασχολούνται περίπου 9000 άτομα ενώ παρατηρείται μείωση της απασχόλησης κατά 12,90%. Εξαίρεση στην μείωση της απασχόλησης παρουσιάζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (10-19, 20-49 και 50-249απασχ) οι οποίες παρουσιάζουν αύξηση της απασχόλησης 0,26%, 37,38% και 28,87%. Στο σύνολο των απασχολούμενων οι εργαζόμενοι στο κλάδο αποτελούν το 91,00% ενώ το υπόλοιπο ποσοστό αποτελεί το άμισθο εργατικό δυναμικό. Αναμενόμενο είναι το συμπέρασμα ότι τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης άμισθου εργατικού δυναμικού συγκεντρώνουν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις όπου η διαφορά είναι πολύ μεγάλη σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες μεγέθους επιχειρήσεων. Σε κάθε περίπτωση, σημαντικό μπορεί να χαρακτηριστεί το εύρημα ότι 810 άτομα εργάζονται ως άμισθοι.

#### 3.4. Δείκτες δαπανών

##### 3.4.1. Μισθοί και ημερομίσθια και κόστος ασφαλιστικών εισφορών.

Σύμφωνα με την ανάλυση που προκύπτει οι δαπάνες για μισθούς και ημερομίσθια φαίνεται ότι έχουν μειωθεί με τη μεγαλύτερη μείωση να παρατηρείται στις πολυ

μεγάλες επιχειρήσεις (249+ απασχ) 59,91% και να ακολουθούν οι πολυ μικρές επιχειρήσεις (1-9 απασχ) 30,09%. Κατα την εξεταζόμενη περίοδο υπάρχει αύξηση των δαπανών στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (20-49 απασχ) και (50-249 απασχ) η οποία είναι 56,67% και 18,96% αντίστοιχα. Η συνολική μείωση των δαπανών ανέρχεται στο 28,86% με τις πολυ μεγάλες επιχειρήσεις να παίζουν σημαντικό ρολό στη διαμόρφωση του κάθως αποτελούν το 52,61% σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία (2015). Ενδιαφέρον παρουσιάζει ότι κατα την αρχή της εξεταζόμενης περιόδου (2008) οι πολυ μεγάλες επιχειρήσεις κάλυπταν 71.33% του υν'όλου των δαπανών και οι επιχειρήσεις (50-249 απασχ) κάλυπταν μόλις το 15,84%. Στο τέλος της περιόδου οι πολυ μεγάλες επιχειρήσεις μείωσαν το ποσοστο συμμετοχής κατά 16,72% και διαμορφώθηκε στο 54,61% όπου αυτό το ποσοστό μοιράστηκαν οι δυο μεγαλύτερες κατηγορίες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

**Πίνακας 3.6.1 Μισθοί και ημεριμίσθια (εκ € )**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	19,1	21,9	20,5	16,9	18,3	16,4	14,8	14,8	-4,3
10 to 19	9,4	9,3	10,0	8,4	9,0	5,8	6,1	12,9	3,5
20 to 49	8,5	10,9	16,2	13,4	15,1	16,1	16,7	17,0	8,5
50 to 249	45,7	58,5	59,4	60,5	54,8	54,1	51,7	57,5	11,8
249 +	205,8	207,6	223,4	196,6	153,4	118,4	128,2	123,1	-82,7
Σύνολο	288,5	308,3	329,4	295,7	250,6	210,8	217,5	225,4	-63,1

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.6.2 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	-	12,79%	-6,83%	-21,30%	7,65%	-11,59%	-10,81%	0,00%	-30,09%
10 to 19	-	-1,08%	7,00%	-19,05%	6,67%	-55,17%	4,92%	52,71%	-4,00%
20 to 49	-	22,02%	32,72%	-20,90%	11,26%	6,21%	3,59%	1,76%	56,67%
50 to 249	-	21,88%	1,52%	1,82%	-10,40%	-1,29%	-4,64%	10,09%	18,96%
249 +	-	0,87%	7,07%	-13,63%	-28,16%	-29,56%	7,64%	-4,14%	-59,91%
Σύνολο	-	6,42%	6,41%	-11,40%	-18,00%	-18,88%	3,08%	3,50%	-28,86%

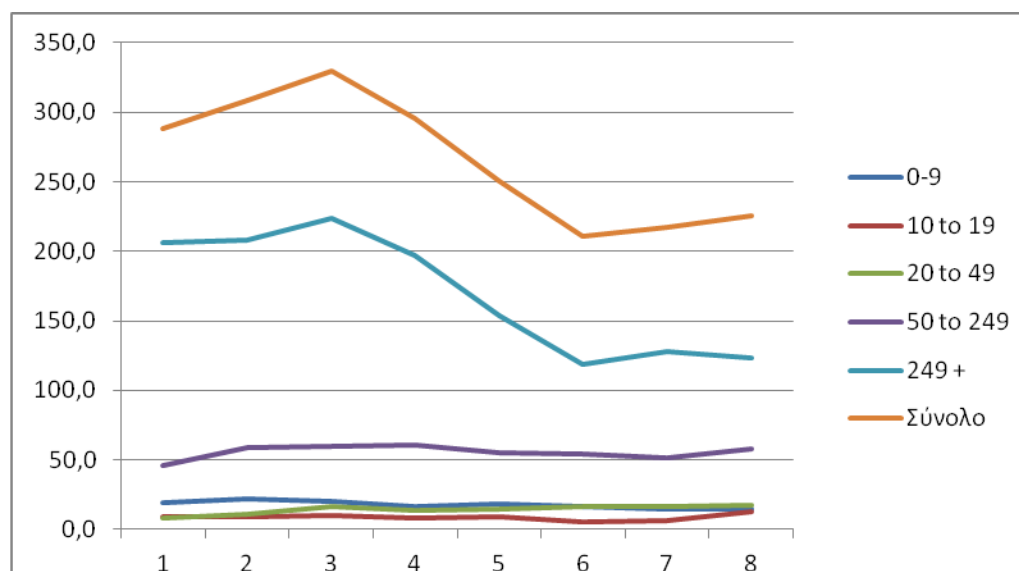
Πηγή: Eurostat

### Πίνακας 3.6.3 Ποσοστιαία μεταβολή ως προς το σύνολο των μισθών και ημερομισθίων

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0-9	6,62%	7,10%	6,22%	5,72%	7,30%	7,78%	6,80%	6,57%
10 to 19	3,26%	3,02%	3,04%	2,84%	3,59%	2,75%	2,80%	5,72%
20 to 49	2,95%	3,54%	4,92%	4,53%	6,03%	7,64%	7,68%	7,54%
50 to 249	15,84%	18,98%	18,03%	20,46%	21,87%	25,66%	23,77%	25,51%
249 +	71,33%	67,34%	67,82%	66,49%	61,21%	56,17%	58,94%	54,61%
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Πηγή: Eurostat

### Πίνακας 3.6.4 Σχεδιάγραμμα μισθών και ημερομισθία



Πηγή: Eurostat

#### 3.4.2. Κόστος ασφαλιστικών εισφορών

Σύμφωνα με την ανάλυση του κόστους ασφαλιστικών εισφορών οι ασφαλιστικές εισφορές παρουσιάζουν μια συνολική μείωση της τάξεως του 71,21%. Η μεγαλύτερη μείω προκύπτει στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις (249+ απασχ) 130,55% και ακολουθούν οι πολύ μικρές (1-9 απασχ) με μείωση της τάξεως του 47,54%. Όμως κατά την εξεταζόμενη περίοδο εξαίρεση αποτελούν οι επιχειρήσεις με αριθμό απασχολούμενων (20-49 απασχ) όπου έχουν συνολική αύξηση 48,55%.

Ενδιαφέρον συμπέρασμα είναι αυτό που απορρέει από την ποσοστιαία μεταβολή ως προς το σύνολο ασφαλιστικών εισφορών όπου κατά την αρχή της εξεταζόμενης περιόδου (2008) οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις είχαν ποσοστό συμμετοχής ως προς το σύνολο 78,02% ενώ στο τέλος της περιόδου έχουν μειωθεί στο 47,56%. Επίσης οι μικρότερες επιχειρήσεις μοιράστηκαν αυτή τη μείωση και το κόστος των ασφαλιστικών εισφορών τους αυξήθηκε 6,74% για τις επιχειρήσεις (20-49 απασχ) και 14,28% για τις επιχειρήσεις (50-249 απασχ).

**Πίνακας 3.7.1 Κόστος ασφαλιστικών εισφορών (εκ € )**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	5,4	6,2	5,8	4,4	5,2	5,0	4,0	3,7	-1,7
10 to 19	2,5	2,6	2,8	2,2	2,6	1,7	1,7	3,2	0,7
20 to 49	2,5	3,0	4,4	3,8	4,4	4,4	4,4	4,5	2,0
50 to 249	12,6	18,4	16,5	15,6	15,3	15,3	13,9	13,4	0,8
249 +	65,8	66,5	69,7	58,9	43,7	39,3	37,3	22,4	-43,4
<b>Σύνολο</b>	<b>88,9</b>	<b>96,6</b>	<b>99,1</b>	<b>84,8</b>	<b>71,2</b>	<b>65,7</b>	<b>61,4</b>	<b>47,1</b>	<b>-41,8</b>

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 3.7.2 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
0-9	-	12,90%	-6,90%	-31,82%	15,38%	-4,00%	-25,00%	-8,11%	-47,54%
10 to 19	-	3,85%	7,14%	-27,27%	15,38%	-52,94%	0,00%	46,88%	-6,97%
20 to 49	-	16,67%	31,82%	-15,79%	13,64%	0,00%	0,00%	2,22%	48,55%
50 to 249	-	31,52%	-11,52%	-5,77%	-1,96%	0,00%	-10,07%	-3,73%	-1,53%
249 +	-	1,05%	4,59%	-18,34%	-34,78%	-11,20%	-5,36%	-66,52%	-130,55%
<b>Σύνολο</b>	<b>-</b>	<b>7,97%</b>	<b>2,52%</b>	<b>-16,86%</b>	<b>-19,10%</b>	<b>-8,37%</b>	<b>-7,00%</b>	<b>-30,36%</b>	<b>-71,21%</b>

Πηγή: Eurostat

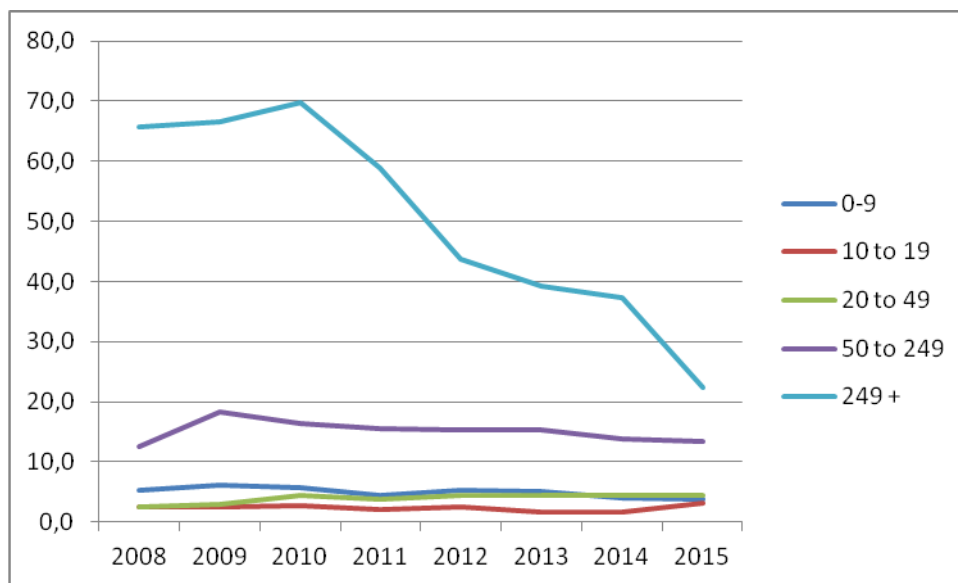
**Πίνακας 3.7.3 Ποσοστιαία μεταβολή ως προς το σύνολο των ασφαλιστικών εισφορών**

Επιχ/σεις	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0-9	6,07%	6,42%	5,85%	5,19%	7,30%	7,61%	6,51%	7,86%
10 to 19	2,81%	2,69%	2,83%	2,59%	3,65%	2,59%	2,77%	6,79%
20 to 49	2,81%	3,11%	4,44%	4,48%	6,18%	6,70%	7,17%	9,55%
50 to 249	14,17%	19,05%	16,65%	18,40%	21,49%	23,29%	22,64%	28,45%
249 +	74,02%	68,84%	70,33%	69,46%	61,38%	59,82%	60,75%	47,56%
<b>Σύνολο</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>	<b>100,00%</b>

Πηγή: Eurostat



**Πίνακας 3.7.4 Σχεδιάγραμμα ασφαλιστικών εισφορών**



**Πηγή:** Eurostat

### **3.5. Βασικά συμπεράσματα.**

Ο κλάδος της Ποιοποίησης αποτελείται από 1013 επιχειρήσεις σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από το έτος 2015. Οι περισσότερες από αυτές ανήκουν στις πολύ μικρές επιχειρήσεις (0-9 απασχολούμενοι), και αντιπροσωπεύουν ένα ποσοστό περίπου 90% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων. Ο κλάδος υπάγεται στις Μεταποιητικές Βιομηχανίες και συγκεντρώνει περίπου το 4% του συνολικού κύκλου εργασιών τους, ποσοστό το οποίο ωστόσο μεταβάλλεται διαχρονικά. Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων του κλάδου διαμορφώνεται στα 1,7 δις., με τις 4 πολύ μεγάλες επιχειρήσεις να συγκεντρώνουν περίπου το 52,85% του συνολικού κύκλου εργασιών, όταν περίπου 911 πολύ μικρές επιχειρήσεις συγκεντρώνουν περίπου το 9,5% του συνολικού κύκλου εργασιών. Στον κλάδο απασχολούνται περίπου 10000 άτομα, ενώ παρατηρείται μια μείωση της απασχόλησης την εξεταζόμενη περίοδο της τάξεως του 12,9%. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2008 – 2015 παρατηρήθηκε μείωση στις πολύ μικρές και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις στον αριθμό των απασχολούμενων, ενώ ρυθμός αύξησης της

απασχόλησης σημειώνεται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Παρά τον σχετικά ικανοποιητικό ρυθμό αύξησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ο αριθμός των εργαζομένων δεν επηρεάστηκε λόγω του μεγάλου ποσοστού των μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, που καταλαμβάνουν το 19% και το 51% αντίστοιχα.

Εστιάζοντας περισσότερο στις κατηγορίες μεγέθους των επιχειρήσεων, διαπιστώνουμε ότι οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις παρουσιάζουν σχετικά μεγαλύτερη μείωση των δαπανών για μισθούς και ημερομίσθια, η οποία ανέρχεται στο 59,91%, ενώ οι μικρές επιχειρήσεις μόλις 30,09%. οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις κάλυπταν 71.33% του συνόλου των δαπανών και οι επιχειρήσεις (50-249 απασχ) κάλυπταν μόλις το 15,84%. Στο τέλος της περιόδου οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις μείωσαν το ποσοστό συμμετοχής κατά 16,72% και διαμορφώθηκε στο 54,61% όπου αυτό το ποσοστό μοιράστηκαν οι δυο μεγαλύτερες κατηγορίες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ενδιαφέρον συμπέρασμα είναι αυτό που απορρέει από την ποσοστιαία μεταβολή ως προς το σύνολο ασφαλιστικών εισφορών όπου κατά την αρχή της εξεταζόμενης περιόδου (2008) οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις είχαν ποσοστό συμμετοχής ως προς το σύνολο 78,02% ενώ στο τέλος της περιόδου έχουν μειωθεί στο 47,56%. Επίσης οι μικρότερες επιχειρήσεις μοιράστηκαν αυτή τη μείωση και το κόστος των ασφαλιστικών εισφορών τους αυξήθηκε 6,74% για τις επιχειρήσεις (20-49 απασχ) και 14,28% για τις επιχειρήσεις (50-249 απασχ).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΗΣ ΠΟΤΟΠΟΙΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Στον κλάδο των ποτών ανήκουν τόσο τα αναψυκτικά όσο και τα οινοπνευματώδη ποτά και τα δεύτερα είναι αυτά που θα αναλυθούν στη συνέχεια. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο κλάδος των οινοπνευματωδών ποτών ονομάζεται υποβιομηχανία «απόσταξης, διύλισης και ανάμιξης αλκοολούχων ποτών» και περιλαμβάνει την κατασκευή αποσταγμένων, πόσιμων, αλκοολούχων ποτών (ουίσκι, μπράντι, τζιν, λικέρ κ.λπ.) και ουδέτερης αλκοόλης και επιπλέον την ανάμιξη αυτών των ποτών.

Η ανάλυση που θα ακολουθήσει θα παρουσιάζει τη θέση της Ελλάδας ανάμεσα σε άλλες τέσσερις μεσογειακές χώρες οι οποίες έχουν την ίδια ομοιογένεια στο τομέα της ποτοποιίας. Η ανάλυση που θα προκύψει είναι σε τρεις τομείς:

- Παραγωγή μύρας
- Παραγωγή αναψυκτικών
- Παραγωγή οίνου

Ο κάθενας από τους παραπάνω τομείς θα αναλυθεί σε έξι υποκατηγορίες:

- Αριθμός επιχειρήσεων
- Κύκλος εργασιών
- Αριθμός απασχολούμενων
- Αριθμός εργαζομένων
- Αριθμός απλήρωτων εργαζομένων
- Μισθοί και ημερομίσθια

#### 4.1. Παραγωγή μύρας

##### Αριθμός επιχειρήσεων

Κατά την εξεταζόμενη περίοδο (2008-2015) όλες οι χώρες είχαν αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων. Τη μεγαλύτερη αύξηση σημείωσε η Γαλλία με τη δημιουργία 804 νέων επιχειρήσεων και ακολουθεί η Ιταλία με 307 και οι δυο χωρες όλα τα εξεταζόμενα έτη είχαν συνεχόμενη ανοδική πορεία. Το ίδιο διάστημα η Ελλάδα αύξησε το σύνολο των επιχειρήσεων της κατά 21 μονάδες ενώ κατά την εξεταζόμενη περίοδο υπήρχε μια μεταβαλλόμενη πορεία στο ρυθμό αύξησης των επιχειρήσεων. Ενδιαφέρον υπάρχει στο ρυθμό αύξησης που έχει η Γαλλία καθώς στην αρχή της εξεταζόμενης περιόδου (2008-2009) καθώς ο ρυθμός αύξησης των επιχειρήσεων ξεπερνάει το 310,00%.

##### Πίνακας 4.1.1 Αριθμός επιχειρήσεων

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	10	10	10	12	12	13	13	15	5
Greece	14	15	14	13	16	16	16	35	21
Spain	28	35	42	52	81	50	206	316	288
France	46	193	237	328	349	431	569	850	804
Italy	130	147	172	215	250	303	377	437	307
Portugal	7	7	9	12	13	24	38	59	52

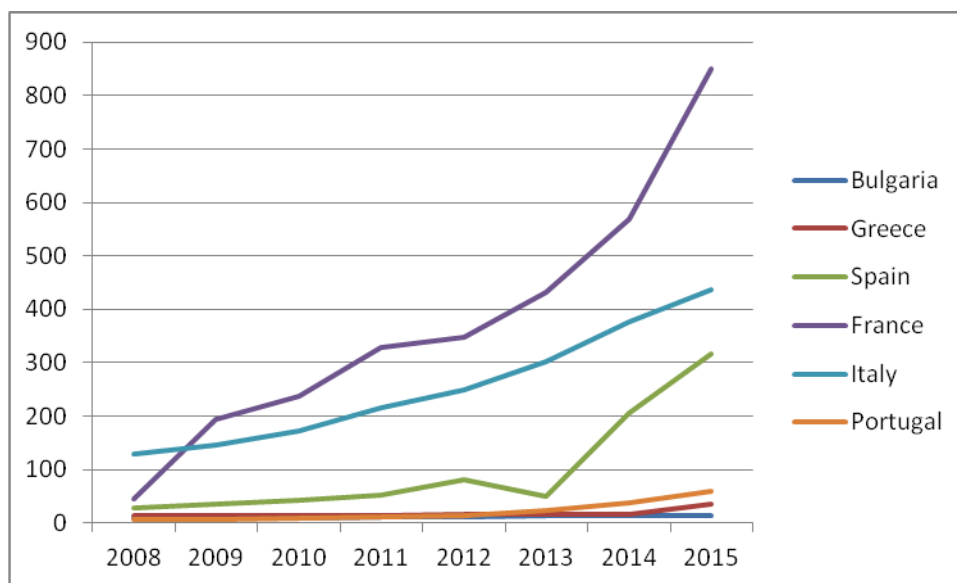
Πηγή: Eurostat

##### Πίνακας 4.1.2 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	8,33%	0,00%	15,38%	43,7%
Greece	-	7,14%	-6,67%	-7,14%	23,08%	0,00%	0,00%	118,75%	135,2%
Spain	-	25,00%	20,00%	23,81%	55,77%	-38,27%	312,00%	53,40%	451,7%
France	-	319,57%	22,80%	38,40%	6,40%	23,50%	32,02%	49,38%	492,1%
Italy	-	13,08%	17,01%	25,00%	16,28%	21,20%	24,42%	15,92%	132,9%
Portugal	-	0,00%	28,57%	33,33%	8,33%	84,62%	58,33%	55,26%	268,4%

Πηγή: Eurostat

### Πίνακας 4.1.3 Διαγραμματική απεικόνιση του αριθμού των επιχειρήσεων



Πηγή: Eurostat

### Κύκλος εργασιών

Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων που ασχολούνται με τη παραγωγή μύρας παρουσιάζει μια γενικότερη αύξηση, εξαίρεση αποτελούν η Ελλάδα και η Πορτογαλία οι οποίες έχουν μείωση 13,9% και 8,5% αντίστοιχα. Τη μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζει η Γαλλία και η Ιταλία με συνολική αύξηση κατά την εξεταζόμενη περίοδο 601,1 και 314,7 εκ. αντίστοιχα. Η Ελλάδα από το 2010 και μετά ακολουθεί μείωση στο κύκλο εργασιών με μοναδική εξαίρεση το 2014 όπου έχει μια στοιχειώδη αύξηση 0,4%

### Πίνακας 4.1.4 Κύκλος εργασιών (εκ € )

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	253,6	242,5	238,9	240,8	260,5	259,1	251,9	273,6	20,0
Greece	539,5	547,6	543,5	492,4	480,9	474,2	475,7	467,0	-72,5
Spain	3.130,3	3.222,9	3.135,9	2.888,3	2.730,5	2.713,2	2.806,4	3.139,2	8,9
France	2.169,8	2.143,3	2.314,2	2.311,2	2.379,2	2.519,9	2.942,5	2.770,9	601,1
Italy	1.607,3	1.570,8	1.746,7	1.582,4	1.641,7	1.772,0	1.815,5	1.922,0	314,7
Portugal	778,8	740,6	698,8	708,3	757,1	725,2	727,5	710,7	-68,1

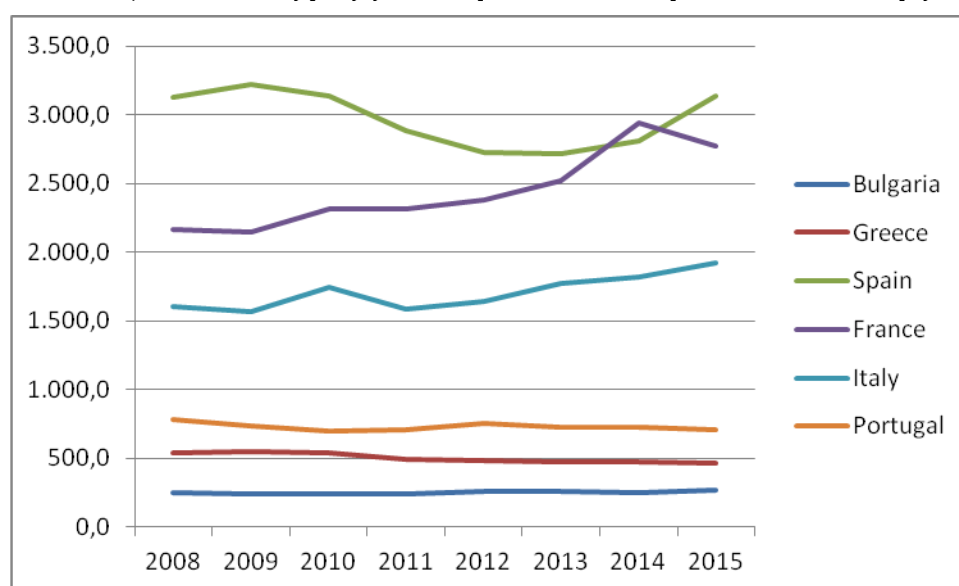
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.1.5 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-4,4%	-1,5%	0,8%	8,2%	-0,5%	-2,8%	8,6%	8,4%
Greece	-	1,5%	-0,7%	-9,4%	-2,3%	-1,4%	0,3%	-1,8%	-13,9%
Spain	-	3,0%	-2,7%	-7,9%	-5,5%	-0,6%	3,4%	11,9%	1,6%
France	-	-1,2%	8,0%	-0,1%	2,9%	5,9%	16,8%	-5,8%	26,4%
Italy	-	-2,3%	11,2%	-9,4%	3,7%	7,9%	2,5%	5,9%	19,5%
Portugal	-	-4,9%	-5,6%	1,4%	6,9%	-4,2%	0,3%	-2,3%	-8,5%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.1.6 Διαγραμματική απεικόνιση του κύκλου εργασιών**



Πηγή: Eurostat

### Αριθμός απασχολούμενων

Στο συγκεκριμένο τομέα ανάλυσης η Ελλάδα καταλαμβάνει τη τελευταία θέση ανάμεσα στις υπόλοιπες χώρες βέβαια αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα συνολικά αύξησε τον αριθμό των απασχολούμενων κατά 3,3%. Τη μεγαλύτερη μείωση έχει η Ιταλία με 19,3% και ακολουθεί η Βουλγαρία και Ισπανία με 10,4% και 2% αντίστοιχα. Από την άλλη πλευρά τη μεγαλύτερη αύξηση καταλαμβάνει η Γαλλία με και η Ιταλία με 17,7% και η Ιταλία με 15% αντίστοιχα.

**Πίνακας 4.1.7 Αριθμός απασχολουμένων**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	2.530	2.423	2.334	2.433	2.319	2.295	2.353	2.269	-261
Greece	1.646	1.649	1.588	1.524	1.699	1.742	1.724	1.687	41
Spain	7.128	6.701	6.556	5.873	5.745	5.684	6.014	6.855	-273
France	-	-	3.590	4.017	4.508	3.876	4.619	4.086	496
Italy	2.866	2.865	2.826	2.824	2.907	2.998	3.123	3.319	453
Portugal	2.452	2.355	2.067	2.137	2.042	2.002	1.976	1.999	-453

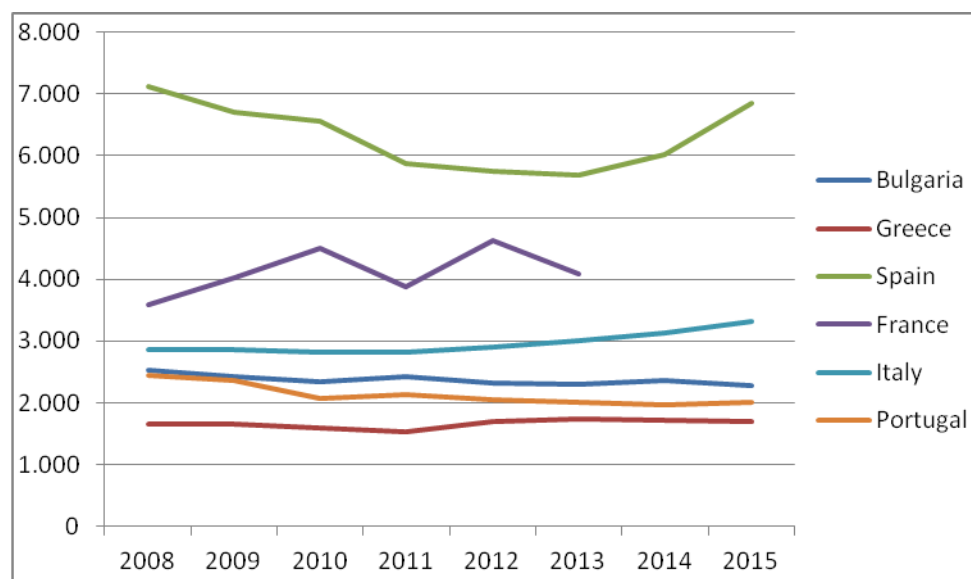
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.1.8 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-4,2%	-3,7%	4,2%	-4,7%	-1,0%	2,5%	-3,6%	-10,4%
Greece	-	0,2%	-3,7%	-4,0%	11,5%	2,5%	-1,0%	-2,1%	3,3%
Spain	-	-6,0%	-2,2%	-10,4%	-2,2%	-1,1%	5,8%	14,0%	-2,0%
France	-	-	-	11,9%	12,2%	-14,0%	19,2%	-11,5%	17,7%
Italy	-	0,0%	-1,4%	-0,1%	2,9%	3,1%	4,2%	6,3%	15,0%
Portugal	-	-4,0%	-12,2%	3,4%	-4,4%	-2,0%	-1,3%	1,2%	-19,3%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.1.9 Διαγραμματική απεικόνιση του αριθμού των απασχολουμένων**



Πηγή: Eurostat

## Αριθμός εργαζομένων

Ο αριθμός των εργαζομένων κατά την εξεταζόμενη περίοδο έχει μειωθεί για τις χώρες οι οποίες παρουσίαζαν μείωση και στην ανάλυση του αριθμού των απασχολούμενων. Η Βουλγαρία σημειώνει συνολική μείωση 10,3% η Ισπανία 8% και η Πορτογαλία συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης 20,9%. Η Ελλάδα σημειώνει οριακή αύξηση του αριθμού των εργαζομένων 3% ενώ τη μεγαλύτερη αύξηση έχει η Ιταλία με 5%. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Γαλλία που ενώ στη προηγούμενη ενότητα παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αύξηση στον με 17,7% σε αυτή παρουσιάζει μείωση τις τάξεως του 3,6%

### Πίνακας 4.1.10 Αριθμός εργαζομένων

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	2.519	2.415	2.325	2.424	2.311	2.286	2.345	2.263	-256
Greece	1.637	1.639	1.578	1.515	1.692	1.736	1.718	1.672	35
Spain	7.115	6.681	6.525	5.842	5.685	5.672	5.737	6.462	-653
France	-	4.041	3.488	3.845	4.352	3.667	4.368	3.639	-402
Italy	2.691	2.688	2.601	2.509	2.628	2.629	2.693	2.822	131
Portugal	2.451	2.351	2.057	2.130	2.034	1.989	1.951	1.965	-486

Πηγή: Eurostat

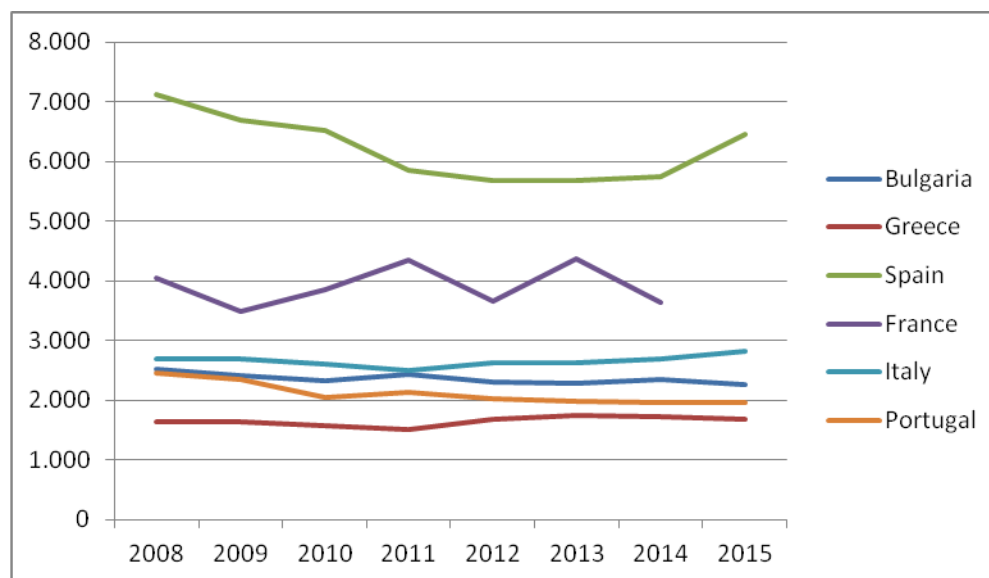
### Πίνακας 4.1.11 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-4,1%	-3,7%	4,3%	-4,7%	-1,1%	2,6%	-3,5%	-10,3%
Greece	-	0,1%	-3,7%	-4,0%	11,7%	2,6%	-1,0%	-2,7%	3,0%
Spain	-	-6,1%	-2,3%	-10,5%	-2,7%	-0,2%	1,1%	12,6%	-8,0%
France	-	-	-13,7%	10,2%	13,2%	-15,7%	19,1%	-16,7%	-3,6%
Italy	-	-0,1%	-3,2%	-3,5%	4,7%	0,0%	2,4%	4,8%	5,1%
Portugal	-	-4,1%	-12,5%	3,5%	-4,5%	-2,2%	-1,9%	0,7%	-20,9%

Πηγή: Eurostat



**Πίνακας 4.1.12 Διαγραμματική απεικόνιση του αριθμού των εργαζομένων**



**Πηγή:** Eurostat

**Αριθμός άμισθου εργατικού δυναμικού**

Κατά την εξεταζόμενη περίοδο σύμφωνα με την ανάλυση του παρακάτω πίνακα η μόνη χώρα που παρουσιάζει μείωση στον αριθμό του άμισθου εργατικού δυναμικού είναι η Βουλγαρία με ποσοστό 49,5%. Η Ελλάδα παρουσιάζει τη μικρότερη αύξηση με ποσοστό 114,6% το οποίο προκύπτει από το τελευταίο έτος της ανάλυσης (2015) όπου η αύξηση ήταν 150% μέχρι τότε σημείωνε μείωση η παρέμενε σταθερή. Σημαντική αύξηση παρουσιάζει η Ιταλία με συνολική αύξηση 625,1% ενώ η Ισπανία είναι που ξεπερνάει κάθε όριο καθώς η συνολική αύξηση του αριθμού του άμισθου εργατικού δυναμικού είναι 2372,6%. Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης είναι εμφανείς καθώς στην αρχή της εξεταζόμενης περιόδου(2008) όλες οι χώρες είχαν πολύ μικρό αριθμό άμισθου εργατικού.

**Πίνακας 4.1.13 Αριθμός άμισθου εργατικού δυναμικού**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	11	8	9	9	8	9	8	6	-5
Greece	9	10	10	9	7	6	6	15	6
Spain	13	20	31	31	60	12	277	393	380
France	-	-	102	172	156	209	251	447	345
Italy	175	177	225	315	279	369	430	497	322
Portugal	1	4	10	7	8	13	25	34	33

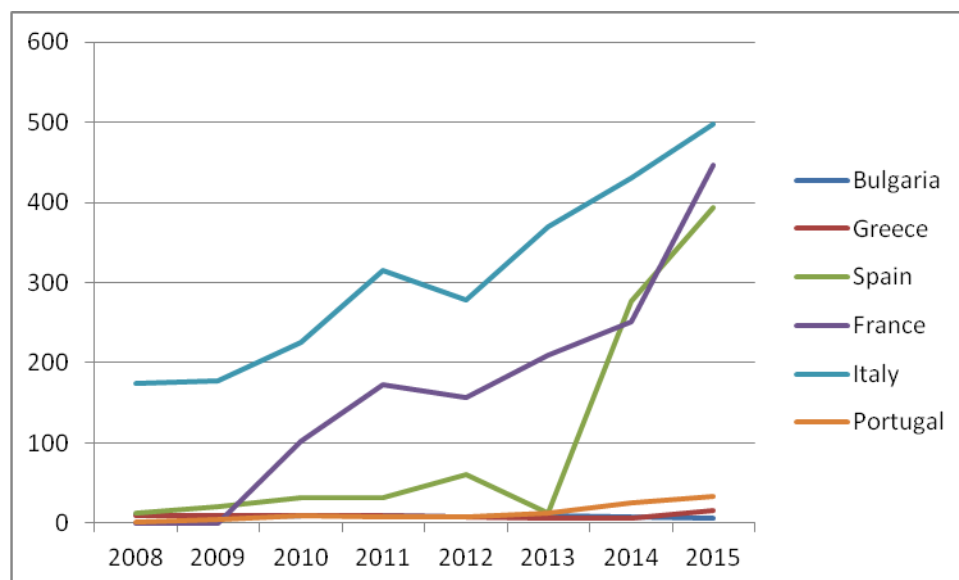
**Πηγή:** Eurostat

**Πίνακας 4.1.14 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-27,3%	12,5%	0,0%	-11,1%	12,5%	-11,1%	-25,0%	-49,5%
Greece	-	11,1%	0,0%	-10,0%	-22,2%	-14,3%	0,0%	150,0%	114,6%
Spain	-	53,8%	55,0%	0,0%	93,5%	-80,0%	2208,3%	41,9%	2372,6%
France	-	-	-	68,6%	-9,3%	34,0%	20,1%	78,1%	191,5%
Italy	-	1,1%	27,1%	40,0%	-11,4%	32,3%	16,5%	15,6%	121,2%
Portugal	-	300,0%	150,0%	-30,0%	14,3%	62,5%	92,3%	36,0%	625,1%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.1.15 Διαγραμματικά απεικόνιση του άμισθου εργατικού δυναμικού**



Πηγή: Eurostat

### Μισθοί και ημερομίσθια

Οι δαπάνες για μισθούς και ημερομίσθια έχουν αύξηθει κατά την εξεταζόμενη περίοδο μόνο για δυο χώρες. Η Βουλγαρία παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αύξηση κατά 38,3% και η Ιταλία ακολουθεί με αύξηση 10,6%. Τη μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζει η Πορτογαλία με 16,7% και ακολουθεί η Ελλάδα με μείωση στις δαπάνες μόλις 2,5%.

**Πίνακας 4.1.16 Μισθοί και ημερομίσθια (εκ € )**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	18,2	19,6	20,4	21,8	22,8	22,2	24,0	26,3	8,1
Greece	68,5	71,4	71,0	62,2	70,4	56,5	62,9	63,8	-4,7
Spain	358,5	363,0	370,5	319,3	327,4	321,8	313,8	349,1	-9,4
France	-	194,3	195,4	182,8	188,5	195,3	203,7	185,1	-9,2
Italy	100,4	105,7	120,5	101,1	101,6	101,6	105,9	108,7	8,3
Portugal	68,6	61,5	64,4	58,8	58,5	57,3	58,7	57,4	-11,2

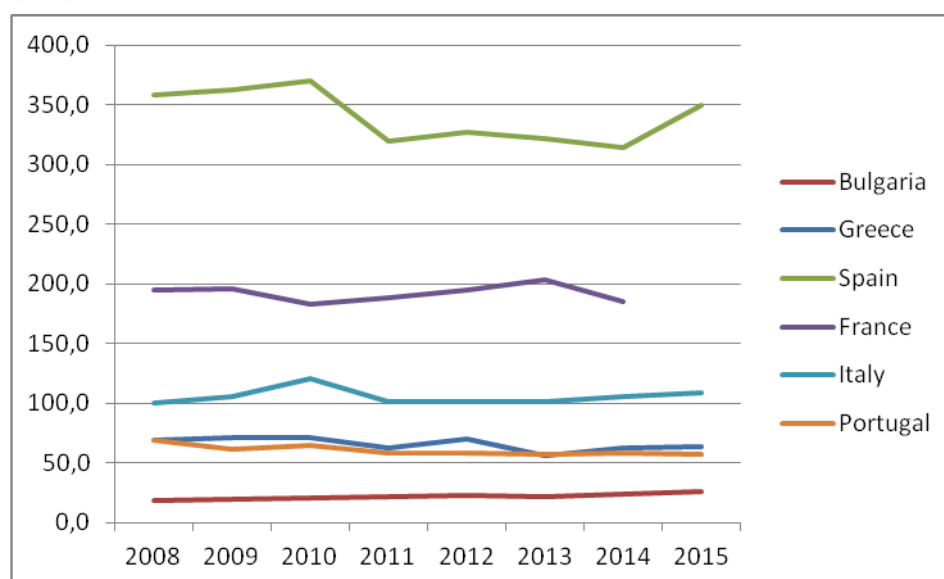
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.1.17 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	7,7%	4,1%	6,9%	4,6%	-2,6%	8,1%	9,6%	38,3%
Greece	-	4,2%	-0,6%	-12,4%	13,2%	-19,7%	11,3%	1,4%	-2,5%
Spain	-	1,3%	2,1%	-13,8%	2,5%	-1,7%	-2,5%	11,2%	-0,9%
France	-	-	0,6%	-6,4%	3,1%	3,6%	4,3%	-9,1%	-4,0%
Italy	-	5,3%	14,0%	-16,1%	0,5%	0,0%	4,2%	2,6%	10,6%
Portugal	-	-10,3%	4,7%	-8,7%	-0,5%	-2,1%	2,4%	-2,2%	-16,7%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.1.18 Διαγραμματική απεικόνιση από το τομέα μισθοί και ημερομίσθια**



Πηγή: Eurostat

### **Βασικά συμπεράσματα για τη παραγωγή μπύρας στην ευρωπαϊκή ένωση**

Ο κλάδος της ποτοποιίας στην ευρωπαϊκή ένωση για τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη παραγωγή μπύρας στις επιλεγμένες χώρες παρουσίασε αύξηση στον αριθμό των επιχειρήσεων. Τη μεγαλύτερη αύξηση κατέχει η Γαλλία με 492,1% και ακολουθεί η Ισπανία με 451,7%. Η Ελλάδα παρουσιάζει αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων κατά 135,2%. Ενδιαφέρον συμπεράσματα προκύπτουν για το κύκλο εργασιών των χωρών αυτών κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Η Γαλλία σημειώνει τη μεγαλύτερη αύξηση του κύκλου εργασιών με 26,4% και ακολουθεί η Ιταλία με 19,5% η οποία στην προηγούμενη ενότητα (αριθμός επιχειρήσεων) συγκεντρώνει μικρότερη αύξηση από την Ισπανία κατά 318,8%, η Ισπανία παρ'όλη την αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων κατάφερε αύξηση στο κύκλο εργασιών της μόλις 1,6%. Η Ελλάδα ενώ σημείωσε αύξηση κατά 135,2% στον αριθμο των επιχειρήσεων ο κύκλος εργασιών της μειώθηκε κατά 13,9% όπου είναι και η μεγαλύτερη μείωση. Στο τομέα της απασχόλησης η Γαλλία σημειώνει τη μεγαλύτερη αύξηση με 17,7% και ακολουθεί η Ιταλία με 15% ενώ τη μεγαλύτερη μείωση σημειώνει η Πορτογαλία με 19,3%. Η Ελλάδα έχει αύξηση 3,3% κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Στον αριθμό των απασχολουμένων την μεγαλύτερη αύξηση έχει η Ιταλία 5,1% και ακολουθεί η Ελλάδα με 3,0% ενώ τη μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζει η Πορτογαλία με 20,9%. Στην ανάλυση του άμισθου εργατικού δυναμικού παρατηρείται μια τρομερή αύξηση από την Ισπανία όπου κατά την εξεταζόμενη περίοδο έχει αύξηση 2372,6% στην συνέχεια ακολουθεί η Ιταλία με 625,19%. Η Ελλάδα την ίδια περίοδο σημειώνει αύξηση 114,6% ενώ η μόνη χώρα που μειώνει το άμισθο εργατικό δυναμικό της είναι η Βουλγαρία με 49,50%. Στην ανάλυση μισθοί και ημερομίσθια τη μεγαλύτερη αύξηση δαπανών σημειώνει η Βουλγαρία με 38,3% και ακολουθεί η Ιταλία με 10,6% ενώ η Πορτογαλία σημειώνει μείωση 16,7%. Την ίδια περίοδο η Ελλάδα σημειώνει μείωση των δαπανών για μισθούς και ημερομίσθια 2,5%.

## 4.2. Παραγωγή αναψυκτικών

### Αριθμός επιχειρήσεων

Το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων που ασχολούνται με τη παραγωγή αναψυκτικών έχει η Ισπανία με 282 επιχειρήσεις και ακολουθούν Γαλλία Ιταλία και Βουλγαρία με 276 226 και 213 επιχειρήσεις αντίστοιχα. Οι παραπάνω χώρες κατά την εξεταζόμενη περίοδο παρουσίασαν μείωση στον αριθμό των επιχειρήσεων χωρίς όμως να επηρεαστεί η θέση τους στη λίστα, συγκεκριμένα τη μεγαλύτερη μείωση έχει σημειώσει η Γαλλία 59,99% και ακολουθεί η Ισπανία 45,61%. Η Ελλάδα στη συγκεκριμένη ανάλυση είναι η μόνη που έχει αύξηση 12,95% κατά το διάστημα 2008-2015.

### Πίνακας 4.2.1 Αριθμος επιχειρήσεων

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	265	246	241	232	215	214	220	213	-52
Greece	94	101	100	97	106	101	103	108	14
Spain	434	398	373	323	322	293	272	282	-152
France	:	292	184	319	365	194	216	276	-16
Italy	271	243	238	241	241	232	233	226	-45
Portugal	61	60	56	58	57	55	52	49	-12

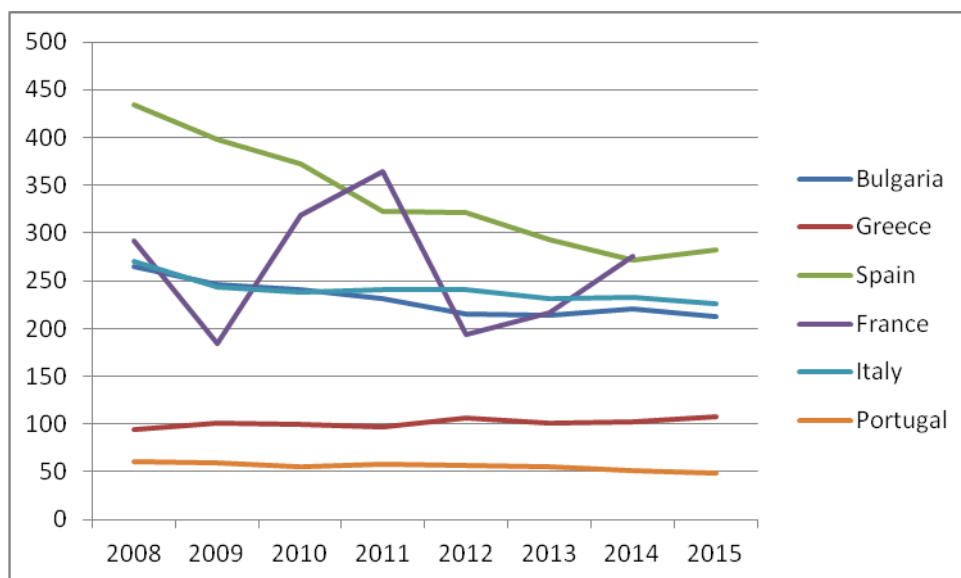
Πηγή: Eurostat

### Πίνακας 4.2.2 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria		-7,72%	-2,07%	-3,88%	-7,91%	-0,47%	2,73%	-3,29%	-22,61%
Greece		6,93%	-1,00%	-3,09%	8,49%	-4,95%	1,94%	4,63%	12,95%
Spain		-9,05%	-6,70%	-15,48%	-0,31%	-9,90%	-7,72%	3,55%	-45,61%
France			-58,70%	42,32%	12,60%	-88,14%	10,19%	21,74%	-59,99%
Italy		-11,52%	-2,10%	1,24%	0,00%	-3,88%	0,43%	-3,10%	-18,93%
Portugal		-1,67%	-7,14%	3,45%	-1,75%	-3,64%	-5,77%	-6,12%	-22,64%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.2.3 Διαγραμματική απεικόνιση του αριθμού των επιχειρήσεων**



**Πηγή:** Eurostat

### **Κύκλος εργασιών**

Παρατηρούμε ότι η αγορά αναψυκτικών στην Βουλγαρία τα πρώτα χρόνια της μελέτης μας παρουσίαζε μια σημαντική πτώση, ενώ από το 2011 και μετά αναπτύσσεται χωρίς όπως φαίνεται να προσεγγίσει τις πωλήσεις του 2008. Η συνολική μείωση του κύκλου εργασιών είναι 9,52%. Στην Ελλάδα οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης είναι εμφανείς και στην βιομηχανία των αναψυκτικών. Έτσι παρατηρούμε μια πτώση της παραγωγής που βέβαια είναι κάπως πιο ομαλή κατά την διάρκεια των χρόνων. Και στην Ισπανία υπάρχει μια σημαντική πτώση στην αγορά, παρά την μη διατηρήσιμη ανάπτυξη που υπήρχε από το 2010 στο 2011. Φαίνεται ότι η οικονομική κρίση επηρέασε σημαντικά την κατανάλωση των αναψυκτικών. Αντιθέτως στην Γαλλία υπήρξε μια σημαντική αύξηση των πωλήσεων αναψυκτικών, παρά το γεγονός ότι η αγορά από το 2009 στο 2010 δεν παρουσίασε αξιοσημείωτη μεταβολή. Μετά το 2010 η αγορά κινήθηκε έντονα ανοδικά για να καταλήξει να έχει συνολική αύξηση 30,25%. Στην Ιταλία η αγορά έκανε ορισμένες διακυμάνσεις, αλλά μπορούμε να πούμε ότι σε γενικές γραμμές δεν είχαμε αξιοσημείωτη μεταβολή. Όπως μπορούμε να δούμε και από τον πιο κάτω πίνακα, το

2008 η παραγωγή αναφυκτικών στην Ισπανία ξεπερνά κατά πολύ την παραγωγή που έγινε σε Βουλγαρία και Ελλάδα. Το ποσοστό αυτό είναι πιο κοντά στο ποσοστό της Ιταλίας.

**Πίνακας 4.2.4 Κύκλος εργασιών (εκ € )**

GEO/TIME	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	325,1	302,7	275,3	273,6	291,7	295,4	286,1	298,8	-26,3
Greece	1.112,8	1.084,7	965,5	880,5	725,7	789,7	751,2	789,8	-323,0
Spain	5.498,6	5.217,1	5.013,3	5.116,4	4.866,3	4.660,2	4.511,8	4.636,8	-861,8
France	:	6.115,5	6.104,4	6.427,6	6.693,2	6.994,7	7.552,6	8.367,2	2.251,7
Italy	4.803,3	4.386,4	4.947,1	5.311,0	5.091,6	4.756,8	4.759,2	5.228,2	424,9
Portugal	747,8	689,2	682,0	753,3	682,0	664,5	705,8	677,1	-70,7

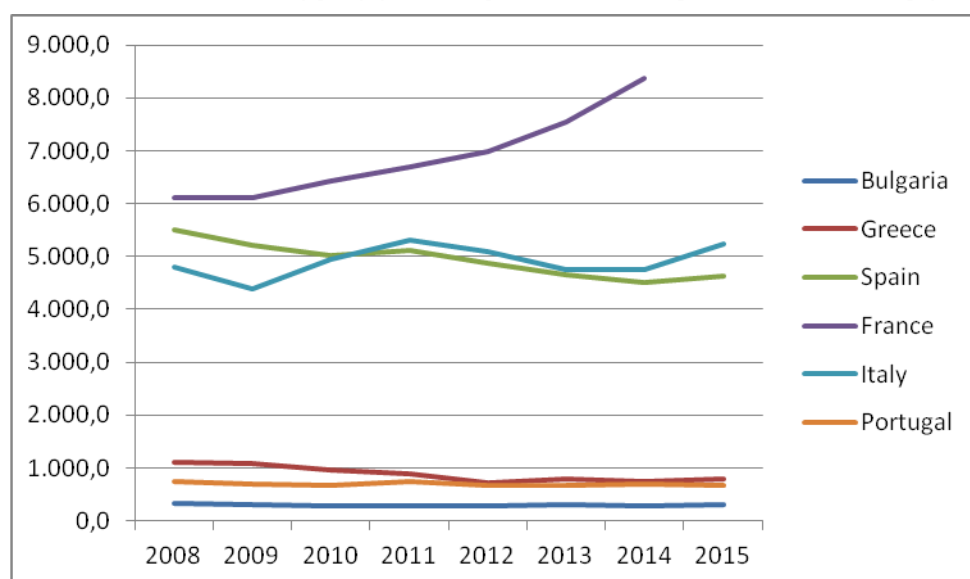
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.2.5 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-7,40%	-9,95%	-0,62%	6,21%	1,25%	-3,25%	4,25%	-9,52%
Greece	-	-2,59%	-12,35%	-9,65%	-21,33%	8,10%	-5,13%	4,89%	-38,05%
Spain	-	-5,40%	-4,07%	2,02%	-5,14%	-4,42%	-3,29%	2,70%	-17,60%
France	-	-	-0,18%	5,03%	3,97%	4,31%	7,39%	9,74%	30,25%
Italy	-	-9,50%	11,33%	6,85%	-4,31%	-7,04%	0,05%	8,97%	6,35%
Portugal	-	-8,50%	-1,06%	9,47%	-10,45%	-2,63%	5,85%	-4,24%	-11,57%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.2.6 Διαγραμματική απεικόνιση του κύκλου εργασιών**



Πηγή: Eurostat

### Αριθμός απασχολούμενων

Κατά την εξεταζόμενη περίοδο όλες οι εξεταζόμενες χώρες παρουσιάζουν μείωση στον αριθμό των απασχολούμενων τη μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζει η Ελλάδα 37,78% και ακολουθεί η Ισπανία 29,54%. Η Γαλλία είναι η μόνη που έχει αύξηση απασχολούμενων 10,60% ενώ στην αρχή της περιόδου (2008) ήταν δεύτερη αριθμό απασχολούμενων από την Ισπανία στο τέλος κατάφερε να ανέβει στη πρώτη θέση και με μεγάλη διαφορά.

**Πίνακας 4.2.7 Αριθμός απασχολούμενων**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	6.357	6.212	5.882	5.258	5.078	5.120	5.073	5.054	-1.303
Greece	4.790	4.892	5.286	4.516	3.763	3.425	3.396	3.412	-1.378
Spain	14.573	13.462	13.161	12.226	12.315	11.529	10.660	10.978	-3.595
France	-	-	13.192	15.039	15.772	12.690	14.214	15.323	2.131
Italy	12.187	11.698	11.509	11.150	10.837	10.038	9.770	9.669	-2.518
Portugal	3.338	3.037	2.988	3.552	3.377	3.113	3.009	3.015	-323

Πηγή: Eurostat

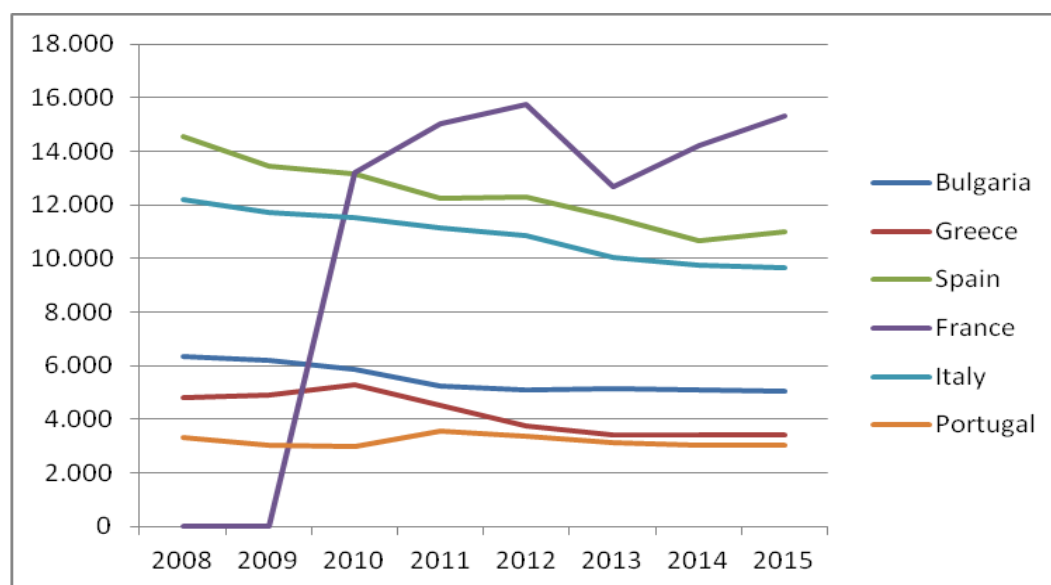


**Πίνακας 4.2.8 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-2,33%	-5,61%	-11,87%	-3,54%	0,82%	-0,93%	-0,38%	-23,84%
Greece	-	2,09%	7,45%	-17,05%	-20,01%	-9,87%	-0,85%	0,47%	-37,78%
Spain	-	-8,25%	-2,29%	-7,65%	0,72%	-6,82%	-8,15%	2,90%	-29,54%
France	-	-	-	12,28%	4,65%	-24,29%	10,72%	7,24%	10,60%
Italy	-	-4,18%	-1,64%	-3,22%	-2,89%	-7,96%	-2,74%	-1,04%	-23,68%
Portugal	-	-9,91%	-1,64%	15,88%	-5,18%	-8,48%	-3,46%	0,20%	-12,59%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.2.9 Διαγραμματική απεικόνιση του αριθμού των απασχολουμένων**



### Αριθμός εργαζομένων

Ο αριθμός των εργαζομένων παρουσιάζει μια γενικότερη μείωση. Όλες οι χώρες παρουσιάζουν μείωση στον αριθμό των εργαζομένων με τις μεγαλύτερες μειώσεις να κατέχουν η Ελλάδα με 38,38% και να ακολουθεί Ισπανία και Ιταλία με 28,05% και 23,98% αντίστοιχα. Η Ελλάδα από το 2013 και μετά έχει κρατήσει σταθερά μειωμένο το αριθμό των εργαζομένων που δε ξεπερνάει το 0,09% ανά έτος. Η Γαλλία είναι η μόνη χώρα η οποία παρουσιάζει αύξηση 662 μονάδες.

**Πίνακας 4.2.10 Αριθμός εργαζομένων**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	6.190	6.069	5.732	5.104	4.931	4.984	4.940	4.917	-1.273
Greece	4.723	4.568	5.207	4.456	3.716	3.385	3.358	3.361	-1.362
Spain	14.194	13.090	13.018	12.098	12.197	11.427	10.569	10.850	-3.344
France	-	14.592	13.179	15.035	15.717	12.644	14.163	15.254	662
Italy	11.859	11.428	11.201	10.921	10.680	9.871	9.619	9.532	-2.327
Portugal	3.317	3.009	2.969	3.532	3.334	3.094	2.992	3.000	-317

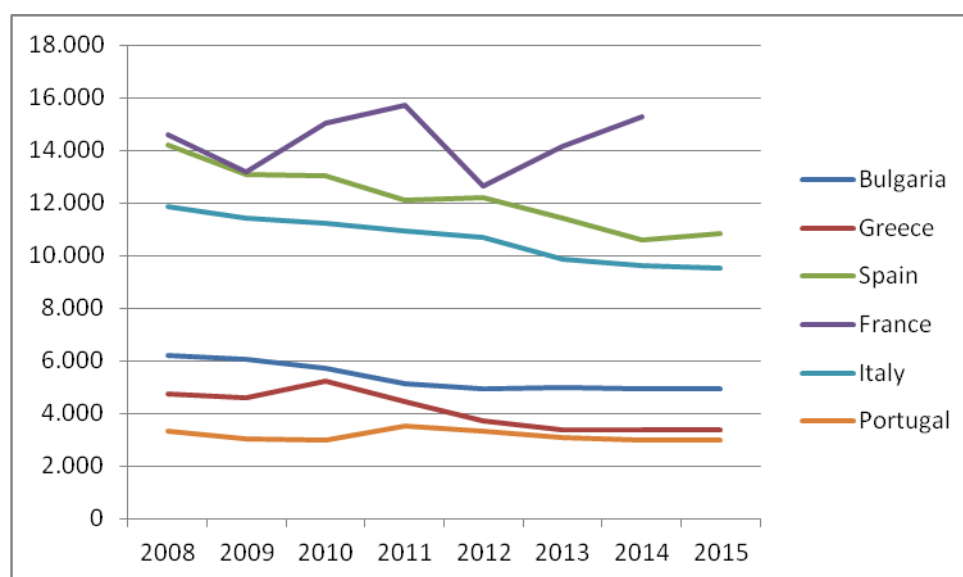
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.2.11 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-1,99%	-5,88%	-12,30%	-3,51%	1,06%	-0,89%	-0,47%	-23,98%
Greece	-	-3,39%	12,27%	-16,85%	-19,91%	-9,78%	-0,80%	0,09%	-38,38%
Spain	-	-8,43%	-0,55%	-7,60%	0,81%	-6,74%	-8,12%	2,59%	-28,05%
France	-	-	-10,72%	12,34%	4,34%	-24,30%	10,73%	7,15%	-0,46%
Italy	-	-3,77%	-2,03%	-2,56%	-2,26%	-8,20%	-2,62%	-0,91%	-22,35%
Portugal	-	-10,24%	-1,35%	15,94%	-5,94%	-7,76%	-3,41%	0,27%	-12,48%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.2.12 Διαγραμματική απεικόνιση του αριθμού των εργαζομένων**



Πηγή: Eurostat

### Αριθμός άμισθου εργατικού δυναμικού

Ο αριθμός του άμισθου εργατικού δυναμικού παρουσιάζει μείωση για όλες τις χώρες με μοναδική εξαίρεση την Γαλλία που έχει αύξηση κατά 56 άτομα. Όλες οι υπόλοιπες χώρες παρουσιάζουν μείωση με τη μεγαλύτερη συνολική μείωση να κατέχει η Ελλάδα 287,40% και να ακολουθεί η Ισπανία με 181,08%. Η Γαλλία έχει 15323 απασχολούμενους (στοιχεία 2015) που την καθιστούν πρώτη ανάμεσα στις υπόλοιπες και έχει και το μικρότερο αριθμό άμισθου εργατικού δυναμικού σε σχέση με τον αριθμό των απασχολούμενων.

### Πίνακας 4.2.13 Αριθμός άμισθου εργατικού δυναμικού (απόλυτος αριθμός)

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	167	143	150	154	147	136	133	137	-30
Greece	67	324	79	60	47	40	38	51	-16
Spain	379	372	143	128	118	102	91	128	-251
France	-	-	13	4	55	46	51	69	56
Italy	328	270	308	229	157	167	151	137	-191
Portugal	21	28	19	20	43	19	17	15	-6

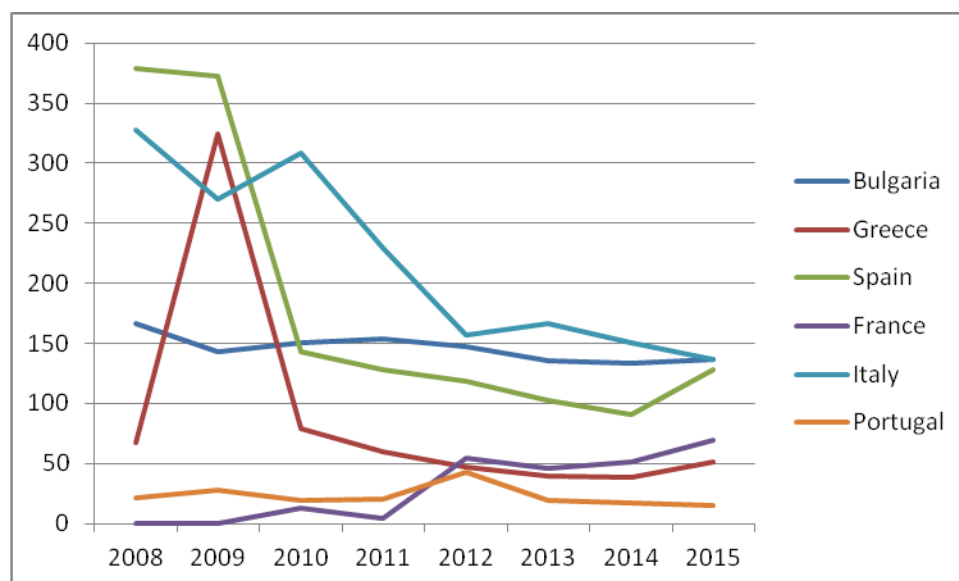
Πηγή: Eurostat

### Πίνακας 4.2.14 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-16,78%	4,67%	2,60%	-4,76%	-8,09%	-2,26%	2,92%	-21,71%
Greece	-	79,32%	-310,13%	-31,67%	-27,66%	-17,50%	-5,26%	25,49%	-287,40%
Spain	-	-1,88%	-160,14%	-11,72%	-8,47%	-15,69%	-12,09%	28,91%	-181,08%
France	-	-	-	-225,00%	92,73%	-19,57%	9,80%	26,09%	-115,95%
Italy	-	-21,48%	12,34%	-34,50%	-45,86%	5,99%	-10,60%	-10,22%	-104,33%
Portugal	-	25,00%	-47,37%	5,00%	53,49%	-126,32%	-11,76%	-13,33%	-115,29%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.2.15 Διαγραμματική απεικόνιση του άμισθου εργατικού δυναμικού**



Πηγή: Eurostat

### Μισθοί και ημερομίσθια

Οι δαπάνες για μισθούς και ημερομίσθια ακολουθούν πτωτική πορεία για τις περισσότερες χώρες που εξετάζονται. Τη μεγαλύτερη μείωση έχει η Ελλάδα 59,67% και ακολουθεί η Ισπανία 25,91%. Η Γαλλία για μια ακόμα φορά κατά την εξεταζόμενη περίοδο έχει αύξησει των δαπανών κατά 17,34% και ακολουθεί η Βουλγαρία με 15,26%

**Πίνακας 4.2.16 Μισθοί και ημερομίσθια (εκ € )**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	29,1	30,1	29,5	27,1	27,6	29,3	30,3	34,4	5,3
Greece	159,4	155,6	178,8	160,1	107,9	89,6	91,2	99,7	-59,7
Spain	509,8	473,6	475,1	455,3	443,1	436,6	387,3	398,2	-111,6
France	:	561,6	571,0	598,8	578,8	609,4	616,9	672,5	110,9
Italy	402,2	380,9	392,0	390,6	379,9	370,0	361,9	366,5	-35,7
Portugal	59,0	51,3	51,5	61,6	58,1	58,3	56,0	56,5	-2,5

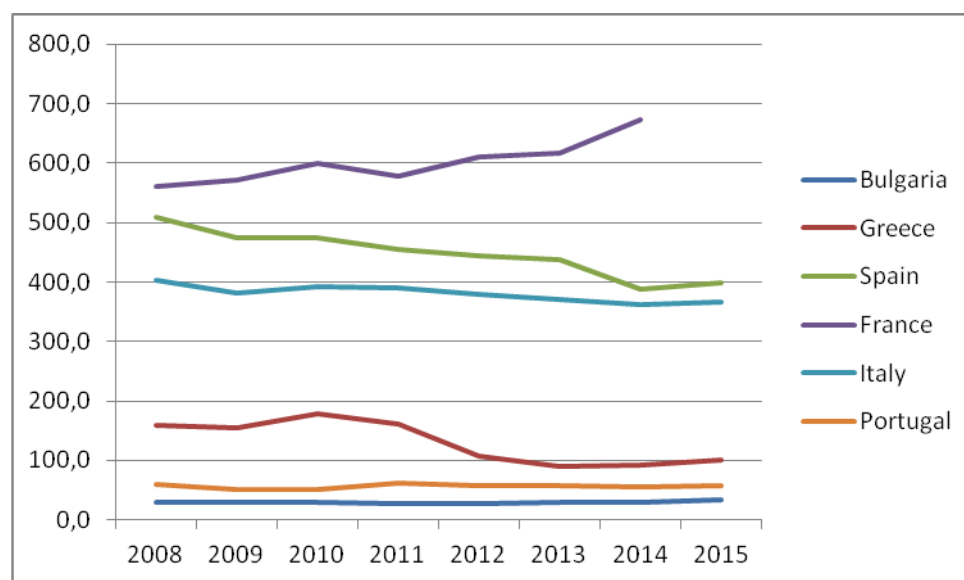
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.2.17 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	3,32%	-2,03%	-8,86%	1,81%	5,80%	3,30%	11,92%	15,26%
Greece	-	-2,44%	12,98%	-11,68%	-48,38%	-20,42%	1,75%	8,53%	-59,67%
Spain	-	-7,64%	0,32%	-4,35%	-2,75%	-1,49%	-12,73%	2,74%	-25,91%
France	-	-	1,65%	4,64%	-3,46%	5,02%	1,22%	8,27%	17,34%
Italy	-	-5,59%	2,83%	-0,36%	-2,82%	-2,68%	-2,24%	1,26%	-9,59%
Portugal	-	-15,01%	0,39%	16,40%	-6,02%	0,34%	-4,11%	0,88%	-7,13%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.2.18 Διαγραμματική απεικόνιση των μισθων και ημερομισθίων**



Πηγή: Eurostat

### Βασικά συμπεράσματα

Ο κλάδος της ποτοποιίας στην ευρωπαϊκή ένωση για τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη παραγωγή αναψυκτικών στις επιλεγμένες χώρες παρουσίασε μείωση στον αριθμό των επιχειρήσεων. Τη μεγαλύτερη μείωση παρουσίασε η Γαλλία 59,99% και ακολουθεί η Ισπανία με 45,61 ενώ η Ελλάδα είναι η μόνη από τις εξεταζόμενες χώρες που παρουσίασε αύξηση κατά 12,95%. Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο παρουσιάζει γενικότερα μείωση κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Η Ελλάδα ενώ στη προηγούμενη ενότητα παρουσιάζε

αύξηση, στο κύκλο εργασιών έχει τη μεγαλύτερη μείωση 38,05% και ακολουθεί η Ισπανία με 17,60%. Οι μόνες χώρες που παρουσίασαν αύξηση είναι η Γαλλία 30,25% και ακολουθεί η Ιταλία με 6,35% παρόλη τη μείωση που είχε στη προηγούμενη ενότητα κατά 18,93%. Σύμφωνα με το δείκτη απασχόλησης που προκύπτει από την ανάλυση του αριθμού απασχολούμενων εργαζομένων και άμισθου εργατικού δυναμικού η Ελλάδα καταλαμβάνει τη πρώτη θέση και στις τρεις παραπάνω κατηγορίες. Αρχικά στην ανάλυση του αριθμού απασχολούμενων η Ελλάδα καταλαμβάνει τη πρώτη θέση 37,78% ακολουθεί η Ισπανία και η Γαλλία 29,54% και 10,60% αντίστοιχα. Κατά τη δεύτερη ανάλυση η Ελλάδα έχει μείωση στον αριθμό εργαζομένων 38,38% και ακολουθεί η Ισπανία 28,05%. Επίσης στην ανάλυση του άμισθου εργατικού δυναμικού η Ελλάδα έχει μειώσει 287,40% και ακολουθεί η Ισπανία 181,08%. Οι δαπάνες για μισθούς και ημερομίσθια κατά την εξεταζόμενη περίοδο μειώνονται, με τη μεγαλύτερη μείωση να προκύπτει για την Ελλάδα 59,67% και ακολουθεί η Γαλλία 25,91% ενώ αύξηση παρατηρείται για τη Γαλλία 17,34 και για την Βουλγαρία 15,26%

#### 4.3. Παραγωγή κρασιού

##### Αριθμός επιχειρήσεων

Ο αριθμός των επιχειρήσεων κατά την εξεταζόμενη περίοδο έχει αυξηθεί για όλες τις χώρες εκτός τη Γαλλία η οποία παρουσιάζει μείωση κατά 133 επιχειρήσεις. Ισπανία κατέχει το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων 3709 (στοιχεία 2015) ενώ έχει σημειώσει αύξηση μόλις 1,6%. Η Ελλάδα κατά την εξεταζόμενη περίοδο σημειώνει συνολική αύξηση 15,5% μόνο κατά τη διετία (2012-2013) σημειώθηκε μείωση αλλά δεν ήταν ικανή να επηρεάσει το βαθμό ανάπτυξης αρνητικά.

**Πίνακας 4.3.1 Αριθμός επιχειρήσεων**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	141	162	174	170	182	184	190	199	58
Greece	488	520	521	528	428	406	406	534	46
Spain	3.704	3.428	3.613	3.705	3.724	3.656	4.059	3.709	5
France	1.874	1.470	1.400	1.445	1.623	1.481	1.275	1.741	-133
Italy	1.785	1.775	1.795	1.829	1.829	1.843	2.007	1.974	189
Portugal	785	823	819	841	850	1.022	1.226	1.297	512

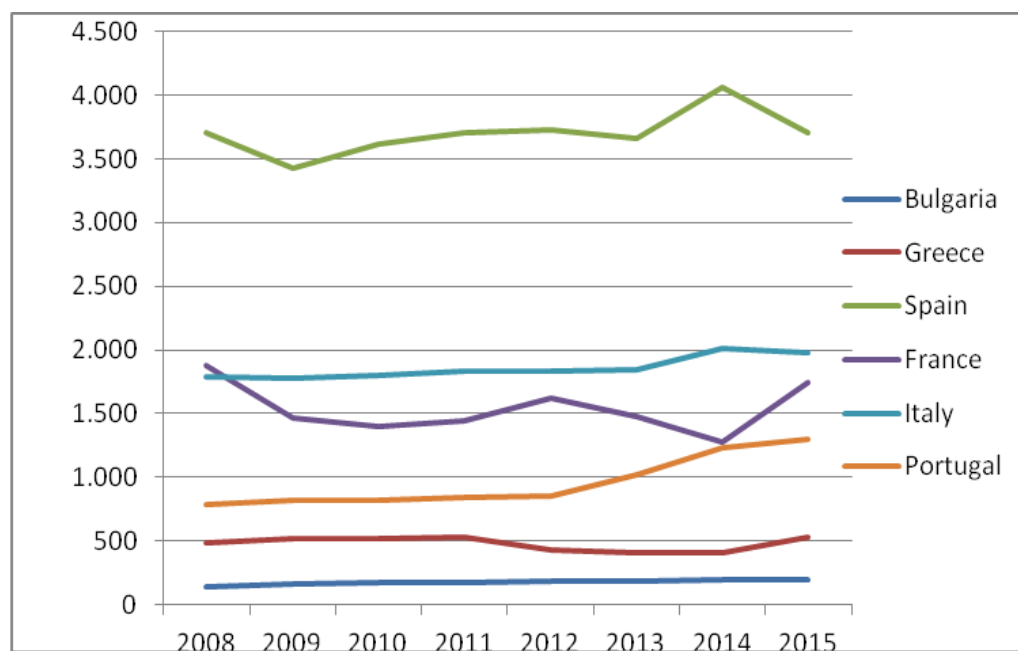
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.3.2 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	14,9%	7,4%	-2,3%	7,1%	1,1%	3,3%	4,7%	36,2%
Greece	-	6,6%	0,2%	1,3%	-18,9%	-5,1%	0,0%	31,5%	15,5%
Spain	-	-7,5%	5,4%	2,5%	0,5%	-1,8%	11,0%	-8,6%	1,6%
France	-	-21,6%	-4,8%	3,2%	12,3%	-8,7%	-13,9%	36,5%	3,1%
Italy	-	-0,6%	1,1%	1,9%	0,0%	0,8%	8,9%	-1,6%	10,5%
Portugal	-	4,8%	-0,5%	2,7%	1,1%	20,2%	20,0%	5,8%	54,1%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.3.3 Διαγραμματική απεικόνιση του αριθμού επιχειρήσεων**



Πηγή: Eurostat

### Κύκλος εργασιών

Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων που ασχολούνται με τη παραγωγή οίνου κατά την εξεταζόμενη περίοδο είχε αύξηση για τις περισσότερες χώρες εκτός από την Βουλγαρία και την Ελλάδα. Η Βουλγαρία σημείωσε τη μεγαλύτερη μείωση κατά

37,3% και ακολουθεί η Ελλάδα με 7,4%. Η Ελλάδα ακολουθεί μια συνεχή μείωση που μόνο ο 2015 παρουσιάζει θετικό πρόσημο ανάπτυξης 19,3%. Τη μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζει η Ιταλία 29,8% και ακολουθεί η Πορτογαλία και Γαλλία με 20% και 17,3% αντίστοιχα.

**Πίνακας 4.3.4 Κύκλος εργασιών (εκ €)**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	185,0	146,0	130,7	139,5	141,9	162,5	127,1	118,3	-67
Greece	408,3	362,1	406,8	370,3	340,2	313,6	304,8	363,7	-45
Spain	5.984,8	5.104,9	5.301,1	5.978,8	6.208,0	6.341,9	6.127,3	6.238,2	253
France	9.224,4	7.572,4	7.498,7	8.777,5	9.888,7	10.104,2	9.777,4	10.508,2	1.284
Italy	7.132,5	6.209,9	6.932,7	9.026,3	8.039,2	8.334,5	8.910,0	9.018,3	1.886
Portugal	1.251,7	1.234,2	1.298,6	1.243,3	1.301,3	1.379,9	1.436,0	1.517,1	265

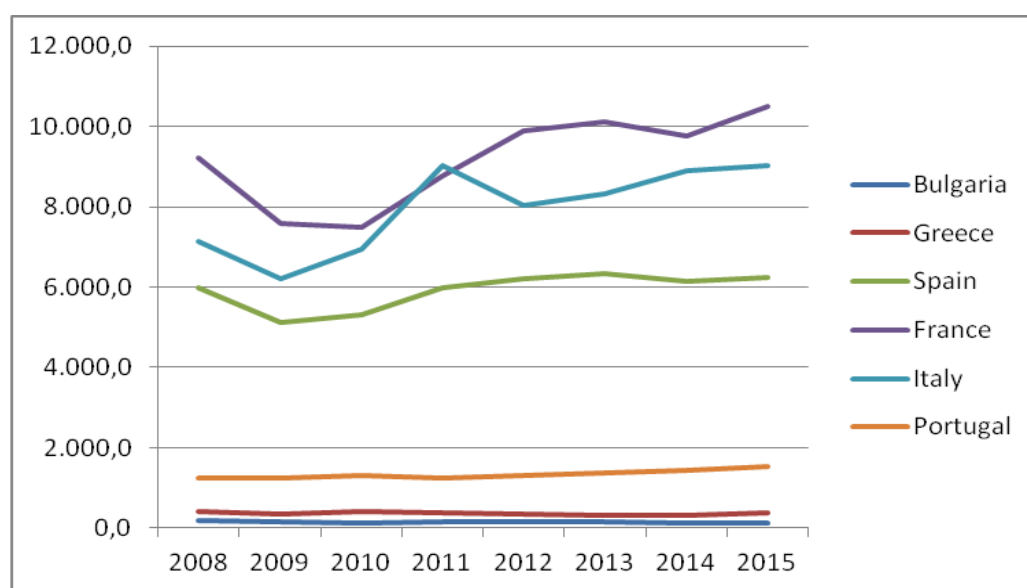
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.3.5 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-21,1%	-10,5%	6,7%	1,7%	14,5%	-21,8%	-6,9%	-37,3%
Greece	-	-11,3%	12,3%	-9,0%	-8,1%	-7,8%	-2,8%	19,3%	-7,4%
Spain	-	-14,7%	3,8%	12,8%	3,8%	2,2%	-3,4%	1,8%	6,3%
France	-	-17,9%	-1,0%	17,1%	12,7%	2,2%	-3,2%	7,5%	17,3%
Italy	-	-12,9%	11,6%	30,2%	-10,9%	3,7%	6,9%	1,2%	29,8%
Portugal	-	-1,4%	5,2%	-4,3%	4,7%	6,0%	4,1%	5,6%	20,0%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.3.6 Διαγραμματική απεικόνιση του κύκλου εργασιών**



Πηγή: Eurostat



### Αριθμός απασχολουμένων

Η Γαλλία φαίνεται να απασχολεί τους περισσότερους απασχολούμενους 28140 (στοιχεία 2015) και ακολουθεί η Ισπανία 24413. Η Ισπανία στη συνολική εικόνα της εξεταζόμενης περιόδου παρουσιάζει ελάχιστη μείωση 2,15% και ακολουθεί η Βουλγαρία 38,58%. Τις μεγαλύτερες αυξήσεις παρουσιάζουν η Ιταλία 13,67% και ακολουθεί η Πορτογαλία 4,91%. Η Ελλάδα κατά την εξεταζόμενη περίοδο δεν έχει σταθερό ριθμό ανάπτυξης όμως καταλήγει με οριακή αύξηση του αριθμού των απασχολουμένων 2,26%.

### Πίνακας 4.3.7 Αριθμός απασχολουμένων

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	5.083	4.481	4.166	4.118	3.780	4.188	3.754	3.553	-1.530
Greece	2.897	3.151	3.363	3.215	3.056	2.980	2.922	2.989	92
Spain	24.863	23.559	24.290	25.146	24.506	23.927	24.248	24.413	-450
France	:	:	24.474	16.039	21.388	44.119	21.472	28.140	3.666
Italy	16.571	15.865	15.933	16.521	16.939	17.228	19.969	19.250	2.679
Portugal	8.999	8.724	8.834	8.697	8.573	8.739	9.183	9.477	478

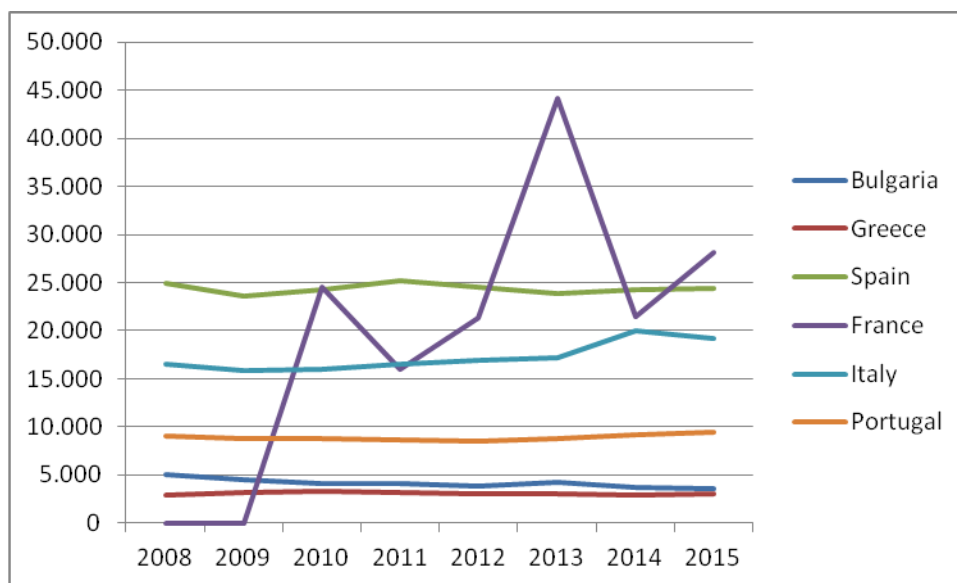
Πηγή: Eurostat

### Πίνακας 4.3.8 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-13,43%	-7,56%	-1,17%	-8,94%	9,74%	-11,56%	-5,66%	-38,58%
Greece	-	8,06%	6,30%	-4,60%	-5,20%	-2,55%	-1,98%	2,24%	2,26%
Spain	-	-5,54%	3,01%	3,40%	-2,61%	-2,42%	1,32%	0,68%	-2,15%
France	-	-	-	-52,59%	25,01%	51,52%	-105,47%	23,70%	-57,84%
Italy	-	-4,45%	0,43%	3,56%	2,47%	1,68%	13,73%	-3,74%	13,67%
Portugal	-	-3,15%	1,25%	-1,58%	-1,45%	1,90%	4,84%	3,10%	4,91%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.3.9 Διαγραμματική απεικόνιση του αριθμού των απασχολουμένων**



Πηγή: Eurostat

#### Αριθμός εργαζομένων

Τη μεγαλύτερη μείωση στην ανάλυση του αριθμού των εργαζομένων παρουσιάζει η Βουλγαρία 37,4 ενώ ελάχιστη συνολική μείωση παρουσιάζει η Ισπανία 0,5%. Τη μεγαλύτερη αύξηση του αριθμού των εργαζομένων καταλαμβάνει η Γαλλία με 189% και ακολουθεί η Ιταλία 19,7%. Η Ελλάδα κατά τη εξεταζόμενη περίοδο παρουσιάζει αύξηση κατά 13,4% και κατά την διάρκεια των εξεταζόμενων ετών τα πρώτα χρόνια έχει σημαντικές αυξήσεις ενώ κατα την τελευταία τριετία (2013-2015) ακολουθεί μια φθίνουσα πορεία που όμως δε είναι ικανή να μεταβάλει αρνητικά το ρυθμό αύξησης.

**Πίνακας 4.3.10 Αριθμός εργαζομένων (απόλυτος αριθμός)**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	4.987	4.404	4.078	4.018	3.663	4.072	3.638	3.427	-1.560
Greece	2.274	2.656	2.862	2.754	2.831	2.772	2.717	2.550	276
Spain	22.786	21.934	22.364	23.555	22.499	21.812	21.882	22.574	-212
France	10.555	16.584	24.327	15.954	21.226	44.006	21.372	27.933	17.378
Italy	14.232	13.526	13.480	13.799	14.806	15.029	17.582	17.021	2.789
Portugal	8.755	8.456	8.531	8.370	8.256	8.298	8.564	8.804	49

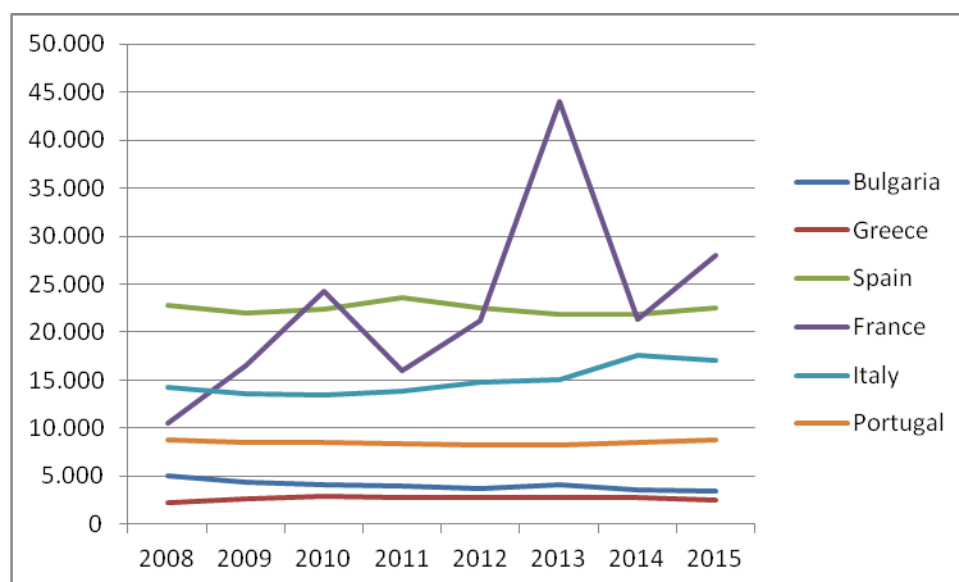
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.3.11 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-11,7%	-7,4%	-1,5%	-8,8%	11,2%	-10,7%	-5,8%	-34,7%
Greece	-	16,8%	7,8%	-3,8%	2,8%	-2,1%	-2,0%	-6,1%	13,4%
Spain	-	-3,7%	2,0%	5,3%	-4,5%	-3,1%	0,3%	3,2%	-0,5%
France	-	57,1%	46,7%	-34,4%	33,0%	107,3%	-51,4%	30,7%	189,0%
Italy	-	-5,0%	-0,3%	2,4%	7,3%	1,5%	17,0%	-3,2%	19,7%
Portugal	-	-3,4%	0,9%	-1,9%	-1,4%	0,5%	3,2%	2,8%	0,7%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.3.12 Διαγραμματική απεικόνιση του αριθμού εργαζομένων**



Πηγή: Eurostat

### Άμισθο εργατικό δυναμικό

Το άμισθο εργατικό δυναμικό παρουσιάζει μεγάλες μεταβολές ανά έτος σε όλες τις χώρες παράδειγμα τέτοιας μεταβολής είναι η Γαλλία όπου το 2011 παρουσιάζει μείωση 42,2% και την επόμενη χρονιά παρουσιάζει αύξηση 90,6%. Οι χώρες με τη μεγαλύτερη αύξηση είναι η Ιταλία και η Γαλλία με 116,0% και 113,7% αντίστοιχα.

Ενω τη μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζει η Ισπανία και στη συνέχεια η Ελλάδα με 238 και 184 άμισθο εργατικό δυναμικό αντίστοιχα. Η Ελλάδα σε όλη τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου σημειώνει σταθερή μείωση και μόνο το 2015 παρουσιάζει αύξηση 114,1%

**Πίνακας 4.3.13 Άμισθο εργατικό δυναμικό**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	96	77	88	100	117	116	116	126	30
Greece	623	495	501	461	225	208	205	439	-184
Spain	2.077	1.625	1.926	1.591	2.007	2.115	2.366	1.839	-238
France	-	-	147	85	162	113	100	207	60
Italy	2.339	2.339	2.453	2.722	2.133	2.199	2.387	2.229	-110
Portugal	244	268	303	327	317	441	619	673	429

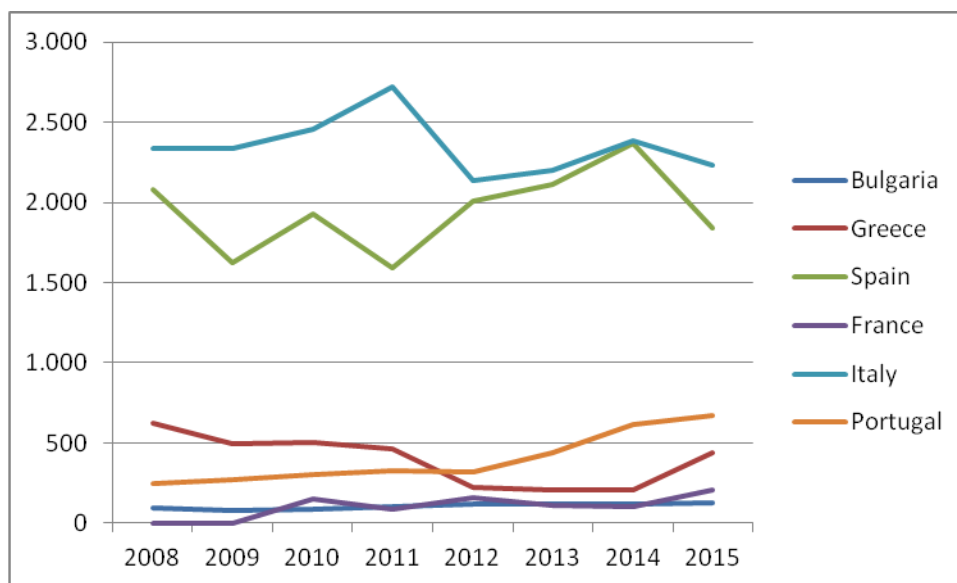
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.3.14 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	-19,8%	14,3%	13,6%	17,0%	-0,9%	0,0%	8,6%	32,9%
Greece	-	-20,5%	1,2%	-8,0%	-51,2%	-7,6%	-1,4%	114,1%	26,6%
Spain	-	-21,8%	18,5%	-17,4%	26,1%	5,4%	11,9%	-22,3%	0,5%
France	-	-	-	-42,2%	90,6%	-30,2%	-11,5%	107,0%	113,7%
Italy	-	0,0%	4,9%	11,0%	-21,6%	3,1%	8,5%	-6,6%	-0,8%
Portugal	-	9,8%	13,1%	7,9%	-3,1%	39,1%	40,4%	8,7%	116,0%

Πηγή: Eurostat

### Πίνακας 4.3.15 Διαγραμματική απεικόνιση του άμισθου εργατικού δυναμικού



Πηγή: Eurostat

### Μισθοί και ημερομίσθια

Οι δαπάνες για μισθούς και ημερομίσθια παρουσιάζουν αύξηση για όλες τις χώρες. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις εμφανίζονται στη Ιταλία Γαλλία και Πορτογαλία με 31,2% 17,6% και 10,5% αντίστοιχα. Η Ελλάδα παρουσιάζει μεγάλη αύξηση 25,6% (στοιχεία 2009) στη συνέχεια ακολουθεί φθίνουσα πορεία οποία μεταβάλλει την συνολική εικόνα της κατα 1,2 εκ. λιγότερα από την αρχή της εξεταζόμενης περιόδου.

### Πίνακας 4.3.16 Μισθοί και ημερομίσθια (εκ.€)

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	13,2	13,3	12,7	13,4	13,1	15,0	15,8	15,9	2,7
Greece	51,2	64,3	65,3	61,1	58,4	52,7	51,9	50,0	-1,2
Spain	565,4	562,7	597,1	608,3	572,5	574,0	565,4	594,6	29,2
France	:	602,3	594,6	626,7	630,7	695,4	661,0	710,5	108,2
Italy	406,0	396,0	430,0	448,9	447,5	470,2	552,8	543,7	137,7
Portugal	123,5	121,0	119,7	120,6	123,7	125,2	129,2	136,8	13,3

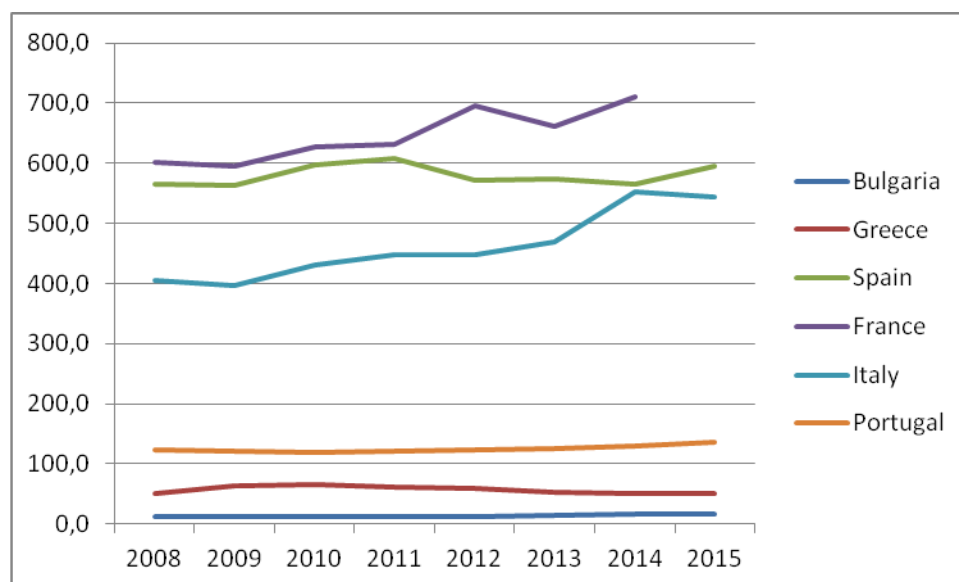
Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.3.17 Ποσοστιαία μεταβολή ανά έτος**

Χώρες	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο
Bulgaria	-	0,8%	-4,5%	5,5%	-2,2%	14,5%	5,3%	0,6%	20,0%
Greece	-	25,6%	1,6%	-6,4%	-4,4%	-9,8%	-1,5%	-3,7%	1,4%
Spain	-	-0,5%	6,1%	1,9%	-5,9%	0,3%	-1,5%	5,2%	5,6%
France	-	-	-1,3%	5,4%	0,6%	10,3%	-4,9%	7,5%	17,6%
Italy	-	-2,5%	8,6%	4,4%	-0,3%	5,1%	17,6%	-1,6%	31,2%
Portugal	-	-2,0%	-1,1%	0,8%	2,6%	1,2%	3,2%	5,9%	10,5%

Πηγή: Eurostat

**Πίνακας 4.3.18 Διαγραμματική απεικόνιση των δαπανών για μισθούς και ημερομίσθια**



Πηγή: Eurostat

### Βασικά συμπεράσματα

Ο κλάδος της ποτοποιίας στην ευρωπαϊκή ένωση για τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη παραγωγή οίνου στις επιλεγμένες χώρες παρουσίασε αύξηση στον αριθμό των επιχειρήσεων. Όλες οι χώρες εκτός τη Γαλλία η οποία παρουσιάζει μείωση κατά 133 επιχειρήσεις. Ισπανία κατέχει το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων 3709 (στοιχεία 2015) ενώ έχει σημειώσει αύξηση μόλις 1,6%. Η Ελλάδα κατά την εξεταζόμενη περίοδο σημειώνει συνολική αύξηση 15,5. Ο κύκλος εργασιών των

επιχειρήσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο παρουσιάζει μια γενικότερη αύξηση, η μεγαλύτερη αύξηση κατέχει η Ιταλία με 29,8% και ακολουθεί η Γαλλία με 20,0%. Η Ελλάδα παρ' όλο που σημείωσε αύξησης στη προηγούμενη ανάλυση ο κύκλος εργασιών της μειώθηκε κατά 7,4%. Σύμφωνα με το δείκτη απασχόλησης που προκύπτει από την ανάλυση του αριθμού απασχολούμενων, εργαζομένων και άμισθου εργατικού δυναμικού η Γαλλία καταλαμβάνει τη πρώτη θέση σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες. Αρχικά στο αριθμό των απασχολούμενων παρουσιάζει αύξηση 3666 απασχολούμενους η Ελλάδα στην ίδια κατηγορία έχει οριακή αύξηση 2,26%. Στη συνέχεια στον αριθμό των εργαζομένων η Γαλλία παρουσιάζει αύξηση 189,00% και η Ελλάδα αύξηση 13,4%. Στη κατηγορία του άμισθου εργατικού δυναμικού η Γαλλία παρουσιάζει αύξηση 113,7% και η Ελλάδα 26,6%. Σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες η Βουλγαρία έχει τη μεγαλύτερες μειώσεις 38,58% και 34,7% αντίστοιχα ενώ μόνο στη τελευταία κατηγορία οπαρουσιάζει αύξηση 32,9%. Στη τελευταία κατηγορία η Ελλάδα παρουσιάζει οριακή μείωση 1,2 εκ από την αρχή της εξεταζόμενης περιόδου ενώ οι υπόλοιπες χώρες παρουσίασαν αύξηση των δαπανών για μισθούς και ημερομίσθια με τη μεγαλύτερη αύξηση να κατέχει η Ιταλία 31,2%

## ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο κλάδος της Ποιοποίησης αποτελείται από 1013 επιχειρήσεις σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από το έτος 2015. Οι περισσότερες από αυτές ανήκουν στις πολύ μικρές επιχειρήσεις (0-9 απασχολούμενοι), και αντιπροσωπεύουν ένα ποσοστό περίπου 90% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων. Ο κλάδος υπάγεται στις Μεταποιητικές Βιομηχανίες και συγκεντρώνει περίπου το 4% του συνολικού κύκλου εργασιών τους, ποσοστό το οποίο ωστόσο μεταβάλλεται διαχρονικά. Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων του κλάδου διαμορφώνεται στα 1,7 δις., με τις 4 πολύ μεγάλες επιχειρήσεις να συγκεντρώνουν περίπου το 52,85% του συνολικού κύκλου εργασιών, όταν περίπου 911 πολύ μικρές επιχειρήσεις συγκεντρώνουν περίπου το 9,5% του συνολικού κύκλου εργασιών. Στον κλάδο απασχολούνται περίπου 10000 άτομα, ενώ παρατηρείται μια μείωση της απασχόλησης την εξεταζόμενη περίοδο της τάξεως του 12,9%. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2008 – 2015 παρατηρήθηκε μείωση στις πολύ μικρές και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις στον αριθμό των απασχολούμενων, ενώ ρυθμός αύξησης της απασχόλησης σημειώνεται στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Παρά τον σχετικά ικανοποιητικό ρυθμό αύξησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ο αριθμός των εργαζομένων δεν επηρεάστηκε λόγω του μεγάλου ποσοστού των μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων, που καταλαμβάνουν το 19% και το 51% αντίστοιχα.

Εστιάζοντας περισσότερο στις κατηγορίες μεγέθους των επιχειρήσεων, διαπιστώνουμε ότι οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις παρουσιάζουν σχετικά μεγαλύτερη μείωση των δαπανών για μισθούς και ημερομίσθια, η οποία ανέρχεται στο 59,91%, ενώ οι μικρές επιχειρήσεις μόλις 30,09%. οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις κάλυπταν 71.33% του συνόλου των δαπανών και οι επιχειρήσεις (50-249 απασχ) κάλυπταν μόλις το 15,84%. Στο τέλος της περιόδου οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις μείωσαν το ποσοστό συμμετοχής κατά 16,72% και διαμορφώθηκε στο 54,61% όπου αυτό το ποσοστό μοιράστηκαν οι δυο μεγαλύτερες κατηγορίες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ενδιαφέρον συμπέρασμα είναι αυτό που απορρέει από την ποσοστιαία μεταβολή ως προς το σύνολο ασφαλιστικών εισφορών όπου κατά την



αρχή της εξεταζόμενης περιόδου (2008) οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις είχαν ποσοστό συμμετοχής ως προς το σύνολο 78,02% ενώ στο τέλος της περιόδου έχουν μειωθεί στο 47,56%. Επίσης οι μικρότερες επιχειρήσεις μοιράστηκαν αυτή τη μείωση και το κόστος των ασφαλιστικών εισφορών τους αυξήθηκε 6,74% για τις επιχειρήσεις (20-49 απασχ) και 14,28% για τις επιχειρήσεις (50-249 απασχ).

### **Βασικά συμπεράσματα για το κλαδο της ποτοποσίας στην ευρωπαϊκή ένωση**

Ο κλάδος της ποτοποσίας στην ευρωπαϊκή ένωση για τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη παραγωγή μπύρας στις επιλεγμένες χώρες παρουσίασε αύξηση στον αριθμό των επιχειρήσεων. Τη μεγαλύτερη αύξηση κατέχει η Γαλλία με 492,1% και ακολουθεί η Ισπανία με 451,7%. Η Ελλάδα παρουσιάζει αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων κατά 135,2%. Ενδιαφέρον συμπεράσματα προκύπτουν για το κύκλο εργασιών των χωρών αυτών κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Η Γαλλία σημειώνει τη μεγαλύτερη αύξηση του κύκλου εργασιών με 26,4% και ακολουθεί η Ιταλία με 19,5% η οποία στην προηγούμενη ενότητα (αριθμός επιχειρήσεων) συγκεντρώνει μικρότερη αύξηση από την Ισπανία κατά 318,8%, η Ισπανία παρ'όλη την αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων κατάφερε αύξηση στο κύκλο εργασιών της μόλις 1,6%. Η Ελλάδα ενώ σημείωσε αύξηση κατά 135,2% στον αριθμο των επιχειρήσεων ο κύκλος εργασιών της μειώθηκε κατά 13,9% όπου είναι και η μεγαλύτερη μείωση. Στο τομέα της απασχόλησης η Γαλλία σημειώνει τη μεγαλύτερη αύξηση με 17,7% και ακολουθεί η Ιταλία με 15% ενώ τη μεγαλύτερη μείωση σημειώνει η Πορτογαλία με 19,3%. Η Ελλάδα έχει αύξηση 3,3% κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Στον αριθμό των απασχολουμένων την μεγαλύτερη αύξηση έχει η Ιταλία 5,1% και ακολουθεί η Ελλάδα με 3,0% ενώ τη μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζει η Πορτογαλία με 20,9%. Στην ανάλυση του άμισθου εργατικού δυναμικού παρατηρείται μια τρομερή αύξηση από την Ισπανία όπου κατά την εξεταζόμενη περίοδο έχει αύξηση 2372,6% στην συνέχεια ακολουθεί η Ιταλία με 625,19%. Η Ελλάδα την ίδια περίοδο σημειώνει αύξηση 114,6% ενώ η μόνη χώρα που μειώνει το άμισθο εργατικό δυναμικό της είναι η Βουλγαρία με 49,50%. Στην ανάλυση μισθοί και ημερομίσθια τη μεγαλύτερη αύξηση δαπανών σημειώνει η Βουλγαρία με 38,3% και ακολουθεί η Ιταλία με 10,6% ενώ η Πορτογαλία σημειώνει

μείωση 16,7%. Την ίδια περίοδο η Ελλάδα σημειώνει μείωση των δαπανών για μισθούς και ημερομίσθια 2,5%.

Ο κλάδος της ποτοποιίας στην ευρωπαϊκή ένωση για τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη παραγωγή αναψυκτικών στις επιλεγμένες χώρες παρουσίασε μείωση στον αριθμό των επιχειρήσεων. Τη μεγαλύτερη μείωση παρουσίασε η Γαλλία 59,99% και ακολουθεί η Ισπανία με 45,61 ενώ η Ελλάδα είναι η μόνη από τις εξεταζόμενες χώρες που παρουσίασε αύξηση κατά 12,95%. Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο παρουσιάζει γενικότερα μείωση κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Η Ελλάδα ενώ στη προηγούμενη ενότητα παρουσιάζει αύξηση, στο κύκλο εργασιών έχει τη μεγαλύτερη μείωση 38,05% και ακολουθεί η Ισπανία με 17,60%. Οι μόνες χώρες που παρουσίασαν αύξηση είναι η Γαλλία 30,25% και ακολουθεί η Ιταλία με 6,35% παρόλη τη μείωση που είχε στη προηγούμενη ενότητα κατά 18,93%. Σύμφωνα με το δείκτη απασχόλησης που προκύπτει από την ανάλυση του αριθμού απασχολούμενων εργαζομένων και άμισθου εργατικού δυναμικού η Ελλάδα καταλαμβάνει τη πρώτη θέση και στις τρεις παραπάνω κατηγορίες. Αρχικά στην ανάλυση του αριθμού απασχολούμενων η Ελλάδα καταλαμβάνει τη πρώτη θέση 37,78% ακολουθεί η Ισπανία και η Γαλλία 29,54% και 10,60% αντίστοιχα. Κατά τη δεύτερη ανάλυση η Ελλάδα έχει μείωση στον αριθμό εργαζομένων 38,38% και ακολουθεί η Ισπανία 28,05%. Επίσης στην ανάλυση του άμισθου εργατικού δυναμικού η Ελλάδα έχει μειώσει 287,40% και ακολουθεί η Ισπανία 181,08%. Οι δαπάνες για μισθούς και ημερομίσθια κατά την εξεταζόμενη περίοδο μειώνονται, με τη μεγαλύτερη μείωση να προκύπτει για την Ελλάδα 59,67% και ακολουθεί η Γαλλία 25,91% ενώ αύξηση παρατηρείται για τη Γαλλία 17,34 και για την Βουλγαρία 15,26%

Ο κλάδος της ποτοποιίας στην ευρωπαϊκή ένωση για τις επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη παραγωγή οίνου στις επιλεγμένες χώρες παρουσίασε αύξηση στον αριθμό των επιχειρήσεων. Όλες οι χώρες εκτός τη Γαλλία η οποία παρουσιάζει μείωση κατά 133 επιχειρήσεις. Ισπανία κατέχει το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων 3709 (στοιχεία 2015) ενώ έχει σημειώσει αύξηση μόλις 1,6%. Η Ελλάδα κατά την εξεταζόμενη περίοδο σημειώνει συνολική αύξηση 15,5. Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο παρουσιάζει μια γενικότερη αύξηση, η

μεγαλύτερη αύξηση κατέχει η Ιταλία με 29,8% και ακολουθεί η Γαλλία με 20,0%. Η Ελλάδα παρ' όλο που σημείωσε αύξηση στη προηγούμενη ανάλυση ο κύκλος εργασιών της μειώθηκε κατά 7,4%. Σύμφωνα με το δείκτη απασχόλησης που προκύπτει από την ανάλυση του αριθμού απασχολούμενων, εργαζομένων και άμισθου εργατικού δυναμικού η Γαλλία καταλαμβάνει τη πρώτη θέση σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες. Αρχικά στο αριθμό των απασχολούμενων παρουσιάζει αύξηση 3666 απασχολούμενους η Ελλάδα στην ίδια κατηγορία έχει οριακή αύξηση 2,26%. Στη συνέχεια στον αριθμό των εργαζομένων η Γαλλία παρουσιάζει αύξηση 189,00% και η Ελλάδα αύξηση 13,4%. Στη κατηγορία του άμισθου εργατικού δυναμικού η Γαλλία παρουσιάζει αύξηση 113,7% και η Ελλάδα 26,6%. Σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες η Βουλγαρία έχει τη μεγαλύτερες μειώσεις 38,58% και 34,7% αντίστοιχα ενώ μόνο στη τελευταία κατηγορία παρουσιάζει αύξηση 32,9%. Στη τελευταία κατηγορία η Ελλάδα παρουσιάζει οριακή μείωση 1,2 εκ από την αρχή της εξεταζόμενης περιόδου ενώ οι υπόλοιπες χώρες παρουσίασαν αύξηση των δαπανών για μισθούς και ημερομίσθια με τη μεγαλύτερη αύξηση να κατέχει η Ιταλία 31,2%

## ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγαπητός Γ (2003). *Η τροχιά της ελληνικής οικονομίας τον 21<sup>ο</sup> αιώνα*. Αθήνα:  
Εκδόσεις Σμπίλιας

Γκέκας Ρ, (2005). *Σύγχρονες προσεγγίσεις της ελληνικής οικονομίας*. Αθήνα:  
Πατάκης

Λαζαρίδης ΓΤ, Παπαδόπουλος ΔΤ, (2005). *Χρηματοοικονομική διοίκηση*. Τεύχος Α΄.  
Θεσσαλονίκη: Λαζαρίδης – Παπαδόπουλος

Μπαντής Α, (2012). *Οργάνωση και διοίκηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων*. Καρδίτσα:  
Μονάδα Καινοτομίας & Επιχειρηματικότητας ΤΕΙ Λάρισας, (Ευρωπαϊκή Ένωση,  
ΕΣΠΑ 2007-2013)

Νεγκάκης Χ, (2012). *Λογιστική εταιρειών*. 2<sup>η</sup> έκδοση. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σοφία  
Α.Ε.

Νικολαΐδης Α, (2014). *Παραγωγή και χονδρικό εμπόριο αλκοολούχων ποτών*.  
Γλυφάδα: Infobank Hellastat

Πετράκης ΠΕ, (2008). *Η επιχειρηματικότητα*. 2<sup>η</sup> έκδοση. Αθήνα: Πετράκης Ε.  
Παναγιώτης

Τζικοπούλου Κ, Ζιάνκα Γ, Κουρεντής Χ, (2009). *Εξειδίκευση προδιαγραφών  
ποιότητας σε μεταποιητικές επιχειρήσεις. Διερεύνηση αναγκών,  
προϋποθέσεων και δυνατοτήτων εισαγωγής καινοτομικών στοιχείων και  
φιλοπεριβαλλοντικών πρακτικών σε μεταποιητικές επιχειρήσεις*.  
Θεσσαλονίκη: Αναπτυξιακή Νομού Θεσσαλονίκης Α.Ε.

## ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Morcillo JNyL, (2012). *The future of non-metropolitan regions in the European Union. A member-state comparative report*. The ESPON 2013 Programme. Applied Research Project 2013/1/2, European Development Opportunities for Rural Areas. PUUV Universitat de Valencia
- Murphy AB, Jordan-Buchkov TG, Bychkova Jordan B, (2014). *The European culture area. A systematic geography*. 6<sup>th</sup> edition. USA: Rowman & Littlefield
- Petrakos G, Kallioras D, (2012). Integration and structural change: Pre-accession experience in the regions of the European Union new Member-States. In: P. Getimis, G. Kafkalas (editors), *Overcoming fragmentation in Southeast Europe. Spatial development trends and integration potential*. Great Britain: Ashgate Publishing Limited, pp. 39-73

